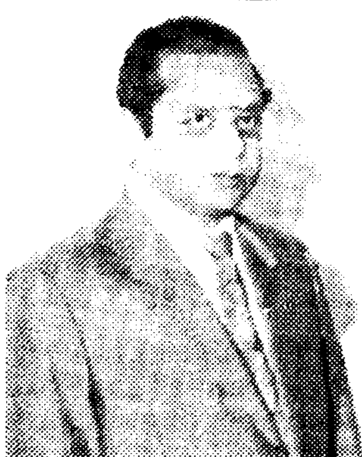

WILSOE ...juridisch warnet...

110E JAARGANG — NO.: 110 ZATERDAG 29 MEI 1993

AMIGOE

Prikè

Recept voor apothekers: slikken of stikken

Boutros-Ghali en niet-gebondenen ook tegen

Verzet neemt toe tegen beveiligde moslimzones

NEW YORK/CAIRO - Secretaris-generaal Boutros Boutros -Ghali van de Verenigde Naties heeft zich vrijdagavond uitgesproken tegen de instelling van beveiligde gebieden voor de moslims in Bosnië-Hercegovina. Ook de niet-gebonden landen zijn tegen dit voornemen, aldus Cairo. Ook sommige NAVO-landen hebben het er moeilijk mee. In Sarajevo is ondertussen de strijd weer opgelaaid.

Op een zitting van de Veiligheidsraad (V-raad) zei Boutros -Ghali dat de zones zouden kunnen worden gezien als legitimering van de etnische zuiveringen, waardoor het militaire conflict zou escaleren. Uitvoering van het plan is echter onmogelijk zonder een staakt-het-vuren rond de te beveiligen zones. Bovendien bieden de plannen geen voorstellen voor een algehele politieke oplossing. Spanje, de Verenigde Staten (VS), Rusland, Groot-Brittannie en Frankrijk deden vorige week het voorstel om zes moslim-gebieden in Bosnië tot beschermd gebied uit te roepen. De Bosnische Serviërs en de moslims hebben het plan verworpen.

De niet-gebonden landen die in de V-raad zitten, zijn eveneens tegen. Dat heeft de Egyptische minister van Buitenlandse zaken, Amr Moussa, vrijdag laten weten aan de ambassadeurs van de vijf landen die het plan goedkeurden. De niet-gebondenen in de raad zullen een tegenvoorstel indienen, waarin het recht van moslims zich te verdedigen wordt bevestigd.

De Britse ambassadeur bij de VN, Sir David Hannay, verwacht evenwel dat de V-raad het plan volgende week zal goedkeuren, met enige amendementen van de ongebonden landen. De New York Times wist echter te melden dat er in de V-raad nog niet voldoende steun is voor het plan.

Het plan heeft vrijdag ook tot discussies geleid binnen de NAVO in Brussel. De lidstaten gingen wel akkoord met de mogelijke inzet van gevechtsvliegtuigen om de zones te beschermen. De NAVO gaat de mogelijkheden daarvoor bekijken, aldus geallieerde bronnen. De alliantie heeft al vliegtuigen in het gebied om het vliegverbod boven Bosnië te bewaken.

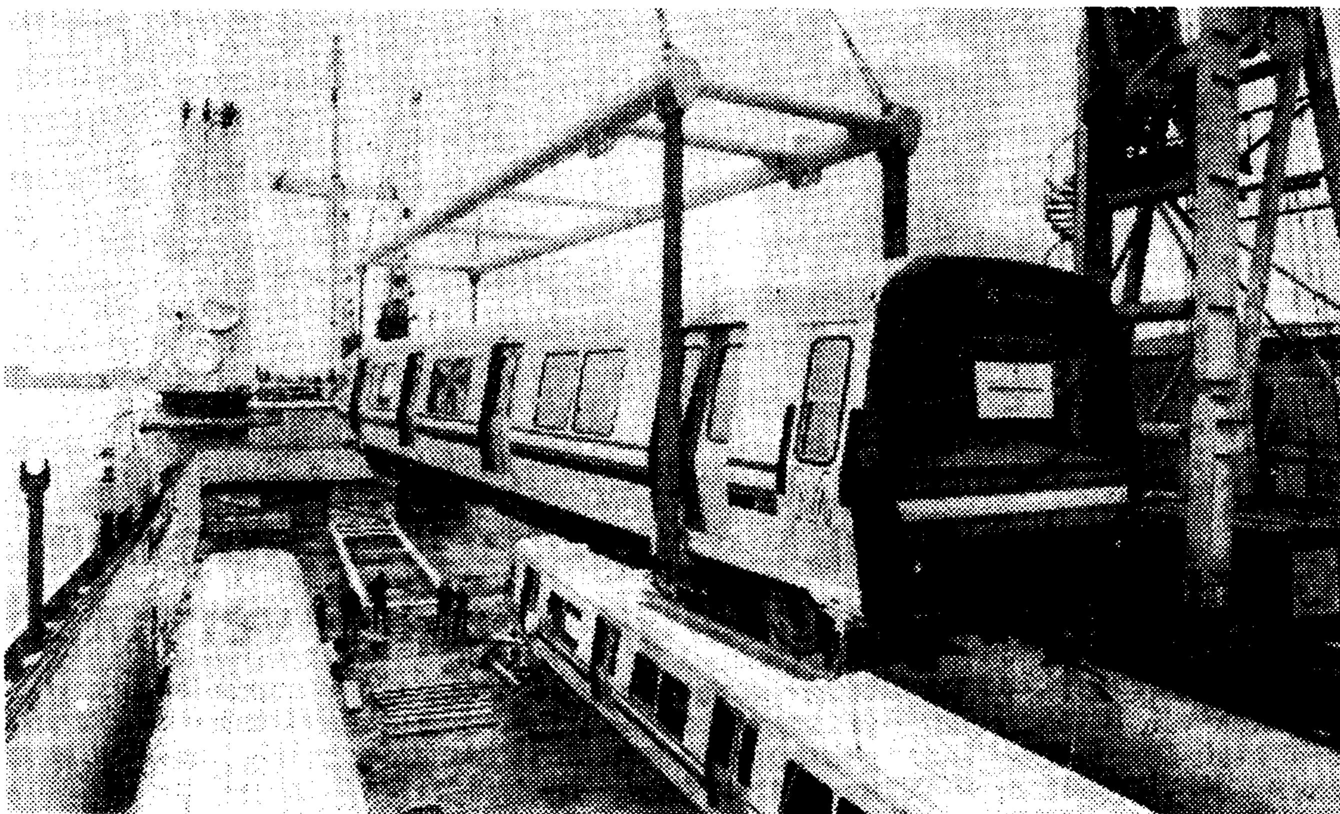
Onenigheid bleef echter bestaan over de vraag of de vliegtuigen alleen de in de veiligheidsgebieden aanwezige VN-troepen moeten beschermen, of ook de burgerbevolking. De Britten en Amerikanen pleiten voor de eerste mogelijkheid. Met name de Duitsers, Fransen en Turken vinden dat ook de burgers bescherming horen te krijgen.

Afgevaardigden van de zestien NAVO-leden gingen vrijdag in Brussel akkoord met nieuwe maatregelen om de door de NAVO geleide zeeblokkade tegen ex-Joegoslavië te verbeteren. Bronnen zeiden dat NAVO-schepen de toestemming hadden gekregen "agressiever" op te treden tegen schepen uit Servië en Montenegro, die verboden goederen vervoeren naar die landen.

Rusland lijkt bezig met de voorbereiding van sancties tegen Kroatië. "Op dit moment zijn de punten uit

Vervolg op pag. 15

Vernieuwing Venezolaanse metro

■ LILLE - De eerste treinstellen voor de nieuwe metrolijn van de Venezolaanse hoofdstad zijn aan boord van het vrachtschip La Palmpolaise. Dit inladen gebeurde in Lille in noord Frankrijk. De Franse maatschappij GEC-Alsthom moet 78 treinstellen leveren.

(AFP-satellietfoto)

Vrijspraak agent doden zwarte motorrijder

Grootschalige rellen in Miami uitgebleven

ORLANDO - De gevreesde grootschalige rellen zijn vrijdagavond in Miami uitgebleven, nadat een politieman was vrijgesproken van moord op een zwarte motorrijder. Wel werd een politiebureau bestormd door jongeren. Er werden vijftig arrestaties verricht.

Na de uitspraak werden speciale politie-maatregelen van kracht. Een groot deel van het centrum was afgesloten en met helikopters werd toezicht gehouden. Volgens de politie bleven de onrustverstoringen beperkt tot de zwarte wijk Overtown. Een groep jongeren viel een politiepost aan maar werd door zo'n 150 agenten met traangas verdreven.

Eerder op de dag sprak een jury van drie blanken, twee Latino's en een zwarte, de politieagent William Lozano vrij van moord. In 1989 schoot hij een zwarte motorrijder dood, naar hij aanvoerde uit zelfverdediging, waarbij in het daaropvolgende ongeluk ook de duo-passagier van de motor omkwam. Het incident veroorzaakte destijds in Miami drie dagen van rellen, waarbij een dode viel en voor miljoenen aan schade werd aangericht.

Lozano werd in december 1989 tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld, maar dat vonnis werd in hoger beroep vernietigd. Het gerechtshof was bang dat de angst voor nieuwe onlusten de uitspraak van de jury had beinvloed en gelastte een nieuw proces. Om de politie gelegenheid te geven voorzorgsmaatregelen te treffen, werd de uitspraak ditmaal vier uur lang geheim gehouden.

Werkzaam voor Reagan, Nixon en Gerald Ford:

Clinton benoemt Gergen in plaats Stephanopoulos

WASHINGTON - De Amerikaanse president, Bill Clinton, heeft zaterdag een belangrijke wijziging in zijn staf bekendgemaakt. De president vervangt zijn directeur Voorlichting George Stephanopoulos door David Gergen, een journalist en voormalig medewerker van Ronald Reagan.

Stephanopoulos blijft als "speciaal adviseur" voor Clinton werken. De 51-jarige Gergen, een gematigde Republikein, vervulde van 1981 tot 1983 dezelfde functie voor de toenmalige president Reagan. De nieuwe directeur voor Externe Communicatie krijgt tot taak het geschonden aanzien van het Witte Huis en de president te herstellen. Opnieonderzoeken wijzen uit dat de populariteit van de president de laatste tijd sterk is gedaald.

Clinton zei zaterdag tijdens een persconferentie dat Gergen door het werken voor een Democratische president laat zien diens land boven diens politieke voorkeur te stellen. "Gergen is een gematigde, veranderingsgezinde, patriottische Amerikaan", aldus de president. Gergen is in Washington bekend van zijn optredens in praatprogramma's over politiek. Maar zijn naam is het meest in de publiciteit gekomen door zijn rol als directeur voorlichting van president Reagan.

Gergen bekleedde die functie in de tijd dat Reagan zijn omstreden conservatieve beleid op economische en sociaal gebied wist door te voeren., een beleid waarvan Clinton een verklaard tegenstander is. Ook werkte Gergen voor de vroegere republikeinse presidenten Richard Nixon en Gerald Ford.

NAPA

IN DIT NUMMER van Ñapa :

* BANCO DI CARIBE viert zijn 20-jarig bestaan. Directeur en grootste aandeelhouder Eduardo (Eddy) de Kort zegt in een interview met Dennis Pikero dat de bank indertijd is opgericht door en voor de werkende klasse van Curaçao. Hij geeft daarbij een opsomming van allerlei sociale taken die 'zijn bank', naast de commerciële aktiviteiten op zich genomen heeft. (p.1)

* OVER tandartsen op Aruba, gaat de reportage van Annelien van Hemert op pag. 3. Zij sprak met tandarts Ingrid Tiemessen en met vertegenwoordigers van de Sociedad Dental Arubano, waarbij ruime aandacht wordt besteed aan de tandartstarieven en de gedragsregels die voor dit beroep gelden.

* DE NEDERLANDER van joodse afkomst, Herman de Man, belandde in de oorlogsjaren op Curaçao waar hij o.m. werkte voor het eerste en toen enige radiostation: de Curaçaosche Radio Omroep (Curom, thans Z'86). Dat niet iedereen blij was met zijn aanwezigheid en zijn bemoeienissen op cultureel gebied blijkt uit hetgeen hij later zelf hierover heeft geschreven. Een beschouwing door Aart G. Broek op pag 5.

* FANNY Blankers-Koen, oftewel 'the flying Dutchmam' veroverde in 1948 bij de Olympische Spelen in Londen maar liefst 4 gouden medailles. Op 75-jarige leeftijd is ze nog steeds een krasse dame, die in het vroege voorjaar het ijskoude water trotseert om in de open lucht haar dagelijkse baantjes te zwemmen en die nog heel wat kilometertjes op de fiets aflegt en wandelt. (pag. 7).

* Verder in Ñapa de gebruikelijke rubrieken zoals: Buitenland, Tuinieren in de Tropen, Impressies, Koken met May, de Kinderpagina, Natuurlijk beter winden en Schaken.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met deze zaterdagkrant voor het totaalbedrag van een gulden.

Na val van kabinet Suchoka

Walesa ontbindt Pools parlement

WARSCHAU - De Poolse president Lech Walesa, heeft zaterdag besloten het parlement te ontbinden. Het besluit van Walesa volgt op de val van de regering vrijdag. Dat heeft het Poolse persbureau PAP gemeld.

De Poolse grondwet bepaalt dat na de ontbinding van het parlement na minimaal drie en maximaal vier maanden nieuwe verkiezingen moeten worden gehouden. De Polen zouden dan tussen eind augustus en eind september weer de gang naar de stembus moeten maken.

Het is nog niet duidelijk wanneer het parlement formeel wordt ontbonden. Volgens parlementariërs zou dat volgende week vrijdag kunnen gebeuren. Het uitstel biedt het parlement de gelegenheid de regering van de benodigde volmachten te voorzien om tot aan de verkiezingen te kunnen blijven regeren.

De regering viel vrijdag nadat een door Solidariteit en de rechtse oppositie ingediende motie van wantrouwen in het parlement was aangenomen. Het kabinet van premier Hanna Suchocka werd weggestemd met een kleine meerderheid van 223 stemmen, 198 tegen en 24 onthoudingen.

De 47-jarige Suchocka werd in juli vorig jaar premier en oogstte spoedig bewondering voor de wijze waarop zij de minderheidscoalitie door verscheidene crises loodste, zoals de stakingsgolven van vorige zomer en afgelopen winter. Zij weigerde haar hervormingsbeleid naar een vrije-markteconomie, die wegens de snelle overgang de "shocktherapie" is gaan heten, op te geven.

Maar de kloof met de uit het vakverbond Solidariteit voortgekomen politieke partij werd steeds groter, vooral nadat de regering deze maand weigerde de salarissen in de overheidssector van onderwijzers en verplegend personeel te verhogen. Solidariteit heeft voortdurend actie gevoerd voor sociale maatregelen om de scherpe kanten van het bezuinigingsbeleid af te halen.

Suchocka verklaarde donderdag in het parlement dat er geen alternatief is en dat geen enkel ander kabinet het door de huidige politieke constellatie beter zal doen.

Zes maanden in niemandsland

■ BAYRUT - Het geïmproviseerde Palestijnse kamp in niemandsland tussen Israel en Libanon bestaat zo'n zes maanden. Er werd uiteraard geen feest gevierd om dat te herdenken. Het leven heeft ook daar zijn dagelijkse gang gekregen van water aanvullen en wat dies meer zij. Een oplossing voor dit ballingenprobleem lijkt nog niet in zicht.

(AFP-satellietfoto)

Angst bij Verenigde Naties:

Burgeroorlog Angola raakt meer en meer in vergeetboek

GENEVE - De Verenigde Naties (VN) hebben de internationale gemeenschap opgeroepen 226 miljoen dollar beschikbaar te stellen voor humanitaire hulp aan Angola. Dagelijks sterven in Angola naar schatting duizend burgers aan de gevolgen van de opgelaaide burgeroorlog. In hun verzoek stellen de VN dat ruim twee miljoen mensen aan extreme hongersnood en ondervoeding blootstaan.

De VN hebben geklaagd over de schaarse internationale aandacht voor de mensonterende omstandigheden in Angola. "Wij moeten voorkomen dat de tragedie van Angola pas tot de rest van de wereld doordringt als beelden van hulpeloze, uitgehongerde moeders en kinderen dagelijks op de televisie worden uitgezonden", aldus de verklaring.

Volgens de VN heeft de situatie in Angola catastrofale vormen aangenomen. Landbouwgronden zijn volledig verwoest, duizenden burgers zijn uit hun woonplaats verdreven, grote delen van het land ontberen een watervoorzieningssysteem, terwijl van 's lands infrastructuur niets meer over is. Bovendien zou de medische verzorging op alle fronten tekortschieten.

Margaret Anstee, de vertegenwoordiger van de VN in Angola, stelt dat voedseltransporten in Angola bijna onmogelijk zijn geworden. Hulpverleners worden regelmatig gemolesteerd en VN-vliegtuigen die voedselpakketten transporteren beschoten.

En vice versa

Mariniers van Antillen gaan oefenen in Suriname

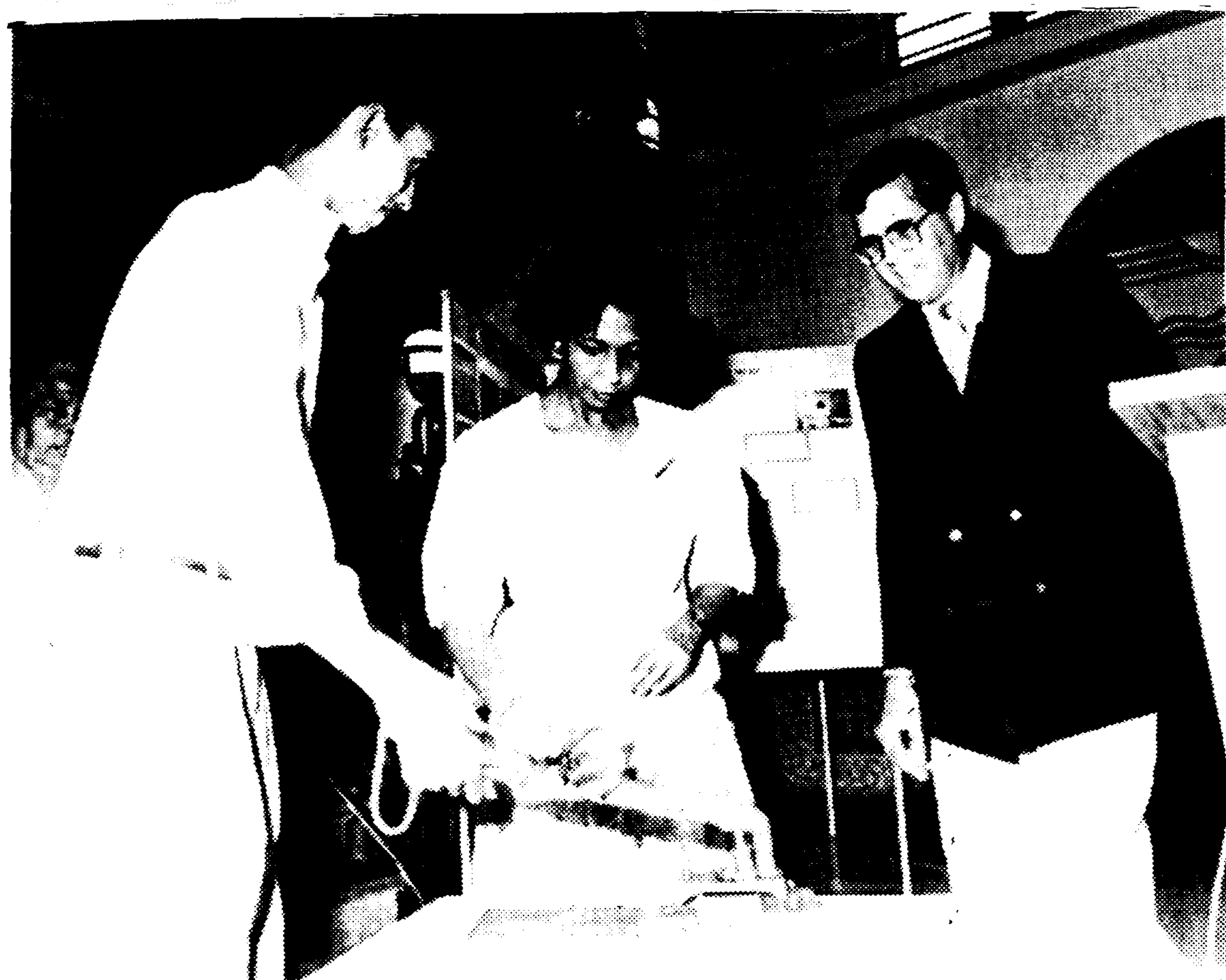
DEN HAAG - Nederlandse mariniers die op de Nederlandse Antillen zijn gestationeerd, gaan zoals vroeger weer oefenen in de Surinaamse jungle. Omgekeerd gaat een eenheid van het Surinaamse leger op de Antillen oefenen. Daarnaast gaat er overtollig materieel van de Nederlandse krijgsmacht naar Suriname.

Die afspraken zijn deze week gemaakt tussen een Nederlandse militaire missie en de Surinaamse autoriteiten, aldus de leider van de missie, luitenant-generaal H. van den Breemen, vrijdag tegenover RTL-4 nieuws. De oefeningen van Nederlandse mariniers stopten, nadat Bouterse in Suriname de macht overnam. In Suriname zijn nog vier Nederlandse militairen die inventariseren wat de Surinaamse krijgsmacht precies tekortkomt. Volgens Van den Breemen, die plaatsvervangend chef van de defensiestaf is, verkeert deze krijgsmacht in een deplorabele toestand.

"Een groot deel van de spullen, ook wapens, is verdwenen, niemand weet waar naartoe. Een soldaat heeft geen kompas, marinesoldaten staan in landmachtuniformen, men heeft nauwelijks transport. De trucks staan er omdat er geen reserve-onderdelen zijn en de vliegtuigen vliegen niet omdat er ook geen reserve-onderdelen zijn. Bovendien is er maar één vlieger. De schepen liggen aan de kant, anderhalf schip doet het. Dat is geen vrolijk beeld", aldus Van den Breemen.

Op dit moment oefenen Nederlandse mariniers twee keer per jaar in tropische gebieden als Belize, Sumatra en Guatemala.

Pillen kijken in Sehos

■ *WILLEMSTAD — Medewerkers van het St. Elisabeth Hospitaal (Sehos) demonstreren de oudste pillendraaier die op Curaçao aanwezig is. Dat gebeurt onder toeziend oog van ziekenhuisapotheker Carel de Haseth (rechts).*

Op woensdag 26 mei werd de tweede Info-Expo in het ziekenhuis geopend. Die staat dit keer in het teken van medicijnen. Tot en met 6 juni kan de tentoonstelling tijdens de bezoekuren in het Sehos worden bekeken.

Van 69 tot Seth

WILLEMSTAD — Pinksterzondag zijn via Radio Korsou FM van 09.30 tot 11.00 uur programma's te beluisteren over de volgende onerwerpen: fosfaat om de Benedenwinden, (in 'De Zwevende Hemel':) incest, reïncarnatie, carma, alternatieve geneeskunde en paranormale genezingen, vervolgens een klankbeeld over 30 mei 1969 en daarna veertig minuten Seth Gaaikema.

Bazar voor gehandicapten

WILLEMSTAD — Zondag van 10.00 tot 16.00 uur is in het vrouwencentrum aan de Seru Fortunaweg 8 een bazar van de stichting voor lichamelijk gehandicapten Fuphafi. Planten, hapjes, vruchtensappen, gerechten, leer, handvaardigheidsprodukten een grabbelton en een verloting zijn er te vinden. Entree een gulden, kinderen de helft.

Psycholoog Coffie: 'Jongere moet niet zeggen nee dankjewel'

Jongeren-gedrag van nu voorspelt de sociale aardbevingen van later

WILLEMSTAD — De jeugd is de seismograaf van de cultuur. Trillingen onder de jongeren-laag nu kunnen voorbodes zijn van onbeheersbare aardbevingen in de samenleving van later. Niet alle metingen zijn schokkend, maar feit is dat jongeren worstelen met drugs, drank, sexualiteit, agressie, criminaliteit en leerconcentratie. Aldus de kern van een rede van psycholoog Nelson Coffie tijdens een congres van de MAN over de jeugd dat gisteravond in Holiday Beach hotel begon. Hij vindt dat de cijfers over gezondheid en gedrag van jongeren dermate verontrustend zijn dat zij reden moeten zijn voor jeugdwerkers en opvoeders om nog harder te werken aan het verbeteren van de situatie waarin jonge Antillianen opgroeien.

Dat jongetjes van vijftien hun vrienden neersteken, zoals laatst gebeurde in De Savaan, is niet normaal, zegt Coffie. Het is het zoveelste bewijs dat er sprake is van decadentie; verval. De doctorandus signaleert de excessen zowel als de grote lijnen, de goede zowel als de slechte cijfers.

ZORGWEKKEND

Zorgwekkend zijn fragmenten van het Jeugdbeleidsplan en het rapport van de Taskforce kansarme Jongeren waarin het volgende staat: • veel jongeren missen scholing en de vaardigheden om als volwassene goed mee te komen. Gevolg: werkloosheid en gebrek aan verantwordelijkheid.

• Veel jongeren zijn gezonheidsbedreigend bezig met drugs, criminaliteit, sexueel gedrag en absentie van school.

• Veel jongeren hebben weinig banden met familie, school, kerk en samenlevng en komen uit een-oudergezinnen of uit gezinnen waarbij bijde ouders buitenshuis werken.

• Sommige jongeren vluchten weg in een religieuze sekte en sluiten hun ogen voor de realiteit.

Maar er zijn ook andere cijfers. 94 procent van de jongeren tussen 15 en 24 voelt zich gezond. Twee procent van de leeftijd 15 tot 19 zegt aan de drugs of aan de drank te zitten. In de leeftijd 20 tot 24 stijgt het percentage tot 7. Qua sociale integratie kan het beter volgens Coffie: 500 jongeren zitten in buurtgroepen, 2500 doen mee aan vakantieplannen en 3000 zitten er in jeugdverenigingen. In geloofszaken is er nog hoop. aan de ene kant is er ontkerstening en een uitwijk naar secten, aan de andere kant zegt 70 procent van de jeugd nog wel eens te bidden en te geloven in God. Naar de kerk gaan en bijbellezen scoren daarentegen laag.

Met het emotionele welbevinden valt het nog wel mee. Uit een onderzoekje blijkt dat tweederde van de jeugd zichzelf als persoon de moeite waard vindt en een positieve toekomstverwachting koestert. 61 prcent denkt lang te leven, 75 procent ziet een doel in het leven. Aan de andere kant geeft minder dan tweederde jeugd te kennen dat hun leven 'dushi' en tevreden stemmend is. Nelson concludeerd uit onderzoek dat de het gevoel van eigenwaarde onder jongeren opgekrikt moet worden. Cijfers van de afdeling Geestelijke Volksgezondheid zouden aangeven dat het aantal jongeren dat zich voor het eerst bij die hulpinstantie meldt niet is gestegen in tegenstelling tot het aantal volwassenen.

BABY'S

Het percentage tienerzwangerschappen is niet veranderd in elf jaar tijd. Nog steeds hebben van elke honderd meisjes tussen 15 en 19 jaar er zeven een of meer baby's gekregen. Nog immer gaat dit jonge moederschap vaak samen met ongehuwd zijn. Het blijkt dat meisjes in tegenstelling tot jongens steeds vroeger sexueel actief worden

Voor wat betreft crimineel gedrag: het aantal kinderen tot 18 jaar dat bij de reclassering terecht komt daalt sinds 1990. Maar het aantal recidivisten onder hen stijgt. De reclasering krijgt sinds 1990 ook minder gevallen van druggebruik of agressief gedrag, maar meer gevallen van diefstal en gebruik van wapens. Voor Coffie aanleiding om zich af te vragen of er niet inderdaad een opvang voor meisjes moet komen en een jongerengevangenis. Coffie praat liever niet over gevangenis maar instituut voor correctie van ongewenst gedrag.

DANKJEWEL

Om de jeugd te helpen denkt Coffie dat inzet en gezond verstand van alle opvoeders nodig is: ouders, school, kerk, verenigingen etc. Het zelfrespect van jongeren moet omhoog, ouders moeten durven praten met hun kinderen, kleineren en schofferen is uit de tijd. Voor een beter contact is het ook wenselijk dat jongeren niet meteen in het buitenland gaan studeren. Hier een propadeuse jaar doorlopen betekent niet alleen hechtere banden tussen jong volwassenen en hun ouders, maar biedt ook de kans dat jongeren nog op het eiland doorkrijgen of het überhaupt zin heeft in het buitenland een studie te volgen. Van belang is volgens Coffie ook de voorbeeldfunctie van ouderen. Curaçao is een kleine gemeenschap waarin weinig verborgen blijft. Jongeren zien maar al te goed wat 'grote mensen' voor streken hebben, binnen en buiten de politiek. Het moet niet zo zijn dat een jongere naar een volwassene kijkt en zegt: nee dankjewel, voor mij niet zo'n leven.

Coffie is natuurlijk allang volwassen. Bij de jeugd mist hij een zeker elan. Antilliaanse jongeren zijn conformistisch geworden, zij passen zich aan hun samenleving. Eigenlijk zou een beetje revolutionaire passie jongeren van nu wel sieren, laat hij doorschemeren. In dat licht vindt hij het een teken van jeugdige gezondheid dat studenten van de UNA dezer dagen hun mondje roeren over hun problemen, waar volwassenen volgens hen iets aan horen te doen.

Nota van Wijziging op wet apotheken:

Eigenaars en n.v.'s apotheken kunnen nu ook strafrechtelijk worden vervolgd

WILLEMSTAD — De minister van Volksgezondheid heeft bij de Staten een Nota van Wijziging op het wetsvoorstel tot wijziging van de landsverordening op de Geneesmiddelen ingediend, waarin onder meer wordt voorgesteld, dat bij het begaan van een strafbaar feit een strafvervolging kan worden ingesteld tegen 'een rechtspersoon, een maat- of vennootschap, een andere vereniging van personen of een doelvermogen'. Het opnemen van deze regeling betekent, dat ook eigenaars van een apotheek die zelf geen apotheker zijn, vervolgd kunnen worden voor de (strafbare) handelingen van hun personeel.

De landsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de geneesmiddelenvoorziening werd op 22 juli 1991 bij de Staten ingediend. Op 9 september '91 brachten de Staten daarover een eindverslag uit. De minister pakt in zijn schrijven van 6 april dit onderwerp weer op door middel van een Nota van Wijzinging.

Sinds eind jaren '60 is de situatie gegroeid dat er veel apotheken zijn waarvan de eigenaar zelf geen apotheker is. De bij zo'n eigenaar in dienst zijnde apotheker en apothekers-assistenten worden nu in een aantal gevallen -direct en indirect- gedwongen tot handelingen die in strijd zijn met de beroepscode. Die apotheker kan daar op worden aangesproken via die beroepscode, maar de eigenaar-niet-apotheker slechts in zeer beperkte gevallen.

Volgens het voorstel kunnen ook die niet-apothekers worden vervolgd. Tijdens die periode van vervolging van een rechtspersoon (etc.) wordt de apotheek vertegenwoordigd door een bestuurder. De rechter kan de persoonlijke verschijning van een bepaalde bestuurder bevelen, alsook die van medebestuurders.

Indien het wetsvoorstel en de Nota van Wijziging worden aangenomen zoals die nu is ingediend, kunnen vanaf dat moment alleen apothekers een apotheek beginnen en dienen zij daarvoor een vestigingsvergunning te hebben. Voor de niet-apothekers die er nu al zijn, geldt een overgangsperiode van tien jaar. Ook de Coöperatieve Ambtenaren Vereniging zal zich hieraan moeten gaan houden.

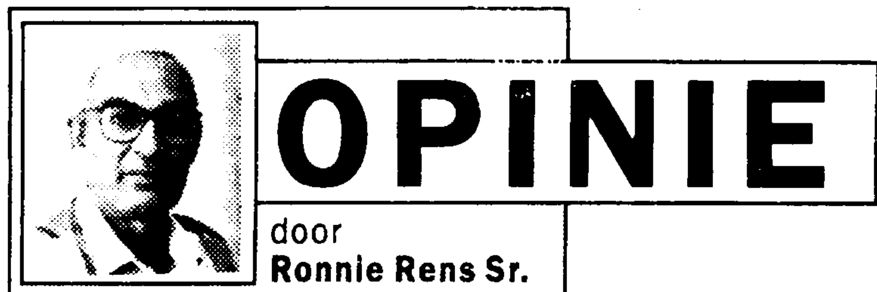
Omdat in het ontwerp ook een vestigings- en spreidingsregeling is opgenomen, zal dit zelfs gunstig zijn voor de eigenaar, omdat in die periode van tien jaar niet naast hem een nieuwe apotheek kan worden gevestigd. Dat zal maken dat hij zijn apotheek op goede voorwaarden (zoals betaling van goodwill) kan verkopen.

De belangrijkste reden om het eigendom van apotheken te beperken tot apothekers, is gelegen 'in de wens en de noodzaak werkelijk inhoud te geven aan de onafhankelijke beroepsuitoefening van de apotheker. Want de problemen gaan nu zelfs zo ver, dat apothekers die wel eigenaar zijn van een apotheek gedwongen worden zich als gewone handelaren op te stellen om het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie van de apotheekeigenaren die geen apotheker zijn', licht de minister toe.

Hij gaat in zijn eindverslag ruim in op de huidige situatie en de door de PNP en MAN naar voren gebrachte bezwaren tegen het oorspronkelijke wetsvoorstel. Zo had de PNP enerzijds argumenten naar voren gebracht om het de apotheker met weinig middelen mogelijk te maken met geldschieters een apotheek te verwerven, terwijl de PNP aan de andere kant de huidige handelaar-apotheekeigenaar en supermarkten wil beschermen door vast te blijven houden aan het huidige systeem.

De minister is het ook niet eens met het voorstel van de PNP om apotheken in supermarkten toe te staan, zoals de Amerikaanse, Canadese en Engelse 'drugstores'. "In die landen is ook niet iedereen onverdeeld gelukkig met die situatie. In alle andere landen zijn er strenge regels aangaande de situering van een apotheek en hetgeen daarin mag worden verkocht. Het is geen verbetering van de farmaceutische zorgvoorziening," aldus de minister, die er op wijst dat drugstores in de regio ten strengste verboden zijn.

De MAN heeft er geen bezwaar tegen dat als er medicijnen verkocht moeten, dit uitsluitend geschiedt door een apotheker, maar vindt wel dat er vrije vestiging moet zijn. De minister wijst erop dat dit in het nadeel is van apothekers van eenvoudige komaf, die geen geld hebben. Juist vanwege het huidige systeem zijn die er nooit in geslaagd een eigen apotheek te beginnen. Zij kwamen dan in dienst van een niet-apotheker-eigenaar.

VOOR EEN land dat zich opwerpt als de politieman van de wereld en de beschermer van de democratie kan de Verenigde Staten van Amerika lang niet bogen op een smetteloos record op het stuk van de buitenlandse politiek. De Vietnam-oorlog was natuurlijk de grootste controverse waar de VS zich ooit mee inlieten. Maar ook de steun moet worden afgekeurd, die opeenvolgende leiders in Washington gedurende tientallen jaren achtereen verschaften aan ultrarechtse en ondemocratische leiders, van de Sjah van Perzië tot general Pinochet van Chili, van obscure Arabische vorsten tot fascistische regimes in El Salvador.

Onder het motto dat alles beter was dan het communisme, werd een politiek gevolgd die in andere landen veel kwaad bloed zette. Nu het communisme op enkele kleine landen na, dood en begraven is, mag een consequenter en consistenter buitenlands beleid worden verwacht. Ook het feit dat bijna een half jaar geleden een andere president in Washington is aangetreden, die op alle terreinen een nieuwe koers heeft beloofd, rechtvaardigt de hoop dat de VS in haar relaties met andere landen nauwkeuriger te werk zal gaan dan onder de voorgangers van Bill Clinton, van wie sommigen soms rechtser van signatuur waren dan de onderdrukkingsregimes die zij steunden.

Recente gebeurtenissen in Washington wijzen er echter niet op, dat de VS in moreel opzicht stipter zijn geworden in de betrekkingen met de rest van de wereld. Goed, geen kip die er buiten Curaçao wakker van ligt, dat het Consulaat-Generaal van de VS in Willemstad zal worden gesloten. Toegegeven ook: in het geheel der wereldgebeurtenissen spelen de Antillen en Aruba geen rol van enige betekenis. Maar moet terwille van een uiterst minimale besparing op een triljoenenbegroting een van de langdurigste vriendschapsbanden, die er in de wereld bestaan, zo abrupt worden beëindigd?

200 Jaar lang bestaat de relatie tussen de VS en de Antillen en Aruba, zo hecht is die vriendschap dat in het verleden een uniek feit heeft plaats gehad; het consulaatsgebouw is indertijd door het Antilliaanse volk geschonken aan de Amerikaanse natie. Dat gebeurde na de tweede wereldoorlog en Nederland vervulde daarbij ook een rol: de schenking geschiedde namelijk uit dankbaarheid voor de opofferingen van de Verenigde Staten bij de bevrijding van Europa. En zelfs als emotionele en gevoelsmatige kwesties in de hedendaagse wereld niet meer in het geding zijn, dan nog zijn er de handelsbetrekkingen, welke in heel veel gevallen bepalend zijn voor de mate waarin twee landen met elkaar samenwerken. Ook in dit opzicht pleiten de feiten voor het openhouden van het Consulaat-Generaal aan de Gorsiraweg. Alleen de Antillen (de cijfers van Aruba zijn niet bekend) schaft jaarlijks 1,2 miljard (let wel: miljard) gulden aan goederen en producten uit de VS aan. Daarmee behoren de Antillen en Aruba tot een van de belangrijkste handelspartners van de VS in het Caribische gebied.

Dat de VS consulaten sluit in landen als St. Kitts en een aantal in Duitsland verspreide steden, is wellicht te rechtvaardigen. Maar de Antillen en Aruba hadden, gezien hun strategische ligging, hun economische potentieel en hun sterke gerichtheid op Amerika, toch wel in een ander licht kunnen worden beoordeeld. De VS zijn jaarlijks ruim een miljoen gulden kwijt aan het Consulaat-Generaal in Willemstad. Dat is echt geen bedrag dat een solide besparing op de Amerikaanse begroting oplevert.

En als de VS elk jaar opnieuw ruim 24 miljard gulden, dat leest U goed: 24 miljard gulden, aan het reeds tot de tanden bewapende Israël verstrekt, had dat ene miljoentje dat Willemstad kost, best erbij gekund. De VS hebben zich weer van hun slechtste kant laten zien en opnieuw uitgeblonken in beoordelingsarmoede en kleinzieligheid. Het moet allemaal een les voor ons zijn. Wij zullen naar andere, trouwere vrienden moeten omzien. Misschien liggen die toch minder ver van ons af dan wij vermoeden, namelijk in ons eigen koninkrijk.

Geld voor het Marigot Hospital

WILLEMSTAD/MARIGOT — De Franse overheid heeft een bedrag van 11,7 miljoen Franse francs toegezegd ter dekking van het tekort van 3,7 miljoen francs en het draaiende houden van het Marigot Hospital. Dat heeft burgemeester Fleming afgelopen week op Sint Maarten verklaard. Hij hoopt dat de situatie tegen het eind van het jaar is opgelost.

Aan de Franse overheid is een jaarlijkse bijdrage van drie miljoen francs gevraagd, voor de behandeling en verpleging van illegalen, die bijna nooit in staat zijn hun ziekenhuisrekening te betalen. Volgens de Franse wetten moet eenieder die zich voor behandeling bij een ziekenhuis aanmeldt worden geholpen, ook als zij niet in staat zijn daarvoor te betalen.

Congres over luchtvaart op Curaçao

WILLEMSTAD — Het drieëntwintigste congres van het Ibero American Institute of Air and Space Law and Commercial Aviation vindt van 19-24 oktober op Curaçao plaats.

Het congres wordt gehouden op de UNA. Gesproken wordt onder meer over de regionalisering van de luchtvaart en de gevolgen van de groeiende samenwerking binnen de EG voor de luchtvaart in de rest van de wereld.

Men verwacht circa vierhonderd bezoekers uit Europa en Zuid-Amerika. De economische 'spin-off' voor het eiland zal ongeveer een miljoen gulden bedragen.

Playback in Punda

WILLEMSTAD—Acteertalenten van zeven tot zeventien jaar kunnen in de zomervakantie meedoen aan een serie playback shows op het Wilhelminaplein in Punda. Organisator van de inmiddels vijfde Buskando Talento is Edwin Bernadina.

Kinderen kunnen hun inschrijvingsformulier halen bij Van Dorp Eddine Punda, KFC Punda, radio Z'86 en Z FM. Participatie kost Nafl 7,50.

Laatste lezing infocyclus Kamara Sindikal/UNA

Fel pleidooi Oduber en Liberia voor behoud eigen autonomie

WILLEMSTAD — Na een inleiding van UNA-rector magnificus Valdemar Marcha over normen en waarden (en de voorbeeldfunctie die politici daarbij hebben) sloten de Arubaanse premier Nelson Oduber en de Antilliaanse premier Maria Liberia-Peters vanmorgen met hun bijdragen de informatiecyclus over deugdelijkheid van bestuur af. Die was georganiseerd door de vakcentrale Kamara Sindikal en de UNA, samen met drs Lucita Moenir Alam.

De cyclus begon op 14 april met een betoog van professor Cees Flinterman en werd op 24 april en 22 mei voortgezet met bijdragen van achtereenvolgens rechtendocente dr Renée van Aller (UA), Mito Croes (AVP-Statenlid), mr Norwin Carolus (adviseur staatkundige herstructurering Curaçao), gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia en minister Ernst Hirsch Ballin (Justitie en Antilliaans/Arubaanse Zaken). Bij alle bijeenkomsten was de belangstelling van het publiek groot, ondanks het feit dat de radio live-uitzendingen verzorgde. Ook viel op dat die belangstelling uit alle lagen van de bevolking kwam.

Nelson Oduber ging in zijn bijdrage in op het begrip 'deugdelijk' en 'bestuur' en eindigde met een toespitsing op de Arubaanse situatie. Net zoals Marcha in zijn inleiding had gedaan, stelde Oduber dat 'deugdelijk' nauw te maken heeft met culturele waarden die plaats- en tijdsgebonden zijn. Dat er verschillen in waarden en normen binnen het Koninkrijk zijn, is duidelijk. Oduber noemde de totaal andere benadering van homosexulaiteit als voorbeeld, alsmede de veel zwaardere straffen die hier worden gegeven, ondanks dezelfde in de wet vastgelegde maximumstraffen. Dat cultuurverschil is de belangrijkste reden voor het falen van het concordantiebeginsel. Het is dan ook geen wonder dat het voorstel om de wetten per Rijkswet vast te stellen hier op weestand stuit, aldus Oduber.

Hij nam de term 'goed bestuur' nog eens onder de loep zoals geformuleerd door Flinterman. Daaronder valt ook 'evenwichtige sociale en economische ontwikkeling'. Vervolgens citeerde hij uit het boek *Italië op maandag* van Marjon van Rooyen, die uiteindelijk tot de conclusie komt dat hetgeen in Nederland vriendjespolitiek en omkoperij wordt genoemd, niets anders is dan een ander systeem van verdeling. "Ook tussen entiteiten binnen het EG-verband is verschil van cultuur te constateren, niet in de laatste plaats op het gebied van personen- en goederenverkeer," zo zei Oduber.

Hij verzet zich tegen het door Nederland stellen van het eigen niveau als maatstaf binnen het Koninkrijk. "Nederland tracht haar eigen normen en waarden aan ons op te leggen, zonder rekening te houden met de lokale omstandigheden, zonder de in het Statuut verankerde gelijkwaardigheid tussen de partners." Dat wil niet zeggen dat Aruba 'deugdelijkheid van bestuur' verwerpt, aldus Oduber. Hij somde op welke middelen de Arubaanse burger (en politicus) daarbij ten dienste staan, van het landsbesluit over klachten over de politie tot en met de conceptlandsverordening terzake een instructienorm betrefende de algemene regels van bestuursrecht.

Hij is het er mee eens dat er aan het bestuursniveau iets mankeert, "maar dat constateren moeten wij zelf doen en we moeten ook zelf bereid zijn daar iets aan te doen." En dat gebeurt ook. Dus met wat voor argumenten Nederland thans bezig is, blijft hem onduidelijk, 'het lijkt wel of de almachtigde God Nederland is'. "Ik ben voorstander van een gezamenlijk optreden van de rijkspartners, maar wel met de nadruk op gezamenlijk," aldus Oduber, die er op aandringt dat artikel 62 van het Statuut, over het schrappen van de onafhankelijkheidsdatum voor Aruba, nu snel gebeurt. "Want welke rechtsorde moet per januari '96 vigeren, als dat niet is geregeld?" Oduber vindt wat er nu gebeurt chantage.

Na een wat aarzelend begin haalde premier Liberia-Peters fel uit naar de intenties en de denigrerende behandeling en toon die momenteel de Antillen ten deel vallen van Nederlandse zijde. Zoals de opmerking van KabNA-topman Korthals Altes in een lezing 'dat het nu maar eens afgelopen moet zijn met het eten uit de ruif van hoofdstuk vier van de KabNA-begroting'. "Een ruif is een etensbak voor dieren, ik vind de vergelijking met ruif als term voor de ontwikkelingssamenwerking onacceptabel en denigrerend en ik protesteer daar met kracht tegen. Vanaf 1954 tot voor kort was de ontwikkelingshulp eerlijk en waarachtig, nu denigrerend," aldus een boze premier.

In haar bijdrage legde zij de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de overheden zoals vastgelegd in het Statuut en de bestaande en de in ontwikkeling zijnde controlemechanismen waarover de eilanden beschikken: wettelijke, parlementaire en hoger toezichtcontrole. Diezelfde, 44 jaar oude, autonomie heeft ook gezorgd voor tal van wetten en regelingen ten behoeve van de burger, de werknemer. Dat het hoger toezicht van de centrale overheid op de eilanden niet functioneert, bestreed zij.

De premier ging ook ruim in op het feit dat een overheid alleen via de belastingen inkomsten verkrijgt om de gemeenschap de benodigde voorzieningen te kunnen geven en dat de inkomsten de laatste tien jaar drastisch achteruit zijn gegaan, voor een deel door de Nederlandse 'reparatiewetgeving' die 'een frontale aanval op de off shore was'.

Zoals mendes de Gouveia op 24 april had gedaan, gaf de premier ook een overzicht van hetgeen inmiddels al verbeterd is, zoals het project dubbel boekhouden, of zal verbeteren, zoals de introductie van een of andere vorm van ombudsman en het uitbreiden van de Rekenkamer.

De overdreven aandacht voor de deugdelijkheid van bestuur door Nederland roept irratie op. Met instemming citeerde de premier uit een artikel van professor Flinterman: "Het is juist dat sommige delen van het overheidsapparaat op de Antillen niet naar behoren functioneren, maar dat is geen reden tot paniekmakerij. Het is het gevolg van de kleinschaligheid.(...) De kwaliteit van het bestuur verschilt niet veel met tien jaar geleden. Het verschil is dat Nederland daar niet langer onverschillig tegen over staat."

Over deugdelijkheid van bestuur kan ook niet worden gepraat zonder de burger daarbij te betrekken, aldus de premier aan het eind van haar betoog. Ook die moet zich aan wetten houden. "Deugdelijk **burgerlijk** gedrag is ook nodig."

Visies op goed bestuur

WILLEMSTAD —Tijdens de informatiecyclus van de Kamara Sindikal en de UNA over behoorlijk bestuur kwamen verschillende personen en dus ook verschillende visies aan de orde. Hieronder volgen die standpunten nog eens in het kort.

Prof Cees Flinterman: eisen voor behoorlijk bestuur zijn geen 'Nederlandse', maar internationale eisen. Onder behoorlijk bestuur wordt verstaan: verstandig economisch en sociaal beleid, democratische besluitvormingsprocessen, toereikende doorzichtigheid van bestuursstructuren, financiële aanspreekbaarheid, het creëren van een marktvriendelijke omgeving voor ontwikkeling, maatregelen tot bestrijding van de corruptie, respect voor de rechtsregels, mensenrechten en de vrijheid van pers en meningsuiting. Bedreigingen voor goed bestuur zijn: vriendjespolitiek; het door de burger niet kunnen onderscheiden van persoonlijke en zakelijke beslissingen door de overheid: en de neiging elke overheidsbeslissing als partijpolitiek handelen te zien.

Norwin Carolus: slecht bestuur is, wanneer er problemen zijn op sociaal-economisch gebied of anderszins en de overheid nalaat te handelen. Slecht bestuur is ook, als de overheid nalaat een goed bestuursapparaat op te bouwen of te onderhouden. Slecht versus goed bestuur is geen vaststaand gegeven, maar wordt bepaald door de eisen van de tijd en die specifieke gemeenschap.

Mito Croes: het begrip goed bestuur (als ook ons staatsbestel) is gebaseerd op westerse modellen die hier niet goed werken. Rekening houdende met de kleinschaligheid van de eilanden, moet eerst intern worden vastgesteld wat onder goed en slecht bestuur wordt verstaan.

Renée van Aller: kwaliteit van bestuur houdt in dat de overheid ieder mens voor de wet gelijk behandelt en geen privileges verleent. Aruba en de Antillen weten exact wat Nederland met goed bestuur bedoelt: het zelf dragen van verantwoordelijkheid voor de inrichting van de maatschappij en de kosten die daarmee gepaard gaan.

Mendes de Gouveia: goed bestuur is zoals professor Flinterman heeft omschreven. De Curaçaose overheid heeft al veel gedaan om de situatie te verbeteren en zal daarmee doorgaan. Op tal van terreinen is die inspanning al zichtbaar.

Hirsch Ballin: voor het waarborgen van de rechten van de burger is het noodzakelijk dat bij de staatkundige herstructuring van de Antillen en Aruba op tal van terreinen 'bestuur op maat' gemaakt wordt. Dat wil zeggen: in sommige taken kan beter worden voorzien door de Rijksregering, in andere zaken moeten een of meerdere eilanden nauw samenwerken en in weer andere aangelegenheden is bestuurskracht van een eiland sterk genoeg om de taken zelf aan te kunnen.

Premiers Oduber en Liberia-Peters: zie elders in deze editie.

■ *WILLEMSTAD — De directie van Coca Cola Bottling Co Curaçao, gevestigd aan de Rijkseenheidsboulevard, heeft vrijdag tijdens een feestelijke bijeenkomst de nieuwe reclame-verlichting (zie foto) in gebruik genomen. Deze in driehoekvorm reclameverlichting is ter gelegenheid van de viering van het 55-jarig bestaan van het bedrijf op Curaçao vervaardigd.*

Vijfde dode in verkeer

WILLEMSTAD — Aan de Rector Zwijssenstraat viel gisteren het vijfde dodelijke verkeersslachtoffer.

Het slachtoffer, een toeriste uit de Verenigde Staten, verloor de macht over het stuur en botste daardoor tegen een reclamebord. De auto kwam in een greppel terecht en sloeg vervolgens over de kop.

De Amerikaanse werd naar de polikliniek van het St. Elisabeth Hospitaal vervoerd, waar de dienstdoende arts de dood constateerde.

Cadmu-verzoek tot belangenafweging door gezaghebber

WILLEMSTAD — Het moet niet zonder meer zo zijn dat er Europese Nederlanders aangetrokken worden voor vacatures bij het dok als aangetoond kan worden dat er gekwalificeerde kandidaten reeds bij het dok werken. Zeker als aantoonbaar is dat een aantal van die kandidaten intern door de Dokmaatschappij is opgeleid en voorbereid voor dergelijke functies.

Dat vindt de CADMU. Vakbondsvoorzitter Ronald Sluis heeft de gezaghebber gevraagd rekening te houden met de behoefte aan voortzetting van de Antillianisering bij het dok. De brief gaat naar Wilsoe omdat hij moet tekenen voor werkvergunningen. Volgens een dokwoordvoerder gaat het om twee vacatures, volgens de CADMU om zeker vier. Van dokzijde wordt gemeld dat er nog helemaal geen beslissing is genomen over de invulling van de vacatures. CDM en CADMU zullen mogelijk dezer dagen met elkaar van gedachten wisselen.

CDM-directeur Schriel is verrast door de CADMU-brief: alsof er een groot aantal Nederlanders benoemd gaat worden. Buitenlandse werknemers worden alleen aangesteld als er personeel vervangen moet worden, ze lokaal niet te krijgen zijn en advertenties niets opleveren, legt Schriel uit. Het argument van Antillianisering doet geen opgeld. In 1969 was er op elke tien Antillianen één buitenlander. Nu zijn het er 21 op de ongeveer duizend man. Volgens de directie betreffen de (drie) vacatures twee commerciële functies en die van een hoofd van de afdeling scheepsbouw.

Oostgevel Sorsaka Inn afgebrand

WILLEMSTAD — De oostgevel van Sorsaka Inn is vrijdagavond door een felle brand vernietigd. Het te hulp geroepen personeel van de brandweer Steenrijk en Mundo Nobo konden dit deel van het gebouw niet meer redden. Bureau Recherche en het Bureau Technische Opsporingsdienst zijn belast met het verder onderzoek.

Niet 12, maar 10 juni overleg

WILLEMSTAD — Voorzitter van de Toekomstconferentie, premier Lubbers, heeft premier Liberia-Peters, premier Oduber, Mendes de Gouveia, Don Martina en Hirsch Ballin uitgenodigd voor een politiek vooroverleg op 10 juni in Den Haag.

Regionale Conferentie Bevolking en Ontwikkeling

Aandacht voor problemen met migratie op kleine eilanden

WILLEMSTAD —Onlangs hebben de Nederlandse Antillen in Mexico City de Regionale Conferentie inzake Bevolking en Ontwikkeling bijgewoond. Op de conferentie is bereikt dat door de internationale organisaties specifieke aandacht wordt geschonken aan het probleem van massale immigratie op kleine eilanden.

De conferentie werd georganiseerd door de Verenigde Naties (ECLAC/UNFPA) in het kader van de voorbereiding op de Wereld Bevolkings Conferentie die in 1994 plaats vindt. Over de hele wereld zijn soortgelijke voorbereidende regionale conferenties gehouden.

Het doel van de conferentie was te komen tot een regionale consensus over beleid voor bevolking en ontwikkeling. Voor de Nederlandse Antillen dienden de resultaten van de in 1992 gehouden census ter illustratie van de demografische en sociaal-economische situatie van de bevolking. Duidelijk kwam naar voren dat kleine eilanden een gemeenschappelijke problematiek vertonen.

Zo hebben immigratie en emigratie een grote weerslag op kleine eilandeconomieën. Curaçao heeft bij voorbeeld al jaren te maken met een emigratie-overschot. Dit betekent dat meer mensen het eiland verlaten dan zich er vestigen. Onder de vertrekkers zijn zoals bekend veel (laag opgeleide) jongeren.

St. Maarten laat juist een tegenovergesteld beeld zien. Op dit eiland hebben zich de laatste jaren grote aantallen migranten gevestigd. De migranten zijn voornamelijk jonge mensen die komen om te werken. Als gevolg daarvan is daar een enorme groei van het aantal jonge kinderen, geboren uit deze migranten, waar te nemen. Als deze groep kinderen straks naar school moet, zullen er dus veel meer lokalen en leerkrachten nodig zijn. Ook op het gebied van huisvesting zijn de gevolgen te merken; krottenwijken ontstaan, en slechts tweederde

van alle woningen is aangesloten op de waterleiding.

De aandacht voor de migratieproblematiek op de kleinere eilanden wordt vertaald in (steun bij) onderzoek en analyse van de invloed van deze bewegingen op de demografische en economische structuur van de participerende landen. Regeringen kunnen zodoende door een betere planning verbetering brengen in het welzijn van hun bevolking.

De conferentie schonk in het kader van een duurzame ontwikkeling ook aandacht aan *family planning*, milieu, gezondheidszorg, armoedebestrijding en de positie van de vrouw.

De Nederlandse Antillen beschikken niet over een expliciet bevolkingsbeleid. Voor de Wereld Bevolkings Conferentie in 1994 dient door de Antillen een Nationaal Rapport te worden opgesteld, waarin de demografische situatie, het bevolkingsbeleid en doelstellingen voor de komende periode worden aangegeven. De regering van de Nederlandse Antillen stelt zich daarom ook tot doel het noodzakelijke instrumentarium hiervoor op korte termijn te creëren.

Don Martina: niets veranderd

WILLEMSTAD — In de meerderheid van onze marginale wijken is in de afgelopen tien jaar niets veranderd, aldus Statenlid en MAN-leider Don Martina die bezorgd is over de ontwikkeling van de jeugd in probleembuurten die om resocialisatie vragen.

Onbekende beroofť pompstation

WILLEMSTAD — Een nog onbekende man beroofde vrijdagavond het pompstation aan de Sto. Domingoweg. Hij kreeg daarbij een bedrag van circa 3.500 gulden te pakken.

Onder bedreiging van een vuurwapen dwong omstreeks 21 uur de gemaskerde man de pompbediende al het aanwezige geld af te geven. Toen dat niet lukte rukte hij de geldtas uit de handen van de pompbediende en verdween ermee in een gereedstaande personenauto.

ARUBA
AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

• • • • • • • •

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

• • • • • • • •

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag/zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter D.S. Bermudez via Dr Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via entro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

• • • • • • • •

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Oduber, Caya Betico Croes 101 (Oranjestad). Tel.: 21780.
Boven de brug:
Savaneta, Savaneta.

• • • • • • • •

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

• • • • • • • •

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martlnez, tel.: 24696.

• • • • • • • •

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

• • • • • • • •

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

• • • • • • • •

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

• • • • • • • •

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

• • • • • • • •

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

• • • • • • • •

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

• • • • • • • •

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

• • • • • • • •

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720.
Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

• • • • • • • •

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond.
Voor opgave/informatie tel.: 24953.

• • • • • • • •

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can Take It With You; 19.30 Elsa Klensch; 19.50 Big Story; 20.10 **A Glimpse of Heaven**; 21.10 CNN News; 21.45 Movie: **Angel in Green**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.03 Movie: **Fighting Choice**; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie: **This Child is Mine**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

• • • • • • • •

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
WIELRENNEN: **(Aruba Club van Triathlon)**: 15.00 uur op het terrein van Mangoteca te Bubali.

• • • • • • • •

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

• • • • • • • •

Nationaal forum een nationale mislukking

ORANJESTAD — Het gistermiddag in de Statenzaal gehouden Nationaal Forum ter voorbereiding van de Toekomstconferentie, waaruit een advies voor de regering moet komen, is duidelijk een mislukking geworden. De eenheid om gezamenlijk een standpunt te bepalen, terwijl bekend is dat Aruba voor behoud van de Status Aparte is en zo spoedig mogelijk de 1996 datum uit het statuut wil schrappen, was volkomen zoek. Uit alle hoeken, zelfs van de Kamer van Koophandel, werd kritiek gehoord over de wijze waarop de regering de voorbereidingen aanpakt. ATIA, AHATA, de geestelijkheid, de AVP en de gezamenlijke vakbonden ontbraken. OLA verliet uit protest de zaal.

De bijeenkomst in de Statenzaal werd geopend door de voorzitter van de ambtelijke commissie, mr.ing. H. Maduro, die een uiteenzetting gaf over het doel van het Forum waardoor de door de regering ingestelde ambtelijke commissie de diverse standpunten kon vernemen, die in het advies aan de regering van belang kunnen zijn.

Mr. Maduro ging in op de staatkundige geschiedenis van Aruba in het Koninkrijk. Opmerkelijk was de aanhaling van een vonnis van de Hoge Raad, waarin gesteld werd dat het Koninkrijk niet als een juridisch persoon kan worden gezien, dus in feite geen mensen in dienst kan hebben. Het wekte de indruk dat wat het Koninkrijk nu ter tafel brengt geen rechtsgronden heeft.

Moderator Luis Wever introduceerde de sprekers, waarbij vice voorzitter Eric d'Arnault van de Kamer van Koophandel de bezorgdheid van de Kamer werd uitte over de wijze waarop door de regering voorbereidingen worden getroffen, hetgeen onder meer bleek dat de uitnodiging voor het Forum slechts enkele dagen tevoren werd verzonden.

Volgens d'Arnault toont dit gebrek aan ernst voor het belangrijke onderwerp en de betrokken groeperingen. De Kamer is van mening dat het de hoogste tijd is dat allereerst orde op zaken in eigen huis moet worden gesteld en dat niet anderen moeten komen vertellen wat te doen. Er zijn nog te veel zaken die geregeld moeten worden.

Hierna kwamen vertegenwoordigers van de Universiteit van Aruba aan het woord om hun standpunt te laten horen. Docente mevrouw mr. drs. van Aller liet op objectieve, practische en beknopte wijze antwoorden op verschillende vragen horen. Zij kwam op een gegeven ogenblik zelfs met de suggestie om alle ambtenaren een cursus van bijscholing voor goed bestuur te laten volgen. Weliswaar werd niet geheel duidelijk of zij hiermee ook de ambtenaren-gezagdragers bedoelde.

Zowel de vertegenwoordigers van de overheidsvakbonden STA en SEPA lieten kritiek horen op het overheidsbeleid. In eerste instantie hadden deze twee vakbonden, evenals de gezamenlijke vakbonden, besloten niet te verschijnen. Doch nadat Premier Odubver de SEPA de dag tevoren een brief stuurde waarin hij uiteenzette, dat na ontvangst van het eindrapport van de commissie, vergaderd zou worden met de groeperingen over de Toekomstconferentie en dat de groeperingen daarin een actief aandeel zouden hebben, besloten de twee vakbonden wel aan het Forum deel te nemen. De gezamenlijke vakbonden, die ook dergelijke brief ontvingen, veranderden niet van standpunt en bleven weg.

SEPA en STA lieten tijdens het Forum horen het als een onmogelijkheid te zien, dat de overheid wenst dat de vakbonden in enkele dagen tijd hun standpunt te laten horen over deze belangrijke aangelegenheid. Zowel de STA als SEPA veroordeelde de 'neo-kolonisatie politiek' van Nederland. Gregorio Wolff vreest dat er op de duur teveel *macamba's* op Aruba komen, waardoor Nederland een nog sterkere greep op Aruba zal hebben.

De eerste politicus, die aan het woord kwam, was OLA-leider Glenbert Croes. Hij bracht hulde aan de strijd die de Henny Eman Sr, Juancho Irausquin en zijn vader Betico Croes voerden om de Status Aparte te bereiken. Hij benadrukte dat de regering nu haar kracht zal moeten tonen om deze bereikte status te behouden voor Aruba. Hij zag in de huidige voorstellen van Nederland een poging om Aruba de autonomie te ontnemen. Daarom moet geheel Aruba als een blok hiertegen optreden.

Hij betreurde het gebrek aan ernst bij de regering door de wijze waarop het Nationaal Forum werd gehouden. Volgens Croes moet het volk in de gelegenheid worden gesteld om de gestelde vragen, door middel van een referendum, te kunnen beantwoorden. Diep teleurgesteld over de wijze waarop de regering deze belangrijke zaken behandeld, verzocht de OLA-leider de moderator om de Statenzaal te mogen verlaten, in afwachting totdat de regering deze zaken serieus gaat aanpakken. Hierop verliet de OLA-delegatie de Statenzaal. Vervolgens kwamen de aanwezige politieke regeringspartijen aan het woord, die natuurlijk vol lof waren over de wijze waarop de regering de zaken aanpakt.

Bewoners Savaneta bezorgd over bouw tweehonderd huizen

ORANJESTAD — Bezorgde bewoners van Savaneta hebben woensdagmiddag tijdens een persconferentie bij monde van een actiecomité hun bezorgdheid geuit over de plannen van de Canadese n.v. 'Island Homes' om in de omgeving van Savaneta tweehonderd woningen te gaan bouwen. Island Homes zou reeds een eerste optie op een terrein hebben voor de bouw van honderd huizen. Volgens de commissie is het beschikbare terrein hiervoor te klein. Ook de bedreiging van het milieu baart het comité zorgen.

Verschillende sprekers van de groep haalden aan dat Island Homes een optie heeft op een terrein van 55.000 vierkante meter voor de duur van zes maanden. De termijn vervalt op 15 juni aanstaande. In die periode moet de groep met een *feasibility study* komen wat men wil gaan bouwen. De bezorgde groep is van mening dat de overheid de optie niet moet verlengen.

In eerste fase zou Island Homes honderd woningen willen bouwen te Seroe Alejandro, Seroe Huliba en Seroe Juwana nabij de WEB opslagtank te Seroe Alejandro. Volgens het actiecomité is het terrein te klein voor de bouwplannen van de Canadese groep. Het comité noemt vijfhonderd vierkante meter voor een behoorlijke woning te klein. Daarbij wijst de groep op het gevaar dat het milieu en natuurschoon van betrokken gebied gevaar lopen.

Ook milieu en natuurvereniging Stimaruba maakt zich zorgen. Vooral omdat bekend is dat Seroe Alejandro een gebied is waarin beschermde dieren huizen, zoals de cascabel. Over deze unieke Arubaanse ratelslang werd ruim een jaar geleden een congres gehouden. Vele internationale experts stelden zich ter plaatse op de hoogte van het woongebied van de slang.

Directeur Domeinbeheer, Dudu Adonis, bevestigde desgevraagd dat de optie aan de groep op 15 juni aanstaande vervalt. Het betreft hier een oud verkavelingsplan waarover in het verleden nimmer geklaagd werd. Het kan zijn dat er nu bezwaren zijn gekomen tegen uitgifte van dit terrein. De plannen zullen kritisch worden bezien wanneer ze worden ingediend. Wat grondsoort betreft, wees Adonis erop dat zoveel mogelijk op harde grond zal worden gebouwd. Zachte grond wordt zoveel mogelijk voor landbouw behouden.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

• • • • • • • •

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

• • • • • • • •

A/B VAN DE 'CALLENBURGH'
09.30 uur kerkdienst; voorgangers P. Dondorp en P.Peelen - haven van Oranjestad.

Flavia Laclé geslaagd

■ *ORANJESTAD — Flavia Laclé, dochter van Nancy de Palm (links) en de bekende zakenman Richard Laclé (rechts) is in New York geslaagd aan de Parsons School of Design. Zij behaalde haar BBA-degree in 'design marketing'.*

Lezing voor AGA-leden

ORANJESTAD — Ing. Jaime Donata, van de Centrale Brandweerdienst, hield deze week een lezing voor de leden van Aruba Gastronomic Association (AGA).

De lezing ging over brandpreventie en toepassing van de wet die de maatregelen met betrekking tot branden bepaalt. Ing. Donata prees tijdens zijn lezing het initiatief van de AGA om de brandweer uit te nodigen voor een lezing en sprak tevens de hoop uit dat ook andere bedrijven het AGA-voorbeeld zullen volgen.

Eis van twee jaar tegen Amerikaanse drugskoeriers

ORANJESTAD — Voor rechter mr.J.Minnaar vond de behandeling plaats van de zaak tegen een viertal jeugdige Amerikaanse drugkoeriers, die eind januari 1993 in transito vanuit Curaçao naar Chicago, met ruim tien kilo cocaïne op de luchthaven van Aruba werden betrapt. Officier van Justitie mr. Merx eiste tegen ieder van hen twee jaar gevangenisstraf. Over drie weken volgen de vonnissen.

De vrouwen S.J.(22), G.H.(28), T.H.(21) en de man M.K.(22) waren vanuit de Verenigde Staten naar Curaçao gevlogen om verdovende middelen naar de Verenigde Staten te vervoeren. Ieder van hen had ruim twee kilo op het lichaam bevestigd; in totaal tien kilo en 745 gram.

Zij vlogen van Curaçao, waar zij de drugs afhaalden, via Aruba naar Chicago, maar werden op Aruba aangehouden. Vanuit Curaçao was de waarschuwing gekomen dat het viertal vermoedelijk drugs vervoerde. Bij fouillering op de Arubaanse luchthaven werden de drugs gevonden en het viertal aangehouden.

De Officier van Justitie eiste tegen ieder van hen een gevangenisstraf van twee jaar omdat bewezen werd, zij hadden alle vier direct bekend, dat zij zich met drugvervoer bezig hadden gehouden. Tijdens het uitspreken van zijn requisitor barstte verdachte G.H. in een hevige huilbui los.

Voor S.J. en G.H. deed advocaat mr.ing.F.Baptist een beroep op clementie. Voor M.K. sloot mr.Fingal-Ecury zich hierbij aan, terwijl T.H. geen advocaat wenste. Rechter Minnaar sloot behandeling van de zaak en bepaalde dat hij over drie weken vonnis zal wijzen.

Snelheidsshow Dunkerbeck op eerste racedag Hi Winds

FISHERMAN'S HUTS — Het waait gelukkig weer! Na windmetingen van 19 tot 25 knopen gistermorgen, gaf race director Doug Hunt groen licht voor de start van de professionele windsurfers aan de Hi Winds slalomraces. Bjorn Dunkerbeck was wederom oppermachtig en wist de slalomkoers, met de nummers twee en drie honderden meters achter zich latend, binnen vijf minuten te varen. De wereldkampioen gaf een ware snelheidsshow.

Jeroen Weststrate, nummer één bij de lokale Wind Racers Club, vertegenwoordigt Aruba dit jaar als professional. Na een goede eerste manche te hebben gevaren, viel hij in de tweede manche bij het draaien om de boei in het water en eindigde als 25e op de totaalscore. Jeroen zal volgende week ook aan de amateurraces meedoen. Zijn zeilnummer is AA-0.

Professional Julie Renfro, zij leerde windsurfen op Aruba en werkte jarenlang bij een van de windsurfbedrijven te Malmok, zeilt ook voor Aruba. Zij werd gisteren gediskwalificeerd voor een zogenaamde *over early*: een te vroege start. Symphatieke Julie, ze vaart met zeilnummer AA-8, vertelde gisteren dat ze weer blij is terug te zijn op Aruba. De afgelopen drie maanden heeft ze een windsurftoer gevolgd in Frankrijk, Californië, Florida, Massachusetts en Delaware.

Hoewel dit jaar maar elf professionele windsurfsters meedoen aan de Aruba Hi Winds, wordt dit kleine groepje tot de absolute wereldtop gerekend. Britt Dunkerbeck bewees weer eens dat ze altijd in topvorm is. Sandra Gubelmann uit Zwitserland eindigde op de tweede plaats, gevolgd door de Duitse Jutta Mueller op de derde plaats.

Nederland heeft dit jaar maar een vrouwelijke afgevaardigde: de jonge Lucienne Ernst. In navolging van Julie, ging ook Lucienne te vroeg over de startlijn en werd gediskwalificeerd. Jammer, want er werd al gefluisterd dat ze in de top drie had kunnen eindigen. Later zegt ze: "Ik was er even niet bij en vergat mezelf een beetje, dat was een stomme fout. Maar ja, het is niet het einde van de wereld. Er worden nog genoeg races gehouden de komende twee dagen. Aruba is een fantastische plek om te windsurfen."

Volgens de mooie Sandra Gubelmann zijn er dit jaar niet zo veel deelneemsters omdat Aruba niet meer de status van Grand Prix heeft en er daardoor minder punten voor de wereldranglijst te winnen zijn. Hi Winds-organisator Anthony Blok legt uit waarom Aruba's Grand Prix status is ingetrokken: "We proberen de Hi Winds een evenement te maken dat voornamelijk gebaseerd is op amateurs. Die groep komt, veelal met familie of vrienden, weer terug naar Aruba om vakantie te vieren. De professionals komen puur voor de races."

Jelte Kruijer (24) uit Delfzijl, vorig jaar de absolute winnaar van de amateurs, vaart dit jaar als professional. Na enkele goede manches te hebben gevaren, kwam hij in de finale terecht en werd zevende van de in totaal 47 professionals. Vele ogen zijn op de prestaties van de Nederlander gericht. *"He will be a force to watch in the future,"* aldus windsurfspecialist Scott Robbins. Jelte's zeilnummer is H-177.

Het protest comité had gisteren overigens een drukke dag: van de acht protesten werden er zes verworpen. Vanmorgen zijn de professionele windsurfers om 11 uur gestart met de tweede slalom-ronde van de Hi Winds 1993.

Minister Nisbet spreekt over uitbreiding van luchthaven

ORANJESTAD — Het luchtverkeer op Aruba is de afgelopen vijf jaar met zestig procent toegenomen. Het passagiersverkeer is gestegen van 1.046.608 in 1989 tot 1.633.919 in 1992; een percentage-toename van meer dan vijftig procent. "Een uitbreiding en modernisering van de luchthaven is dan ook broodnodig," aldus minister Benny Nisbet van Vervoer en Communicatie gisteren in zijn toespraak tot de deelnemers aan de jaarlijkse 'Tourism Conference Aruba'.

Met bovengenoemde cijfers hebben de faciliteiten op de luchthaven hun capaciteit overtroffen. Hierdoor wordt het niveau van de dienstverlening negatief beïnvloed. Nisbet heeft reeds zijn goedkeuring gegeven voor het ontwerpen van nieuwe en modernere afhandelingsfaciliteiten ten behoeve van de passagiers. Er is volgens hem, een onmiddellijke behoefte aan een investering van 41 miljoen Amerikaanse dollars, teneinde een adequaat dienstverleningsniveau voor de passagiers, bezoekers en werknemers te handhaven, alsmede voor een veilige en efficiënte afhandeling van vliegtuigen op het platform, start- en taxibaan.

Inmiddels is minister Benny Nisbet voor een dienstreis naar Nederland vertrokken, waar hij over de luchthavenuitbreidingen besprekingen zal voeren met de adviseurs van de regering Netherlands Airport Consultants (NACO), die ook de aanbestedingen voorbereiden. De bewindsman zal ook een kennismakings ontmoeting hebben met zijn collega van Verkeer en Waterstaat, minister May Weggen.

Minister Nisbet hoopt dat in augustus de *groundbreaking* plaats vindt voor verlenging van het hoofd-platform, aanleg van een parallel taxibaan en wijziging van het bestaande parkeersysteem voor vliegtuigen in het zogenaamde *nose-in-system*. Voor het winterseizoen 1994/1995 zullen de contracten worden gegund voor de uitbreiding, wijziging en aanleg van nieuwe afhandelingsfaciliteiten voor passagiers. Er naar gestreefd wordt, een gedeelte van bovengenoemde nieuwe faciliteiten in de zomer 1996 in bedrijf te hebben.

Voorts is besloten, extra faciliteiten aan te leggen ten behoeve van de Amerikaanse douane op de luchthaven.

Eind volgende maand zullen de immigratie-balies in de aankomst hal worden vernieuwd, terwijl in juli aanstaande de bagage-ruimte in de aankomsthal voorzien zal zijn van airco's. Momenteel zijn onderhandelingen gaande voor de invoer van bagage-karretjes bij de bagage-ruimte, de parkeerplaats en bij de vertrekhal. Ook de verkeerssituatie voor het luchthavengebouw zal worden aangepakt om de chaos die momenteel heerst, te verlichten.

Vijfhonderd jaar evangelie op Aruba

ORANJESTAD — In het kader van vijfhonderd jaar evangelie op Aruba wordt op 8 juni van 10 tot 17.30 uur een zondag van informatie en reflectie gehouden, met inbegrip van een Eucharistieviering, in het Centro Pastoral te Santa Cruz.

Er wordt uitvoerig gesproken over de geschiedenis van de kerk op Aruba, onze identiteit als katholiek Arubaan en wat de geschiedenis ons kan leren. Inschrijven voor 1 juni (tien florin per persoon) bij Centro Pastoral, telefoon 28378. Verzocht wordt een lunchpakket mee te brengen. Het centro zorgt voor koffie en frisdrank.

Dominowedstrijden overheidsdiensten

ORANJESTAD — Op woensdag 2 juni gaat de nieuwe domino-competitie voor overheidsdiensten om 19 uur van start bij de Caribe Club.

Op de openingsavonden worden de volgende vier wedstrijden gespeeld: DOW tegen politie, Directie Financiën tegen Inspectie der Belastingen, KIA tegen Dienst Technische Inspectie en Douane tegen Elmar. De competitie wordt op 9 en 16 juni voortgezet bij Caribe Club. Op 23 en 30 juni en 7, 14 en 21 juli bij Aruba Sailkart.

Kritiek op maatregelen overheid

ATIA tegen prijsverhoginge en politieke benoemingen

ORANJESTAD — "De persconferentie van premier Oduber, in aanwezigheid van minister mr. Ernst Hirsch Ballin, heeft de gehele privé sector geschokt," zo schrijft de Aruba Trade & Industry Association (ATIA) naar aanleiding van haar bestuursvergadering van 25 mei waarin pas genomen maatregelen van de overheid besproken werden. Zo noemt ATIA de onlangs aangekondigde prijsverhoging van water en electriciteit 'absurd' en vindt bovendien dat er een stop moet worden gezet op het aannemen van ambtenaren om politieke redenen, teneinde stemmen te winnen.

ATIA is geschrokken van de aankondiging dat de regering van Aruba meer inkomen moet krijgen. Volgens ATIA betekent dat, dat de privé sector geld moet opbrengen om de extreme kosten van de Arubaanse regering te kunnen dekken.

"Nu de regering geld te kort heeft en geen serieuze aanstalten maakt te gaan bezuinigen, moet de gehele privé-sector hieronder lijden. Daardoor wordt de economie van Aruba ernstig aangetast." Volgens ATIA is het publiekelijk bekend dat het ambtenarencorps met 1500 ambtenaren is toegenomen. Een ambtenaar kost he gemiddeld 30.000 flo jaar. Dat wil zeggen Land Aruba er een la bijgekregen van on vijftig miljoen florin.

De privé sector het meest door geraakt. Inkomsten mende maatregelen inflatoir op de Aru economie. Heel makk de inflatie aan te tone maatregelen genome water en stroom verhogen. Water en zijn eerste levensbe Door deze verhogin het levensonderhou duurder worden, w er een druk komt salarissen. Indien d rissen omhoog zullen gaat de kostprijs van dukten in de privé omhoog.

Bij de ambtenaar volgens ATIA ander daar het salaris ve moet worden, gaat belasting omhoog. Da weer tot gevolg dat rissen omhoog moete komt men terecht zogenaamde 'inflatie s die niet meer te stoppe

De handel op Arub nu toezien hoe he niveau binnen ko teniet wordt ged ATIA vindt dat zij rec om kritiek uit te oefe het beleid van de r Dit is ook duidelijk g aan premier Oduber mateur. De bewin zegde toen toe dat d ring alle medewerki verlenen en regelmati leg zou plegen met de Oduber werd versch malen uitgenodigd vo gesprek over de t van Aruba maar re daar nooit op. Vand ATIA haar kritiek fende de inkomsten mende maatregelen de media ventileert.

Absurd

Zo vindt de vereni prijsverhoging van w electriciteit absurd. eerste plaats zijn w stroom de eerste le hoeften. Door de sche groei van Arub aantal nieuwe hote de afname van water tricit eit zeer sterk z nomen. Hierdoor zou prijs eigenlijk moeten

Verder meent AT een stop moet word op het aannemen va naren om politieke Dit geldt voor welk zing en welke politie dan ook. In tijde werkloosheid was kon men sich dat aan de kan werd om ank mers te benoemen heidsdienst als zij meer hadden. Nu tekort aan werkkra blijken de politieke zo ver te gaan dat sonen uit de vrije se trekken om zodoen mmen te krijgen. D als gevolg dat de w vreemdelingen moet ken om de plaats vullen.

ATIA wil de vragen om een gedeelte van de am terug te plaatsen in sector. Hiermee kan gedeelte van het tek betalingsbalans word lost. "Indien er gee kan komen tussen en de regering, dan erop dat er geen uitweg bestaat, dan kleine afvaardiging ATIA naar Nederland om daar de huidig met de Koninkr te overleggen," zo beslu zitter Hans Schno het bestuur, de ATIA

* * * * *

VOETBAL
WARDEN — Camb Jaap Stam overgenom FC Zwolle. De 20-jarig achter tekende een contract in Leeuwa was slechts een actief in Zwolle. D speelde hij bij zater steklasser DOS Stam in de tweede Cambuur-traine Jong bij zijn oude teerde. Eerder wer termen al aan

CARIBBEAN MERCANTILE BANK N.V. AND SUBSIDIARY

ARUBA

CONDENSED CONSOLIDATED BALANCE SHEETS

December 31, 1992 and 1991

ASSETS		1992	1991
Cash on Hand	AFl.	4,575,000	6,076,000
Aruba Treasury Bills		3,686,000	—
Due from Banks		84,142,000	92,116,000
Net amount due from Parent		5,153,000	985,000
Loans (note a)		204,959,000	180,446,000
Banks Premises and Equipment		7,677,000	4,965,000
Customers' Liability under Acceptances		5,750,000	3,801,000
Other Assets		2,439,000	1,747,000
Total Assets	AFl.	318,381,000	290,136,000

LIABILITIES AND STOCKHOLDER'S EQUITY		1992	1991
Current Accounts	AFl.	67,887,000	55,865,000
Savings and Time Deposits		193,747,000	194,912,000
Total Deposits		261,634,000	250,777,000
Due to Banks		7,335,000	440,000
Acceptances Outstanding		5,750,000	[illegible]
Other Liabilities		[illegible]	[illegible]
Stockholder's Equity Authorized 500 shares of Afl.10,000 each: issued and outstanding 400 shares		4,000,000	4,000,000
Reserves and Undivided Profits		20,618,000	17,916,000
Total Stockholder's Equity		24,618,000	21,916,000
Total Liabilities & Stockholder's Equity	AFl.	318,381,000	290,136,000
Commitment and Contingent Liabilities for Guarantees and Delivery Orders	AFL.	3,983,000	3,360,000

Note a) Loans are stated net of unearned income and allowance for possible losses; such allowance is based on Management's evaluation of the loan portfolio.

b) The Bank complies with the General Rules of Conduct (as adopted by the Aruba Bankers Association) concerning the relationship with customers in the areas of customer identification, compliance with the law and confidentiality

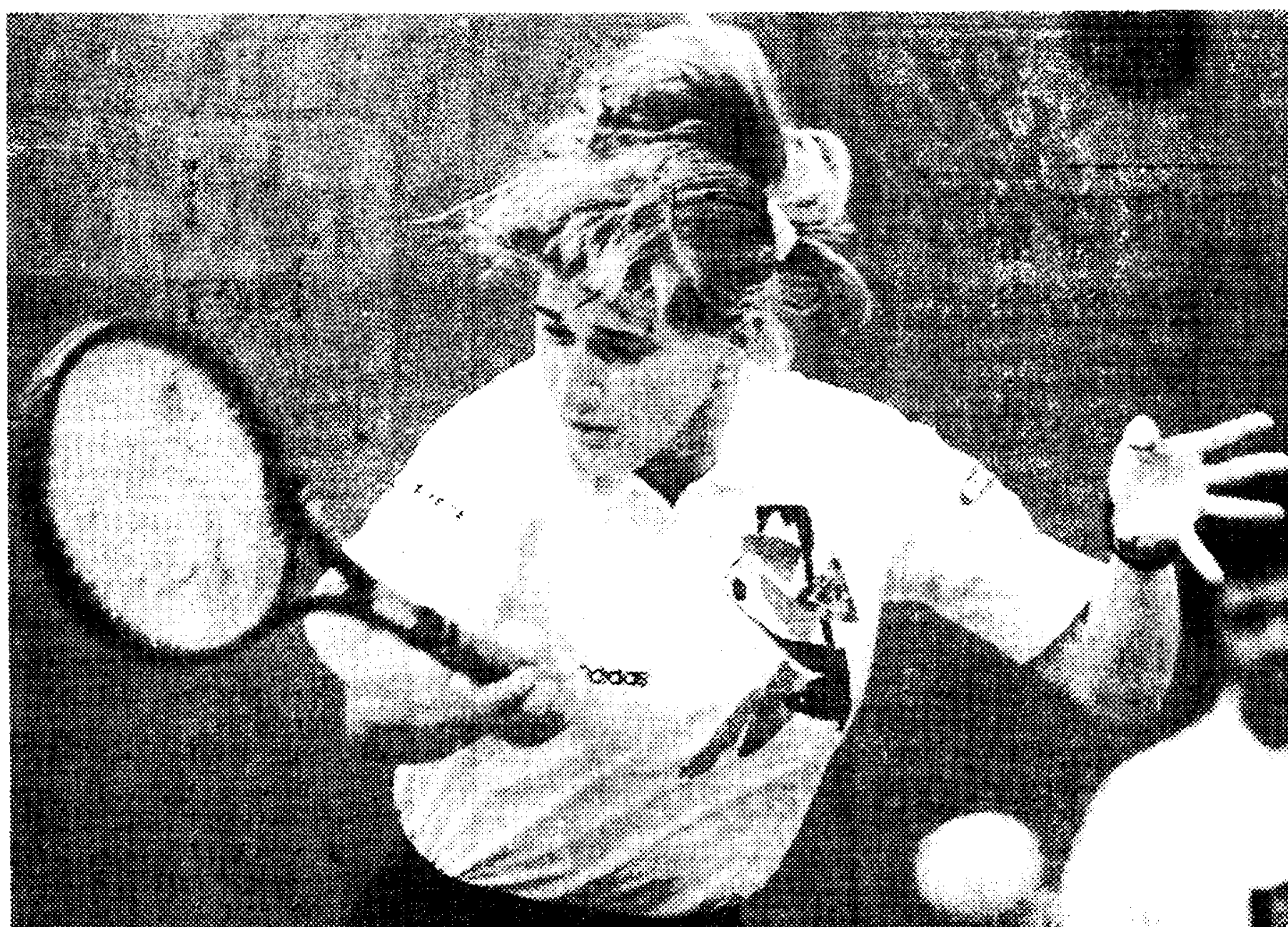
Aruba Florins: AFl. 1.79 = US$ 1.00

Oranje lijdt derde nederlaag

HONGKONG — Het Nederlands mannenteam heeft ook de derde wedstrijd in de World Volleybal league verloren. Twee nederlagen in Italië werden vrijdag gevolgd door 2-3 tegen China. De ploeg van Alberda gaf in Hongkong een voorsprong van 2-0 en 9-3 uit handen.

Nederland verloor op 26 mei 1985 voor de laatste keer een vriendschappelijke interland tegen China. Vanaf het Olympisch kwalificatietoernooi in februari 1988 in Amsterdam werd dertien keer gewonnen, bij het verlies van drie sets. De huidige krachtsverhoudingen zijn anders. Het nieuwe Nederlands team is in opbouw, China won vorig weekeinde de eerste uitwedstrijd tegen Cuba in vijf sets.

Voor 200 toeschouwers in de Queen Elisabeth-hal in hartje Hongkong startte Alberda met spelverdeler Bijl, Held, Mulder, Van der Meulen, Grabert en Van der Horst. Zoodsma is om priveredenen in Nederland achtergebleven.

■ *PARIJS — De Duitse toptennisster Steffi Graf heeft haar vijftigste overwinning op Roland Garros behaald. Zij versloeg de Peruaanse Laura Gildemeister met tweemaal 6-2 en bereikte de vierde ronde van de Franse Open Tennis Kampioenschappen.*

Graf behaalt vijftigste winst op Roland Garros

PARIJS — Steffi Graf, de nummer twee op de wereldranglijst na Monica Seles, behaalde vrijdag haar vijftigste overwinning op Roland Garros. Ze versloeg de Peruaanse Laura Gildemeister in slechts 55 minuten met 6-2 en 6-2. Als eerste vrouw bereikte Graf dan ook de laatste zestien.

Steffi Graf is bezig aan haar elfde Grand Slam in Parijs. De Duitse werd op 13-jarige leeftijd prof. Ze won Parijs twee keer, in 1987 en '88, en stond drie keer in de finale. Het record aantal overwinningen aan de Porte d'Auteuil staat op naam van Chris Evert met 72 winst[partijen.

In de achtste finales staat Graf tegenover Iva Majoli, met 15 jaar de jongste deelneemster in de Grand Slam. Majoli vluchtte drie jaar geleden met vader Stanko, Moeder dradica, broer Drago en zus Nina uit Zagreb, Kroatië naar Bradenton, Florida. Ze ging naar de tennisacademie van Nick Bollettieri.

De rechtshandige baseliner wordt beschouwd als de opvolgster van Seles en heeft dezelfde plastic manieren. Haar forse lichaamsbouw verraadt niet van doen te hebben met een puber, haar krachtige slagenarsenaal nog minder. Haar giechel wel.

Majoli, in een jaar gestegen van 798 naar 43 op de wereldranglijst, werd vorig jaar prof. Voordat ze een bal geslagen had, tekende ze een contract van een miljoen dollar bij IMG, het bureau van McCormack. Parijs is haar tweede Grand Slam. Vrijdag schakelde ze in de derde ronde de als zestiende geplaatste Sabine Hack uit met 6-0 en 7-6. Hack had in de eerste ronde de nederlandse Stephanie Rottier verslagen.

UITSLAGEN

De volledige uitslagen op Roland Garros zijn als volgt: (Tweede ronde) Novotna (Tsj/7)-Papadaki (Gri) 3-6, 6-2 en 6-2; Kroupova (Tsj)-Cecchini (Ita) 7-6 en 6-3. Derde ronde: Graf (Dui/1)-Gildemeister (Per) 6-2 en 6-2; Martinez (Spa/4)-Baudone (Ita) 6-0 en 7-5; Huber (Dui/8)-Hy (Can) 6-1 en 6-2; Majoli (Kro)-Hack (Dui/15) 6-0 en 7-6; Wiesner (Oos)-Tauziat (Fra/13) 6-3 en 7-6; Capriati (VS/6)-Labat (Arg) 6-0, 3-6 en 6-4; Pierce (Fra/12)-Po (VS) 6-7, 6-3 en 6-3 en Magdalena Maleeva (Bul/9)-Halard (Fra) 6-4 en 6-1.

In het dubbelspel tweede ronde: Gigi Fernandez/Zvereva (VS/W-Rus/1)-Oremans/Vis (Ned) 6-4 en 6-3; Mary Joe Fernandez/Garrison (VS/5)-Muns-Jagerman/Pleming (Ned/Aus) 7-6 en 6-1; Adams/Bollegraf (VS/Ned/8)-Lindstrom/Whittington (Zwe/VS) 7-5 en 6-0; Graham/Schultz (VS/Ned/14)-Bobkova/Gaidano (Tsj/Arg) 6-4 en 7-6; Katarina Maleeva/Tauziat (Bul/Fra)-Basuki/Boogert (Indo/Ned) 7-6, 3-6 en 6-3.

Gemengd dubbelspel eerste ronde: Vis/Oosting (Ned)-Stafford/Cannon (VS) 6-2 en 6-3; Schultz/Jensen (Ned/VS)-Adams/Witsken (VS) 7-5, 2-6 en 6-4; Faull/Davids (Aus/Ned)-Kidowaki/Flach (Jap/VS) 6-4, 3-6 en 6-1 en McNeil/Shelton (VS)-Oremans/Eltingh (Ned) 6-1, 6-7 en 7-5.

In het CSC-complex

ALM/KLM Open Dubbel Tennis van start

WILLEMSTAD — Het Tweede ALM/KLM Open Dubbel Tennis Toernooi is vrijdag onder grote belangstelling officieel geopend. Voor de komende twee weken is het CSC-complex te Damacor gereserveerd voor het afwerken van dit tennistoernooi, dat met een record aantal deelnemers telt. De wedstrijdleiding heeft namelijk 213 paren, wat neer komt op 426 tennissers, ingeschreven staan.

De twee luchtvaartmaatschappijen sponsoren dit jaarlijks terugkerend toernooi, dat zeer in trek blijkt te zijn bij de spelers op het eiland. In het jaar 1992 namen 150 paren deel aan het toernooi. Eigenlijk is dit de derde aflevering van het evenenement, want de ALM begon al in 1991 als hoofdsponsor. In '92 kwam de KLM erbij. Naast de hoofdsponsors ALM en KLM, telt het toernooi ook op de co-sponsorship van Miller en Pepsi Cola.

De president-directeur van de ALM, Kitland Chong, opende samen met oud-international Iyo Pimentel officieel het toernooi. In zijn toespraak benadrukte de ALM-directeur de nauwe samenwerking die er bestaat tussen de ALM en KLM.

"Sinds vorige maand is deze samenwerking bovendien op commercieel gebied zodanig uitgewerkt, dat de ALM en KLM codesharing hebben ingevoerd op de routes Cuba, Trinidad en Venezuela...Deze hechtere samenwerking is een jaar geleden ook naar de organisatie van een sport evenement vertaald. Dat is dus dit jaarlijks terugkerende tennistoernooi."

Beide maatschappijen, aldus Chong, willen een steentje bijdragen aan de sportbeoefening op het eiland. Gekozen werd voor de tennissport. Een sport waar Curaçao in het verleden in het voetlicht werd gebracht, door de successen van oud-international Pimentel in het buitenland. Deze oudgediende heeft zelfs in het verleden op Wimbledon gespeeld.

Het bestuur van CSC en de wedstrijdleiding van het Tweede ALM/KLM Open Dubbel Tennistoernooi zijn dan ook trots dat het grootste toernooi van de Antillen, in CSC wordt gehouden. Vooral bestuurslid Gibi Snijders zette zich in voor het organiseren van dit toernooi en heeft ongeveer driehonderd wedstrijden in een speelprogramma van een week verwerkt. En dit alles met wedstrijden op alleen maar vijf banen.

■ *WILLEMSTAD — Het Tweede ALM/KLM Open Dubbel Tennistoernooi werd officieel geopend met een service van president-directeur van de ALM Kitland Chong (zie foto).*

■ *WILLEMSTAD — Oud-international Iyo Pimentel werd speciaal uitgenodigd om het Open Dubbel Tennistoernooi samen met ALM-directeur Chong officieel te openen. Op de foto vlnr oud-international Pimentel, Chong (ALM) en Paul Fijen van de KLM.*

Op Open Franse Kampioenschappen

Krajicek bereikt vierde ronde na vijf slopende sets tegen Arrese

PARIJS — Richard Krajicek, de nummer dertien op de ATP-ranglijst, heeft de vierde ronde op Roland Garros bereikt. De Hagenaar versloeg vrijdag de Spanjaard Jordi Arrese in vijf slopende sets: 2-6, 6-2, 6-2, 6-7 en 6-2. Zijn coach Goetzke was niet helemaal tevreden met het optreden van zijn pupil.

"Hij had in vier sets moeten winnen", zei de coach. "In de vierde had Richard moeten toeslaan. Hij miste agressie in zijn spel, hij trok zich terug op de baseline. Arrese was dood, maar Richard maakte hem weer springlevend."

In de vierde ronde speelt Krajicek zondag tegen de Spanjaard Carlos Costa, die de als vijfde geplaatste Ivanisevic in vier sets (2-6, 6-2, 7-5 en 6-3) met harde hand verwijderde. Net zoals de vader van Mary Pierce tijdens de wedstrijd van zijn dochter uit het park werd gezet wegens beledigende opmerkingen aan het adres van de tegenstander. Vader Pierce, een man met een crimineel verleden, werd de toegang tot Roland Garros voor het leven ontzegd.

Met zijn overwinning zette Krajicek zijn beste prestatie ooit neer op Roland Garros. Vorig jaar verloor hij in de derde ronde van Diego Perez uit Uruguay door een hinderlijke schouderblessure. Tegen Arrese speelde hij vrijdagavond een thuiswedstrijd. Baan elf was omringd door Nederlandse toeschouwers, die een zege van de nationale nummer één als vanzelfsprekend beschouwden.

Ze kwamen bedrogen uit in de eerste set. Arrese, een gravelhapper uit Barcelona die vorig jaar in zijn geboortestad de Olympische finale verloor van Marc Rosset, opende explosief. Hij brak direct door de opslag van Krajicek en herhaalde dat in de vijfde game nog eens. "Richard werd overdonderd", gaf Goetzke toe, "maar Arrese startte echt fantastisch. Hij sloeg ongelooflijke returns. Bovendien scoorde hij alleen op de tweede opslag van Richard."

Die liep vanaf de tweede wel, uitstekend zelfs. Vanaf de tweede set tot 4-3 in de vierde set scoorde de Spanjaard, 51ste op de wereldranglijst, welgeteld negen punten op de service van Krajicek. De 21-jarige Hagenaar, twaalfde geplaatst in het kampioenschap, scoorde in die periode zes love-games.

Vanaf 4-3 in de vierde ging er van alles mis met Krajicek. Hij ging behoudender spelen. Arrese had weinig te verliezen, nam meer risico's en kwam door gebrek aan agressie van Krajicek terug in de wedstrijd.

De Nederlander verzuimde op 4-3 een breekpunt te benutten en raakte over zijn eigen spel knap geïrriteerd.

Dat uitte zich in vier dubbele fouten in zijn volgende twee opslagbeurten. De laatste twee waren van doorslaggevend belang in de tiebreak van de vierde set, die Arrese met 8-6 op zijn naam bracht. De Nederlandse toeschouwers gingen in de vijfde set als een man achter Krajicek staan.

UITSLAGEN

De geregistreerde uitslagen in de tweede ronde: Sampras (VS/1)-Ondruska (Z-Af) 7-5, 6-0 en 6-3 en Svensson (Zwe)-Javier Sanchez (Spa) 6-3, 6-7, 5-7, 6-3 en 6-4. In de derde ronde: Stich (Dui/9)-Fromberg (Aus) 6-4, 6-4 en 6-4; Muster (Oos/15)-Gilbert (VS) 7-5, 6-2 en 6-4; Prpic (Kro)-Karbacher (Dui) 6-3, 6-4 en 7-5; Courier (VS/2)-Tarango (VS) 6-1, 6-7, 6-3 en 7-5; Costa (Spa)-Ivanisevic (Kro/5) 2-6, 6-2, 7-5 en 6-3; Dosedel (Tsj)-Gilbert (Fra) 4-6, 7-5, 6-4 en 6-4; Novacek (Tsj/13)-Pescosolido (Ita) 6-3, 6-1, 3-6, 5-7 en 8-6.

De uitslagen van de tweede ronde in het dubbelspel: Davids/Norval (Ned/Z-Af)-Adams/Olhovski (Z-Af/Rus/8) 6-4 en 7-6; Eltingh/Haarhuis (Ned/4)-Keil/Randall (VS) 3-6, 6-4 en 6-2 en Fitzgerald/Jarryd (Aus/Zwe/2)-Oosting/Riglewski (Ned/Dui) 6-3 en 6-4.

Ajax wint met 5-1 van Fortuna

Bergkamp neemt afscheid met twee doelpunten

AMSTERDAM — Met een treffer uit een van zijn befaamde lobs heeft Dennis Bergkamp afscheid genomen van het publiek in de Watergraafsmeer. De actie van de vertrekkende ster was donderdagavond het hoogtepunt van het inhaalduel Ajax-Fortuna Sittard. De Amsterdammers wonnen de wedstrijd overtuigend met 5-1.

Dennis Bergkamp maakte twee doelpunten bij zijn laatste optreden voor de Amsterdamse fans. Zijn totaal in 234 officiële wedstrijden voor Ajax kwam daarmee op 120. De cijfers van Jonk, die vertrekt eveneens naar Inter Milan en ook voor de laatste keer in de Meer, zijn bescheidener: 26 treffers in 124 duels. Op tweede Pinksterdag kunnen zich bij FC Utrecht nog wijzigingen in de statistieken voordoen.

De produktiviteit van met name Bergkamp zorgde ervoor dat Ajax nog kan voorkomen dat het seizoen met een diepterecord aan punten wordt afgesloten. Met 18 clubs in de eredivisie bleven de Amsterdammers ooit steken op 48. Het kunnen er nu nog 49 worden. Dat zijn er dan net zoveel als waarmee Ajax in 1990 — voor de laatste keer — kampioen werd.

Fortuna, dat nog een punt nodig heeft om rechtstreekse degradatie met zekerheid af te wenden, had tot zes minuten voor rust uitzicht op een gelijkspel. Toen kwam de fraaie actie van Bergkamp, die de bal over doelman Hesp liftte. De Limburgse tegenstand was daarmee gebroken.

Petersen, Ronald de Boer, weer Bergkamp en Pettersson zorgden ervoor dat Ajax verder uitliep. Bij de thuisclub speelde de twee jaar geleden gekomen verdediger Hansen zijn eerste volledige wedstrijd. Nysather was verantwoordelijk voor het doelpunt van Fortuna.

VOETBAL / VOLENDAM

— Danny den Ouden heeft zijn contract bij Volendam vrijdag met twee jaar verlengd. Koorn, Jongsma en Van Holten tekenden voor een seizoen bij.

* * * * *

VOETBAL / MARSEILLE

— Jocelyn Angloma blijkt tijdens de Europa-Cupfinale Marseille-AC milan zijn linker scheenbeen te hebben gebroken. De Franse verdediger viel woensdag in München na een botsing met Lentini uit.

Speler des duivels over behandeling

Gullit boos over verbanning naar tribune en wil weg bij AC Milan

MILAAN — Ruud Gullit volgt Frank Rijkaard op en vertelde weg te willen bij AC Milan. De verbanning naar de tribune tijdens de Europa-Cupfinale tegen Olympique Marseille, heeft Ruud Gullit doen inzien dat het beter is te vertrekken bij de Italiaanse club. "Ik heb besloten Milan te verlaten", vertelde Gullit vrijdag. "De houding van de club ten opzichte van mij is veranderd. Ik ben ervan overtuigd dat Milan wil dat ik een andere club zoek."

Om een minuut over twaalf betrad Ruud Gullit vrijdag het café bij het trainingscentrum Milanello. Hij overrompelde de verslaggevers met de opmerking: "Jullie weten al dat Frank Rijkaard een nieuwe club zoekt. Hopelijk heeft hij ook voor mij geïnformeerd. Ik ben onvoorwaardelijk toe aan verandering van atmosfeer."

Rijkaard maakte eerder deze week bekend Milan te willen verlaten. Hij zei na vijf jaar in de top van Italië toe te zijn aan een ander leven, in een andere omgeving. Gullit voetbalt al zes seizoenen in de Noorditaliaanse metropool.

TRIBUNE

Trainer Capello gunde Gullit tijdens de Europa-Cupfinale in München niet eens een plaats op de bank. Als vierde buitenlander volgde hij het met 0-1 verloren duel met Marseille van de tribune, ten gunste van Papin. Ondanks het feit dat hij wegens een lichte dijblessure een paar weken aan de kant bleef, was hij in staat te voetballen in het Olympiastadion. Roberto Donadoni, zijn vervanger op de rechtervleugel, leverde een wanprestatie.

"Het is onwaar dat ik niet fit was, ik had best mijn plaats kunnen innemen tegen Olympique. Ik heb de conclusie getrokken dat het beter is een andere vereniging te zoeken. Het is de houding van de club die me in die richting heeft bewogen. De verlenging van mijn contract was echt geen kwestie van geld, hoewel het laatste voorstel een belediging was", aldus Gullit vrijdag in Milanello.

De 30-jarige vedette groeide na zijn vertrek bij PSV in 1987 uit tot een van de bekendste voetballers van de wereld. Hij was het symbool voor de wederopstanding van AC Milan na de komst van voorzitter Berlusconi. Gullit, Europees voetballer van het jaar 1988, was in onderhandeling over verlenging van zijn contract met een jaar. Eerder liet hij doorschemeren zijn loopbaan te willen afbouwen in Milaan, waarna hij eventueel voor een van de bedrijven van Berlusconi zou gaan werken.

SPELDEPRIK

Voor Gullit was de actie van de trainer hem te passeren de zoveelste speldeprik. In de competitie speelde hij dit seizoen slechts dertien wedstrijden, waarin hij zeven maal scoorde. Soms voelde hij zich vernederd door Capello. Bij voorbeeld die ene keer toen hij de bus betrad voor de reis naar een uitwedstrijd en Capello hem vroeg wat hij kwam doen. Hadden ze Gullit dan niet verteld dat hij helemaal niet hoefde te spelen? "Ik heb de indruk, dat Milan van me af wil", aldus de international.

Volgens de voetballer van Surinaamse ouders bestaan er geen problemen met voorzitter Berlusconi. "Voor Silvio Berlusconi heb ik de hoogste achting." Vice-voorzitter Galliani wilde niets kwijt over het vervolg van de affaire. "De club praat niet over aflopende contracten."

Over zijn toekomstplannen bleef Gullit vaag. In tegenstelling tot Rijkaard, die uitsluit in Italië actief te blijven, laat Gullit de mogelijkheden open. "Alles is mogelijk. Ik vind deze gang van zaken erg jammer voor de supporters."

De Italiaanse kranten wisten al te melden dat Bernard Tapie, voorzitter van Olympique Marseille, Gullit zou willen aantrekken. Als Gullit en Rijkaard, voor wie Milan ettelijke miljoenen guldens kan vragen, werkelijk vertrekken, blijft Marco van Basten de enige Nederlander bij de landskampioen. Het team kan zondag de titel prolongeren in de thuiswedstrijd tegen Brescia. De Utrechter tekende onlangs voor drie jaar bij.

BADMINTON / BIRMINGHAM — De Internationale Badminton Federatie (IBF) heeft voor het eerst in haar 59-jarig bestaan een vrouwelijke president. De Chinese Lu Shengrong werd vrijdag per 1 augustus benoemd tot opvolgster van de Engelsman Arthur Jones.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar en van 19.30-23.00 uur voor geïnteresseerden vanaf zestien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * *

ZATERDAG
BASEBALL
(Febeko)
AA-klasse
19.30 uur Sta. Rosa Indians vs Royal Scorpions - Sentro Deportivo Kòrsou.

TENNIS
(2nd ALM/KLM Open Double Tennis Tournament)
17.00-23.00 uur vervolg wedstrijden - Curaçaosche Sport Club te Damacor.

GEWICHTHEFFEN
(Federashon Powerlifting Kòrsou)
18.00 uur competitie - Sporthal Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * * * * *

ZONDAG
BASEBALL
(Febeko)
AA-klasse
10.30 uur Sta. Maria Pirates vs Lagun Stars;
14.30 uur Groot Kwartier vs Royal Scorpions - Sta. Maria Pirates Ballpark te Heintje Kool.
10.30 uur Blue Hawks vs Wild Cats;
14.30 uur Sta. Rosa Indians vs Amstel Brewers - Tio Daou Ballpark.

VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
Sentro Deportivo Kòrsou:
14.00 uur (tweede divisie) Streanan Uní vs Juventud Westpunt;
16.00 uur (eerste divisie) Jong Colombia vs SUBT.
Stadion dr. Antoine Maduro:
16.00 uur (tweede divisie) CD Porta Blanku vs Vesta
18.00 uur (eerste divisie) Jong Holland vs Sithoc.

ZWEMMEN
(NAZB)
09.00-13.00/17.00-21.00 uur vervolg CCCAN-selectiewedstrijden voor synchroonzwemmen - zwembad Sentro Deportivo Kòrsou.

TENNIS
(2nd ALM/KLM Open Double Tennis Tournament)
09.00-12.00/17.00-23.00 uur vervolg eerste ronde-wedstrijden - Curaçaosche Sport Club te Damacor.

SOFTBAL
(Slow Pitch
Liga Amistad
10.00 uur Nos ku Nos vs Veteranos;
12.00 uur Gevangenis vs Caterpillar;
14.00 uur Garoti vs Bati Bala;
16.00 uur Happy Time vs Carpatula - Cirilo Chirino Ballpark te Groot Kwartier.
Liga Van Engelen
11.00 uur Bols vs Ennia;
13.00 uur Dom. Posner vs White Label;
15.00 uur World Wide Impex vs Glacial;
17.00 uur Vanddis v s Swift - Suvek Ballpark.

De Koning speelt gelijk tegen Victory Boys

Centro Dominguito roept nieuwkomer Mahuma halt toe met 2-0 overwinning

WILLEMSTAD — Centro Dominguito leverde gisteravond voor zichzelf en voor het voetbalpubliek de bewijs van de waarheid. Na de bijzonder povere resultaten in zijn eerste vijf wedstrijden — drie verliespartijen, waaronder de smadelijke 0-5 nederlaag van vorige week tegen Jong Holland — had het een dringende behoefte zich te rehabiliteren. Het bestreed tegenstander Centro Hubenil Mahuma gisteravond dan ook met een enorme dadendrang welke resulteerde in een verdiende 2-0 overwinning. In de andere wedstrijd van het dubbelprogramma wist De Koning zijn eerste winstpunt binnen te halen door Victory Boys een 1-1 gelijkspel af te dwingen.

De wilskracht en concentratie bij Centro Dominguito bepaalde gisteravond in het SDK voor het grootste publiek totnutoe in de lopende competitie (866 personen) het strijdbeeld. Dit overheerste het enthousiasme en de strijdlust die het optreden van het tot gisteravond nog ongeslagen Centro Hubenil Mahuma hebben gekarakteriseerd. Centro hield constant de druk op de bal en voorkwam daarmee dat het Mahuma-elftal zijn spel kon ontplooien.

In de eerste helft schiep Centro Dominguito zich reeds de beste kansen maar verzuimde deze te benutten. De Mahuma-verdediging met Raymond Hansen als laatste man en de talentvolle Ivan Hansen als keeper maakten het de Dominguito-spitsen trouwens niet gemakkelijk. Hansen verzorgde een drietal uitstekende reddingen op pogingen van vleugelspitsen Godfried Peney en Olange Alberto en centrumspits Sharlon de Windt.

In de tweede helft ging de Mahuma-verdediging uiteindelijk toch door de knieën. In de 53ste minuut op een schitterende kopstoot van Rubinet Sylvanie op een magnifieke hoekschop van Kelly Maxwell. In de 80ste minuut gaf Sylvanie Hansen weer het nakijken toen hij, getuigend van het nodige spelinzicht, heel slim door de voor de buitenspelval opgestelde laatste linie van Mahuma brak. Hij rondde zijn solorush af met een beheerste schuiver langs de uitgelopen doelman.

Een bijzonder belangrijke overwinning voor Centro Dominguito dat hiermee — in de eerste plaats voor zichzelf — het bewijs leverde zijn aanspraken op een hogere positie op de ranglijst te kunnen laten gelden. Voor het Mahuma-elftal betekent dit dat de honeymoon in de eerste divisie over is en dat nu het echte werk begint. De nederlaag van gisteravond is de eerste verliespartij van de Mahumaploeg.

De Koning vierde ondertussen zijn eerste succesje in de 1993 competitie, een — overigens volkomen verdiende — puntendeling met Victoria Boys. Het werd in de slotminuten zelfs bijna een overwinning toen Gè Constancia vanuit de verdediging naar voren trok en oog in oog kwam te staan met keeper Waldi Graanoogst. Hij richtte echter slecht maar De Koning kreeg een tweede kans toen de bal via het lichaam van Graanoogst bij Moises Zimmerman belandde. Diens schot werd echter op de lijn door Lonchi Gregoria gekeerd. Dit slotoffensief van De Koning was typerend voor het verloop van het duel.

De Jandoretploeg speelde zijn beste wedstrijd totnutoe en drong vaak diep op de veldhelft van Victory Boys binnen. De uitvallen van Victory Boys waren daarentegen sporadischer en met minder kans van slagen. Het was dan De Koning dat in de 43ste minuut de leiding nam. Voor het eerst in het seizoen en met zijn eerste doelpunt van het seizoen na bijna vijf en een halve wedstrijd. Humphrey Felicia schoot raak uit een strafschop wegens hands als gevolg van de aanhoudende druk die De Koning op het eind van de eerste helft op de Victory Boys achterhoede uitoefende.

Victory Boys sloeg echter snel terug. Weliswaar niet in de eerste helft meer maar reeds na vier minuten in de hervatting. Het was een juweel van een doelpunt met Jersey Gijsbertha als auteur. Hij liet keeper Nelson Navarro volkomen kansloos met een loeierd in de linker bovenhoek. In de score kwam verder geen verandering meer. Wel was De Koning de ploeg die het meest bleef aandringen. Victory Boys ging daarentegen iets behoudender te werk om vooral niet te verliezen. Samen met Mahuma is Victory Boys trouwens de ploeg met de meeste puntendelingen (3).

In de tweede divisie competitie deelden Sharo Stars en Canisius Boys broederlijk de punten (2-2) terwijl Undeba zich met 1-0 langs Centro Barber worstelde. Het is voor de eerste keer dat het vorig seizoen gedegradeerde Undeba op serieuze tegenstand is gestuit. Dit belette haar echter niet wederom de volle winst te grijpen.

De competitie wordt morgen voortgezet met de volgende wedstrijden: Jong Colombia vs SUBT; Jong Holland vs Sithoc; Streanan Uni vs Juventud Westpunt; Centro Porta Blancu vs Vesta.

Heeft de gezaghebber nog wat te zeggen?

Het recht van de vreemdeling

WILLEMSTAD — Gezaghebber Wilsoe en de vreemdelingendienst zijn "niet happy". Er is onzekerheid ontstaan nu recente rechterlijke uitspraken over uitzetting van buitenlandse werknemers, de beleidsruimte, jurisprudentie en de regels van het werkvergunningenbeleid door elkaar gaan lopen. Wilsoe hoopt op korte termijn met de procureur-generaal, de minister van Justitie en ondercommissaris van politie Anthony Willems aan tafel te gaan om de zaken wat helderder te krijgen.

= door Joel Labadie =

Curaçao is populair in de regio onder hen die baantjes zoeken. Om de economie en de eigen arbeidsklasse te beschermen stelde Curaçao ooit een aantal immigratiebeperkingen op. Niet alle Caribische, Nederlandse en ander vergunningsplichtigen houden zich daaraan; zij ontduiken de regelingen van de immigratiedienst.

Dezer dagen vraagt Wilsoe zich weer eens af wat de rol van een gezaghebber is, als hij zich aan de ene kant houdt aan procedures volgens het vreemdelingenbeleid, terwijl aan de andere kant hem het uitvoeren van dat beleid moeilijk wordt gemaakt. Bij de Vreemdelingendienst zucht politiechef Cijntje heel diep. Hij weet het nu even niet meer zegt hij. En hij hoopt dat de vreemdelingen zelf het ook even niet meer kunnen volgen. Want als ze het *wel* weten is het hek van de dam. Cijntje zegt het niet expliciet maar hij doelt op de mogelijkheid om uitzetting te voorkomen door naar de rechter te stappen.

De ophef over een ministeriële opdracht van woensdag om een vliegtuig op de taxibaan van Hato te stoppen om de uitgezette Colombiaan Lamadrid het recht te gunnen de uitslag van een kort geding af te wachten, is slechts een voorbeeld van die onduidelijkheid waar Wilsoe en zijn migratie-ambtenaar Cijntje mee zitten.

Op *1 februari* werd de sinds 1989 legaal hier verblijvende Lamadrid op staande voet ontslagen. Volgens de ene partij omdat hij zijn baas met een honkbalknuppel bedreigd had, volgens de andere partij omdat hij had geprotesteerd tegen de betrekkingen die de werkgever onderhield met de echtgenote van Lamadrid. Hij stapte naar de rechter, zijn baas trok het ontslag-op-staande-voet in en Lamadrid nam tegelijkertijd vrijwillig ontslag wegens verstoorde verhoudingen.

■ *Vonnissen in het gerechtsgebouw over uitzetting van vreemdelingen, scheppen bij het eilandgebied onduidelijkheid over welke beleidslijn gevolgd moet worden.*

ONBEHOORLIJK

Op *19 februari* hoorde hij dat zijn verblijfsvergunning werd ingetrokken. Hij ging niet op tijd hiertegen in beroep. Het kort geding dat hij tegen zijn dreigende uitzetting voerde sleepte tot mei. Mr Koopmans, de rechter in het *eerste* kort geding vonniste op vrijdag *21 mei* dat aangezien er nog geen nieuwe aanvraag was ingediend, er geen beletsel was tot uitzetting. Een "rijkelijk vage" verklaring dat Lamadrid inmiddels werkte bij een nieuwe werkgever, deed de rechter niet anders beslissen.

Omdat Lamadrids advocaat Marius Römer meende dat wel degelijk een werkvergunning was aangevraagd bij het bestuurskantoor, startte hij maandag *23 mei* een hoger beroep, maar ook een nieuw kort geding op donderdag 27 mei omdat nu concrete uitzetting dreigde. Het Openbaar Ministerie (de landsadvocaat in deze gevallen) kon de uitzetting niet stoppen omdat er los van een mondeling bericht geen officiële brief over de start van het kort geding was. Heel flauw vond mr. Römer. Zijn idee dat er deze maand een nieuwe verblijfsvergunning was aangevraagd bleek later onjuist te zijn. De aanvraag was wel ingediend, maar het plaatselijk hoofd van politie had die geweigerd omdat zij niet compleet was en volgens nieuwe - duidelijke - richtlijnen alleen complete aanvragen geaccepteerd worden. Dit om te voorkomen dat de aanvraag bij een van de vele overheidsloketjes blijft steken. Navraag wees uit dat er eerder sprake moest zijn van "onbehoorlijk bestuur" bij het kantoor van de advocaat dan bij het juist handelende gezaghebberskantoor, aldus een niet mis te interpreteren knipoog van rechter Wit op donderdag in het *tweede* kort geding.

Woensdag nog werd de Colombiaan op het vliegtuig gezet. Minister Suzy Römer van Justitie stopte het toestel omdat de vreemdeling het recht heeft een (tweede) kort geding bij te wonen. Dat recht is toegekend door de minister in een richtlijn aan gezaghebbers. Het Openbaar Ministerie (O.M.) in de rol van adviesorgaan adviseerde hetzelfde als beleidslijn, hoewel nergens in de wet staat dat uitzetting stopt bij een kort geding. *Beleidsruimte* geeft echter de mogelijkheid de vreemdeling dat humane recht te gunnen. Evenwel is de jurisprudentie dat *na* een (eerste) vonnis *wel* uitgezet wordt, conform eveneens een advies van het O.M.

In de rol van landsadvocaat, heeft het O.M. gezegd dat het gelijkheidsbeginsel niet uit het oog verloren mag worden. Alle aanvragen voor een verblijfsvergunning moeten gelijkelijk behandeld worden. Dat wil zeggen terwijl de aanvrager in het buitenland afwacht. Behoudens uitzonderingen. Lamadrid is dat niet.

Daar komt nog iets bij. Lamadrids oude werkgever had hem formeel in dienst genomen als landarbeider. Terwijl de baas helemaal geen land had. De baas jokte dus. Lamadrid deed iets met metaal. Nu hij dat bij zijn nieuwe baas ook doet, is er dan wel of niet sprake van functie-verandering? En zo ja, moet Lamadrid dan niet zoals ieder ander in het buitenland afwachten? Procureur-generaal Pietersz besloot donderdag in het *tweede* kort geding niet op die slak zout te leggen omdat een compromis beter is. "Maar aan dit voorstel mogen geen rechten ontleend worden", waarschuwde Pietersz om van deze uitzondering geen juridsprudentie te maken. De vrijheid om de wet op uitzetting uit te voeren, blijft.

SNEL EN NORMAAL

Aanstaande dinsdag moet Lamadrid alle stukken voor zijn aanvraag bij het Bestuurskantoor ingediend hebben. Hij mag op het eiland de beslissing van Arbeidszorg en gezaghebber Wilsoe afwachten. Wilsoe is niet van plan deze aanvraag snel af te handelen De normale procedure lijkt hem goed. Nu valt dat met dat 'normale' nog wat tegen. In theorie kan binnen zes weken besloten zijn over een aanvraag voor een werkvergunning. In de praktijk is dat aantoonbaar soms zes maanden of langer.

Het vonnis dat het vreemdelingenbeleid even deed wankelen kwam in de zaak van het buitenlandse dienstmeisje Barretto. Zij veranderde van werkgever omdat haar baas salaris niet correct uitbetaalde. De aanvraag voor een gewijzigde werkvergunning mocht zij van het eilandgebied niet op Curaçao afwachten. In een kort geding januari 1992 zei rechter Bosch hierover: "Het laten afwachten van een beslissing op een verzoek om wijziging van vergunningsvoorwaarden in het land van herkomst is volgens het gerecht niet in overeenstemming met beginselen van behoorlijk bestuur".

Samengevat zegt de rechter dat uitzetting niet mag als oude werkgever, nieuwe werkgever en de werknemer het eens zijn dat er een wijziging in de vergunning kan komen. Ook zou uitzetting niet mogen als vaststaat dat de werkgever iets doet of iets nalaat waardoor van een werknemer niet in redelijkheid verwacht kan worden dat hij bij zijn werkgever blijft. De rechter vond dit een goed idee om een redelijke rechtsbescherming te bieden aan buitenlandse dienstbodes. Het kan toch niet zo zijn dat een werknemer iets niet kan pikken van zijn baas en daarvoor gestraft wordt met verwijdering van de Antillen, zo redeneerde de rechter.

Ook het Hof dacht in september ongeveer hetzelfde. Hof-president Wijnholt en zijn mede-rechters De Lannoy en Beukenhorst gaven opmerkelijk vaak in hun beoordeling aan dat er sprake moest zijn van "redelijkheid" ten opzichte van de hier al werkzame buitenlander die van baan is veranderd of dat wil gaan doen. Redelijkheid moet er zeker zijn als blijkt dat de werkgever fout bezig is. "Het vooruitzicht op verwijdering zou de toch al zwakke positie van de buitenlandse werknemer verder uithollen, met alle daaraan verbonden gevaren voor vormen van dienstbaarheid die in een maatschappij als de onze moeilijk kunnen worden aanvaard." Er kan ook "in redelijkheid" besloten worden tot uitzetting, maar de overheidsbeslissing kan altijd worden voorgelegd aan de kortgeding-rechter zei het Hof vorig jaar.

MIDDENWEG

Opvallend is dat de vonnissen van het gerecht en het Hof wijzen in de richting van een meer humane behandeling van de vreemdeling die hier legaal begint te werken maar van baan wil of moet veranderen. Duidelijk is dat door Land en eilandgebied en beider juridische adviseurs afgesproken moet worden waar het evenwicht ligt tussen het stipt naleven van het beleid ten aanzien van de stroom buitenlandse werknemers en een humane behandeling. Zoals met veel dingen in het leven zal de gulden weg ergens in het midden liggen.

Stichting Kwido pa famia viert derde lustrum

Gezinsverzorgsters: geen door de overheid betaalde dienstmeisjes

WILLEMSTAD — Zo'n dertig tot veertig gezinnen helpen ze per week. 'Ze' zijn de meisjes van de stichting Kwido Pa Famia (gezinsverzorging), die zich ten doel stelt tijdelijke hulp te bieden aan gezinnen waar een verzorgend lid voor korte of lange tijd is uitgevallen. De instelling bestaat morgen vijftien jaar en ter gelegenheid daarvan vertelt directeur Torres over zijn stichting. Eerder was hij terughoudend met publiciteit, omdat anders de toeloop van gezinnen te groot zou worden.

- door Ines Jonker -

"Wij helpen bijvoorbeeld gezinnen waarvan de moeder in het ziekenhuis ligt of naar Nederland moet voor een begrafenis, en die geen familieleden hebben om bij te springen. Wij vallen dan in als het ware", vertelt Torres. Maar niet alleen vrouwen worden vervangen. Alleenstaande mannen die niet voor zichzelf kunnen zorgen na een operatie kunnen ook hulp krijgen.

De gezinnen krijgen alleen gedurende werkdagen hulp, die van tijdelijke aard is. "De hulp duurt maximaal vier weken. Het gezin moet in die tijd zelf een oplossing hebben gevonden. In noodgevallen wordt de periode verlengd tot zes weken."

Een uitzondering is de langdurende hulp aan terminale patiënten, mensen met kanker bijvoorbeeld. "Wij blijven dan helpen totdat die persoon naar de hemel gaat ("doodgaan vind ik zo'n lelijk woord"), soms wel vijf maanden lang."

De gezinsverzorgers moeten het huis schoonhouden, koken, wassen en strijken. Maar daarnaast hebben ze ook verzorgende en begeleidende taken, zoals injecties toedienen en helpen met huiswerk. Torres: "Vroeger was gezinshulp niet goed bekend. Men dacht dat de verzorgsters een soort door de overheid betaalde dienstmeisjes waren. Nu weten mensen dat ze meer doen dan schoonmaken en koken. De meisjes hebben allemaal een MBO-diploma voor gezinsverzorging en zijn echte professionals. Ze moeten gezelschap kunnen houden, luisteren naar problemen, adviezen geven en aandacht besteden aan alle familieleden. Soms gaan ze van een huis waar net iemand is overleden naar een gezin waar zojuist een baby is geboren. Ze hebben dus heel direct te maken met leven en dood. Het is een roeping, en als je die niet hebt kun je dit werk niet doen."

■ *Directeur Torres van de stichting Kwido pa famia en acht van de gezinsverzorgsters. "Ze doen meer dan schoonmaken en koken."*

De stichting had in het begin vijf meisjes die de gezinnen bezochten. Dat is inmiddels uitgegroeid tot negentien. In 1992 verzorgden ze samen 130 gezinnen. Elke verzorgster heeft haar eigen adressen waar ze regelmatig langs gaat en krijgt soms echt een band met de familie. Dan is het moeilijk afscheid nemen.

De directeur: "Ik krijg regelmatig telefoontjes van mensen die vertellen hoe blij ze waren met de hulp. Laatst vertelde een vrouw dat haar kinderen zeiden: ga maar weer terug naar het ziekenhuis, de verzorgster heeft zo lekker gekookt!"

De gezinnen die een beroep doen op de stichting komen uit alle lagen van de bevolking. Ze moeten voor de hulp een bijdrage betalen die afhankelijk is van het inkomen. Torres: "Mensen met onderstand betalen NAf 2,50 per dag en chique gezinnen vijftig gulden."

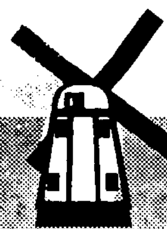
Als een gezin zich heeft aangemeld houdt Torres een intake-gesprek. "Ik ben van huis uit maatschappelijk werker en kijk hoe mobiel iemand is en hoe we kunnen helpen. Zo bepaal ik wie er in aanmerking komt voor hulp. Soms geef ik ook maatschappelijke begeleiding."

Ook bedrijven zitten in het cliëntenbestand. "De marine bijvoorbeeld is een goede klant van ons. Wij verlenen namelijk ook kraamhulp en de marinevrouwen hebben geen familie hier dus worden wij ingeschakeld om de moeder op te vangen. Ook Setel doet regelmatig een beroep op ons. De vrouw van een werknemer is ziek en het bedrijf zorgt voor hulp zodat de man gewoon kan doorwerken, en niet thuis hoeft te blijven om op de kinderen te passen."

De instelling krijgt subsidie van de overheid maar die werd onlangs gekort met tien procent, zodat ze nu met een financieringstekort werkt.

De medewerksters van de stichting moeten nog gespecialiseerder worden. Daartoe wordt hun opleiding in de toekomst uitgebreid. Een ander plan is om werklozen een crèche-opleiding te geven zodat die de lichtere taken van de verzorging op zich kunnen nemen. Ten slotte wil Torres mensen gaan uitnodigen om lezingen te geven. Zelf gaat hij binnenkort praten over stervensbegeleiding.

Maar eerst moet het derde lustrum gevierd worden. Morgen is er een speciale mis met een receptie na afloop. Maandag gaat het feest nog even door, want dan is het de dag van de gezinsverzorging. "Eerst koffie met taart en dan pas aan het werk. Ik had graag een vlag willen hebben maar daar was helaas geen geld meer voor", aldus de directeur.

Liever heimwee dan Holland

Begraven

= door Rene van Nie =

TIJDENS EEN bezoek aan het graf van een overleden familielid kwam ik mijn goede kennis Jacob tegen. Hij liep wat wereldvreemd rond op de katholieke begraafplaats en had zich voor die gelegenheid in stemmig grijs gekleed. Jacob zag er uit om door een ringetje te halen. In tegenstelling tot zijn normale dracht van spijkerbroek en aansluitend hemd. En hij droeg zelfs schoenen inplaats van open plastic sandalen terwijl zijn haar, normaal in de war en rommelig, keurig in een scheiding als deksel op zijn oude en verweerde gezicht was geplakt.

Wel lurkte hij nog aan zijn onafscheidelijke sigaar want daar konden alle overledenen van de wereld hem blijkbaar niet vanaf brengen. En verder keek hij treurig uit zijn ogen. 'Kom je ook een plekkie uitzoeken, Jacob?', opende ik speels en lachte even om aan te geven dat het als grap was bedoeld. Maar het monterde hem niet op. Integendeel. Hij haalde verontschuldigend zijn schouders op knikte bedrukt, zuchtte diep en zei, 'Hoe kan je het raaien man'. Ik schrok even en bleef stil.

Hij keek me aan en probeerde te lachen. 'Nee, het is niet wat je denkt want voorzover ik weet is er nog geen enkele aanleiding om de weg naar boven af te leggen'. Hij wees hierbij richting hemel en keek me weer aan. 'Het zit veel ingewikkelder in elkaar man, veel ingewikkelder'.

We wandelden samen tussen de graven, netjes in de pas zoals dat hoort op gewijde grond. 'Kijk, je moet het zo zien', begon Jacob, 'ik was van het houtje, katholiek dus want ik ben gedoopt en heb alle communies gedaan. Heb zelfs nog gebiecht, in het koor gezongen en ben met 100 andere knapen van een jaar of twaalf op retraite geweest waar een pater in een muf ruisende jurk je kwam vragen of je nog sexuele problemen had. Hij noemde het anders maar dat ben ik vergeten ondertussen want het is ruim vijftig jaar geleden'. Jacob viel weer even stil en waren we omgeven door het gefluit van vogels die blijkbaar een voorkeur hebben voor kerkhoven omdat het daar zo lekker stil is.

Jacob bleef staan en ik zag hem denken. Aan vroeger leek me. Maar dat bleek verkeerd gedacht want hij zei, 'En nou kan ik het mooi vergeten dat ik hier begraven mag worden want ik ben niet katholiek meer, ik ben zelfs tegen, zeker nu hun baas in Rome zijn hele gemeente verbiedt om voorbehoedmiddelen te gebruiken zodat miljoenen arme stakkers in Afrika als ratten sterven van de aids omdat een condoom als doodzonde wordt beschouwd'.

Ik had daar geen antwoord op en deed er het zwijgen toe. 'Maar goed, hoe dan ook, ik ben niet meer katholiek en ook niet van plan het ooit nog te worden'. Het laatste kwam er krachtig uit want de gedachte alleen al maakten hem opstandig.

'Maar waarom zou je hier niet mogen liggen?', vroeg ik verbaasd. 'Omdat ze hier niemand neerleggen die niet praktiserend katholiek is, daarom'. 'Vreemd', meende ik. 'Vreemd?', herhaalde Jacob, 'noem het maar gestoord, noem het maar middeleeuwen, noem het maar discriminatie, noem het maar te achterlijk voor woorden. Stel je die arme God voor daarboven als hij rekening moet houden met al die dooien van verschillende kerkhoven. Want als de mens niet bij elkaar wil liggen dood wezen, wil ie ook niet met een gelovige van andere club op een wolk zitten.

Zal me een administratie worden voor Petrus'. Hij dacht even na en vroeg', die man bij de poort van de hemel heette toch Petrus?'. Gelukkig wachtte hij mijn antwoord niet af maar haalde zijn schouders op en vervolgde, 'nou ja, zal me ook worst wezen al blijf ik het een maf zootje vinden allemaal'.

'Dan kies je toch voor de openbare begraafplaats', hielp ik praktisch. 'Heb je daar wel eens goed gekeken man?'. riep Jacob, 'daar groeit nog geen eens onkruid, laat staan een vrolijk bloempje'. Hij was nu helemaal opgewonden. 'Dat kan ik mijn nabestaanden niet aandoen en daarbij....' Jacob hijgde licht en wilde een nieuwe sigaar opsteken maar durfde zijn ouwe peuk niet weg te gooien tussen de graven. Dus steek hij die uit op zijn schoenzool en stak hem in zijn zak. Daarna zette hij de brand in een nieuw rokertje en dacht even na. 'Wat zei ik? Oh ja, daarbij is het nog een keer zo dat mijn vrouw wel katholiek is en die komt van hier en die komt niet bij me liggen op de openbare. Dat zit er nou eenmaal heel diep in jongen want die fraters hadden alles goed onder de duim vroeger. En nog eigenlijk'.

Ik haalde mijn schouders op en gebaarde dat ik het ook niet wist maar Jacob vroeg niet om raad want hij pakte de revers van mijn jack, trok me een beetje dichter naar zich toe en keek even in het rond alsof hij bang was te worden afgeluisterd. Maar toen hij zag dat we enkel omringd waren door dode katholieken durfde hij te fluisteren, 'zou je weten dat ik over twee weken de moord steek dan zou ik nog wel effe vooraan in die kerk gaan zitten en wat mij betreft ook heel duidelijk die communie doen zodat Mijnheer Pastoor me goed kon zien, begrijp je?'. Maar dat weet ik niet en ik kan nog wel tien jaar leven. Dat zijn ten maal tweeënvijftig zondagen oftewel vijfhonderdtwintig keer op mijn knieën op die houten rotbank. Zie je me al die tijd zitten met een uitgestreken smoeltje?'

Ik gebaarde maar dat ik het ook niet zag zitten want dat verlangde hij van me. Bijna gelijktijdig zetten we er weer de droevige pas in en kwamen bij de uitgang van het kerkhof terecht. Daar hield Jacob me weer staande en zei op normale toon, 'en nou zeg jij natuurlijk heel terecht, ga dan in Holland liggen als het zover is want daar zijn de openbare begraafplaatsen menswaardig en kan je zelfs ook bij de katholieke terecht want daar word je niet gediscrimineerd door de klerus.

Daar zijn ze zelfs blij met je want de handel van Mijnheer Pastoor loopt daar toch hard achteruit en zijn cliëntele te tellen bij wijze van spreken. En dan ben je meteen ook van het probleem af met je vrouw want die kan dan lekker naast je komen liggen'.

Ik vond het een mondvol wat ik 'heel terecht' zou zeggen maar hield mijn mond toch maar dicht en liet het woord aan Jacob die opgewonden vervolgde, 'nou laat ik je dan zeggen dat ik het mijn Arubaanse vrouw niet kan aandoen om samen met mij onder de groene zoden te gaan liggen in Holland als ook haar tijd is gekomen. Aan me nooit niet. Dat lieve mensje kan absoluut niet tegen de kou man!'

Van den Broek: Preventie van conficten hoogste prioriteit

BRUSSEL - De les de Joegoslavische gedie is dat het v komen van conflic onze top-prioriteit moeten worden.
Dat vraagt om een v waarschuwingsmechan en voortdurende en sam hangende diplom waarin Europa met een spreekt. Dat heeft EG- missaris Hans van den B (Buitenlanndse Polit Betrekkingen) donderd de Turkse hoofdstad An gezegd, waar hij een le hield bij het Instituut Buitenlands Beleid. Com preventie, aldus Van Broek, zou een grotere op succes hebben als de pese Unie beschikt ove geloofwaardige, parate citeit voor gevallen w preventieve diplomatie f

Euro-parlement:
Tegen actie-plan VS cs

STRAATSBURG - Europees parlement h zich donderdag in een r lutie fel gekeerd tege bijna een week oude a plan voor Bosnië-He govina en gepleit voor VN-vredesplan dat voorziet in "de nodige taire ruggesteun" te de Servische en Kr sche agressie.
Het gros van de Europ mentariërs vindt het voor het instellen van b ligde gebieden voor B sche moslims verwerp omdat het neerkomt op overwinning van de ag sors en op een aantas van de integriteit Bosnië.

***

ISRAEL wil de mach sitie van zijn vier banken aanpakken. Het m terie van Financien voorgesteld dat de vier maar een belang van 25 cent in niet-bancaire in lingen mogen hebben enkele kleinere banken

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900; fax: 7446
BEJAARDENTEHUIS: 8350

....

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

....

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

....

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

....

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

....

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

....

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

....

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

....

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

....

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

....

WEEKEINDEDIENST GENEESKUNDIGE
28 mei 1993 vanaf 18.00 uur t/m 31 mei 1993 om 08.00 uur:
Dokter O. Cervantes. Te bereiken via telefoon 8900 of 14.
Voor **spoedgevallen** kan men terecht bij de EHBO in het hospitaal op zaterdag en zondag van 10.00-11.00/15.00-16.00/19.00-20.00 uur.

....

Grensoverschrijding: tien centimeter

Paboso haalt bakzeil in kort geding tegen Ellis

KRALENDIJK — Tijdens het woensdag behandelde kort geding dat de Paboso had aangespannen tegen de regering en het Bestuurscollege stonden partijen nog lijnrecht tegen over elkaar. Paboso beweerde dat het winkelcentrum ten onrechte was gebouwd op domeingrond. Advocaat mr Navarro en het Hoofd van het Kadaster ontkenden dat ten eene malen.

Het was voor rechter mr Bosch een moeilijke zaak. Hij nam er ook zijn tijd voor en het kort geding duurde meer dan anderhalf uur. Na die tijd nam Bosch nog geen beslissing, maar vond het wel nodig, dat er opnieuw gemeten zou worden. Dat gebeurde vrijdagochtend in het bijzijn van de beide fraktieleden van de Paboso.

Na de meting bleek, dat de 'grensoverschrijding' een kleine 10 centimeter betrof en zelfs dat gold nog voor een rand van het fundament. De Paboso suggereerde echter dat de oppervlakte die onrechtmatig door de Cactus Enterprises n.v. was ingenomen veel groter was. De Pabosofraktie heeft afgezien van een verdere behandeling van de zaak.

Vrijdagavond belegde de UPB een persconferentie waar partijleider Ellis de oren waste van de Paboso en de lokale pers. Gedeputeerde Ramoncito Booi fulmineerde op zijn bekende manier tegen de oppositiepartij en daagde de Paboso uit een raadsvergadering aan te vragen. Hij was bereid die aanvrage met zijn handtekening te ondersteunen. Booi vermeldde niet of deze uitdaging voor of na de vergadering over onderwijs zou plaatsvinden. Die aanvrage dateert al van anderhalf jaar geleden, toen de 2 leden van de Pabosofractie samen met Booi een raadsvergadering zouden aanvragen over de gang van zaken in het Bonaireaanse onderwijs.

Partijleider Ellis toonde zich opnieuw gebelgd over enkele nieuwsmedia die zich naar zijn mening schuldig hadden gemaakt aan een niet objectieve berichtgeving. Hij deelde voorts mede, dat hij een klacht zou deponeren tegen nieuwsmedia, die nu zouden schrijven dat het winkelcentrum van Cactus Enterprises n.v. op domeingrond waren gebouwd.

Algemeen secretaris Papy Cecilia zei erg verheugd te zijn dat Rudi Ellis het kort geding had gewonnen. Zoals bekend was het kort geding door de Paboso aangespannen tegen het Bestuurscollege van Bonaire en de regering van de Antillen.

Samenwerking Wereldomroep en OAS

Cursus radiomakers over drugs en aids

HILVERSUM/PHILIPSBURG — In de tweede week van juni start het opleidingscentrum van Radio Nederland Wereldomroep in samenwerking met de Organisatie van Amerikaanse Staten een cursus op Sint Maarten voor radiomakers van diverse Engelstalige Caribische eilanden, Belize en Aruba. De cursus is gericht op radiomedewerkers die programma's maken op het gebied van drugbestrijding en AIDS-preventie.

Eind augustus begin september vorig jaar was er ook al zo'n cursus op Curaçao voor programmamakers uit Curaçao en Bonaire. Volgens cursusleider Kees Jan Bender van het trainingscentrum van Radio Nederland is de cursus nu toegespitst op de andere omstandigheden op de kleinere eilanden. "De samenleving is er klein, iedereen kent iedereen. Programmamakers dragen er meer verantwoordelijkheid dan op de grotere eilanden, waar wat meer specialisatie is. Op de kleinere eilanden zijn de programmamakers vaak een schaap met vijf poten".

Hij wijst er op dat het geven van informatie over AIDS-preventie en drugbestrijding niet altijd even makkelijk is, gezien de complexiteit van het thema. De deelnemers uit Antigua en Barbuda, Saint Lucia, Saint Kitts, Saint Vincent, Dominica, Grenada en de Bahamas en voor wat Midden-Amerika aangaat Belize het vroegere Brits Honduras, worden door de OAS gesponsord. Dat geldt niet voor de deelnemers uit de Nederlandse Antillen en Aruba die geen lid van de OAS zijn.

Bender vertelt dat het kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken om een bijdrage gevraagd is, maar dat na een lange procedure de aanvraag niet is gehonoreerd. "Dat heeft ons en ook de autoriteiten op de Antillen en Aruba nogal verbaasd. Veel mensen in hoge posities hadden zich sterk gemaakt voor een sponsoring door het Kabna. De reden is ons nog niet duidelijk, want we hebben nog geen reactie gekregen". De autoriteiten op de eilanden bevreemdt het dat het KabNa aan de informatie over AIDS-preventie en drugbestrijding kennelijk niet de prioriteit geeft die zij naar hun mening verdient.

De stichting UNOCA op Aruba heeft zich voor wat betreft de Arubaanse deelnemers voor de kosten garant gesteld. Vanuit Nederland komen twee trainers die zich zullen bezig houden met instructie over het toegankelijk maken van de drug- en AIDS-problemen voor het luisterpubliek. Een derde trainer is verbonden aan de Nederlandse RVU (Radio Volksuniversiteit) en heeft zich in het maken van documentaires gespecialiseerd.

Volgens Bender zullen zoveel mogelijk mensen uit de samenleving die zich op enigerlei wijze met de problemen rond AIDS en drugs bezighouden bij de cursus worden betrokken. "Dat hebben we op Curaçao ook gedaan en dat bleek uitstekend te werken. We hadden daar een panel met een uiteenlopende groep mensen, zoals maatschappelijk werkers, mensen die zich met chollers bezig houden, politiemensen een vrouw die als drugkoerier had gewerkt enz. "Hun ervaringen waren leerzaam". De organisatie hoopt dat behalve de deelnemers uit Sint Maarten, het gastciland, ook nog cursisten uit Saba en Sint Eustatius zich bij het gezelschap kunnen aansluiten. Dat hangt nog van de mogelijkheden tot sponsoring af.

COCA-COLA gaat met de Mexicaanse Femsa een joint venture vormen. Het VS-frisdrankenconcern steekt er 195 miljoen dollar in. Femsa op zijn beurt zal 500 miljoen dollar besteden aan modernisering, nieuwbouw en nieuwe vrachtwagens. Femsa bottelt en verkoopt al de produkten van Coca-Cola in Mexico.

Aan de besprekingen met het Bestuurscollege over de komende veranderingen in het overheidsapparaat en de instelling van een georganiseerd overleg namen voor de vakbond STGB de heren A. Cecilia en J. Trinidad deel. Voor de AVBO waren dat E. Tjietjie, R. Semeleer en H. Rojer.

BC overlegt met bonden over reorganisatie

KRALENDIJK — Afgelopen week heeft het Bestuurscollege de vakbonden uitgelegd, wat de reorganisatie van het overheidsapparaat gaat inhouden. Aanwezig waren de besturen van de vakbond ABVO en STGB, die respectievelijk de ambtenaren en de veranderingen in het overheidsapparaat werd ook gesproken over de instelling van een Georganiseerd Overleg (G.O.).

Gezaghebber mr Frits Goedgedrag zei dat de vakbonden goed op de hoogte dienden te zijn van de komende veranderingen. Zij zijn immers de vertegenwoordigers van de werknemers. Goedgedrag attendeerde er op, dat een groot aantal van de maatregelen juist de positie van de ambtenaren zou verstevigen. Hij sprak daarbij over een beroepscommissie, de herstructureringscommissie en de duur van de procedure. Hij zei ook, dat hoewel in de LMA niet wordt gesproken over een G.O. het Bestuurscollege toch wel een noodzaak voelde om te kunnen beschikken over een adviesorgaan. Dat voorkwam trouwens ook dat het Bestuurscollege telkens met andere groeperingen zou moeten praten. Over twee weken worden de besprekingen tussen BC en vakbonden voortgezet.

Vrouw verdronken

KRALENDIJK — Naar de Amigoe heeft vernomen is vrijdagmiddag rond 4.00 uur een vrouw verdronken te Sorobon. De vrouw is van Amerikaanse nationaliteit en was aan het windsurfen. Op een gegeven moment viel de vrouw van de plank en verdween in de diepte. Nadat de onfortuinlijke windsurfster boven water was gehaald, kon dr Van der Vaart slechts de dood constateren.

Commissie overplaatsing

KRALENDIJK — Een nieuwe commissie in de komende structuur is ook de zogenaamde plaatsingscommissie. Deze commissie beoordeelt elke verplaatsing van een werknemer in een andere positie. Wenst het BC uit organisatie overwegingen de werknemer te verplaatsen, dan zal daarvoor advies gevraagd moeten worden aan deze commissie.

Het kan in de nieuwe overheidsorganisatie voorkomen dat een positie weg valt. Voor de werknemer zal dus ander werk gezocht moeten worden binnen het overheidsapparaat. Het Bestuurscollege zal daarvoor motieven naar voren moeten brengen bij de plaatsingscommissie. Binnen 30 dagen zal de werknemer door de commissie gehoord moeten worden. Blijkt men het niet eens te zijn met de beslissing van het BC, dan kan een wernemer bezwaar aantekenen bij de Bezwarencommissie. Indien het BC en de werknemer niet tot een oplossing kunnen komen, dan zal het Bestuurscollege het advies uitvoeren dat door de commissie wordt gegeven.

Commissie voor herstructurering

KRALENDIJK — Hoewel het Bestuurscollege verantwoordelijk is voor de uitvoering van de verbetering van het overheidsapparaat en ook alle beslissingen over de voortgang van het project neemt, wordt het BC voor de uitvoering ondersteund door de adviezen van de Commissie Herstructurering.

Deze commissie heeft met uitzondering van de deskundige in het kader van technische bijstand drs H.F. Frankenmolen geen dagtaak aan de uit te voeren werkzaamheden. Als voorzitter treedt de secretaris van het eilandgebied op. Dat is tot augustus waarnemend secretaris Rudi Thomas die daarna wordt opgevolgd door mr Muller. De andere leden zijn mr P.H. Starreveld die eveneens in het kader van technische bijstand het eilandssecretariaat ondersteunt, mevrouw M. Abdul die belast is met de leiding van Personeelszaken. Ibi Martis die de leiding heeft van de afdeling Financiën en de heer T. Rossen.

Van deze herstructureringscommissie wordt adviezen verwacht, die directe invloed hebben op het goed functioneren van de overheidsorganisatie. Zij zal ook eventuele externe adviseurs begeleiden. De KabNa betaalt projectcoördinator die tevens secretaris is.

Met Bill Clinton

■ *WASHINGTON - Met Bill Clinton. Hoe gaat het ermee? Een telefoontje in deze geest kunnen Amerikaanse oorlogsveteranen verwachten dezer dagen vanuit het Witte Huis. De president maakt daarbij gebruik van het feit dat sinds kort prive-telefoontoestellen zijn geplaatst bij de bedden van veteranen in hun ziekenhuizen. Het is een onderdeel van de campagne van Bill Clinton om de verhouding met de militaire macht wat op te vijzelen.*
(AFP-satellietfoto)

Granaat naar toeristenbus in Bethlehem

JERUZALEM - Onbekenden hebben zaterdag in Bethlehem op de door Israël bezette westelijke oever van de Jordaan een granaat gegooid naar een bus met toeristen. Bij de aanval raakte niemand gewond.

Zo is vernomen in kringen van het Israëlische leger. De granaat ontplofte vlakbij de bus. De daders wisten te ontkomen. Het Israëlische leger heeft in de geboortestad van Jezus een uitgaansverbod uitgevaardigd en de jacht op de daders geopend.

■ *GUATEMALASTAD - President Jorge Serrano Elias (links) van Guatemala en zijn minister van Binnenlandse zaken Luis Perdomo stonden de buitenlandse pers in de Guatemalaanse hoofdstad te woord. Bij die gelegenheid werd het antwoord voorgelezen op de brief van president Bill Clinton van de Verenigde Staten aan Serrano Elias. Aan president Clinton is gevraagd het besluit te herzien ten aanzien van de opschorting van de Amerikaanse hulp.*
(AFP-satellietfoto)

Guatemalaans verzoek aan Clinton

Ook in München brand in Turks onderkomen

Bij aangestoken brand woonhuis Turken in Duitsland vijf doden

SOLINGEN - Bij een aanslag op een door Turken bewoond huis in de Duitse stad Solingen (Nordrhein-Westfalen) zijn zaterdag vijf mensen omgekomen. Het huis ging in vlammen op nadat er brand was gesticht.

Volgens het Duitse federale Openbare Ministerie kan de aanslag het werk zijn neonazi's. Indien dat het geval is, dan is het de bloedigste aanslag tegen buitenlanders is Duitsland tot dusver. Ook in Munchen in de deelstaat Beieren werd brand gesticht in een huis met buitenlanders en asielzoekers.

Ooggetuigen in Solingen verklaarden dat zaterdagmiddag het stoffelijk overschot van het vijfde slachtoffer, een jonge man, onder het puin van het volledig verwoeste huis werd gehaald. De andere doden zijn twee meisjes van vier en negen jaar en twee vrouwen van achttien en 26 jaar. Een van de meisjes was pas onlangs voor een vakantie uit Turkije naar Solingen gekomen. Een vrouw kwam om het leven toen zij uit een raam naar beneden sprong. Acht bewoners raakten gewond, onder wie een baby en een kind van drie. De doden hebben vermoedelijk allemaal de Turkse nationaliteit.

VERBIJSTERD

Minister van Buitenlandse zaken, Klaus Kinkel, heeft zijn Turkse collega Hikmet Cetin een telegram gestuurd waarin hij zegt verbijsterd te zijn over deze gruwelijke aanslag. Minister-president Johannes Rau en minister van Binnenlandse zaken Herbert Schnoor van Nordrhein-Westfalen brachten aan het begin van de middag een bezoek aan de plaats van de aanslag. Zij spraken hun afschuw uit over het gebeurde en betoonden hun deelneming aan de overlevenden.

Volgens nog onbevestigde berichten zou er een getuige zijn die kort na het uitbreken van de brand verscheidene jonge mannen uit het huis heeft zien wegrennen. De politie heeft bij een eerste onderzoek ontdekt dat er in trappenhuis benzine of spiritus is uitgegoten. De brand kon zich langs de trappen snel naar de boven gelegen etages verspreiden. Toen de brandweer arriveerde brandde het huis reeds als een fakkel. De brandweer deelde mee dat zij zaterdagochtend ten tijde van de brand binnen zeer korte tijd meer dan dertig alarmmeldingen ontving. De brand moet rond twee uur 's nachts zijn uitgebroken.

KLEINE HONDERD

De Procureur-Generaal bij de hoogste federale rechtbank in Karlsruhe, Alexander von Stahl, heeft de leiding bij het onderzoek genomen omdat vreemdelingenhaat of politieke motieven mogelijk aan de aanslag ten grondslag liggen, zo heeft een woordvoerder van het federale parket meegedeeld.

In Munchen in het zuiden van Duitsland heeft in de nacht van vrijdag op zaterdag brand gewoed in een huis dat door buitenlanders en asielzoekers wordt bewoond. Volgens de politie is de brand aangestoken. Veertien mensen raakten licht gewond. De meesten liepen een rookvergiftiging op.

Dit jaar is in Duitsland reeds een kleine honderd keer geprobeerd brand te stichten in woningen van buitenlanders en hebben neo-nazi's sinds januari drie buitenlanders om het leven gebracht. In 1992 eiste het geweld tegen vreemdelingen zeventien levens.

Partij lijdt onder corruptieshandalen:

Vakbondsleider Del Turco leidt socialisten in Italië

ROME - Een leider van de grootste overkoepelende vakorganisatie in Italië, Ottaviano del Turco, is vrijdagavond tot secretaris-generaal van de Italiaanse socialistische partij (PSI) benoemd.

De 48-jarige del Turco, geboren uit een boerengezin bij Aquila in midden-Italië is een autodidact. Na garagehouder te zijn geweest, maakte hij zijn hele carriere binnen de Socialistische partij en de vakorganisatie CGIL, die overwegend communistisch is. Hij was vanaf 1983 tweede secretaris-generaal van de CGIL en volgt nu Giorgio Benvenuto op, die vorige week aftrad als leider van de PSI. Benvenuto, die in februari de vroegere premier Bettino Craxi opvolgde, pikte het niet dat de oude garde binnen de partij weigerde mee te werken aan vernieuwing. Van de 44 socialistische parlementariers die ervan worden verdacht een rol in omkopingsschandalen te hebben gespeeld, gaf slechts één gevolg aan zijn oproep vrijwillig af te treden.

Del Turco was de enige kandidaat voor het partijleiderschap. Op de partijvergadering kreeg hij 281 van de 340 stemmen, oftewel ruim 82 procent. Opmerkelijk veel socialistische parlementsleden hadden bij de stemming verstek laten gaan. In geen ander land in Europa is een partij van linkse signatuur zo sterk getroffen door corruptieschandalen als de PSI. Zij is door de schandalen ver teruggevallen in de kiezersgunst. Vroeger was de partij goed voor zo'n vijftien procent van de stemmen, maar op dit moment zouden de socialisten nog maar op vijf procent kunnen rekenen. Nieuwe onthullingen zorgen ervoor dat de steun steeds verder afbrokkelt.

FINANCIEEL NIEUWS

Teleurstellende groeicijfers VS duwen dollar omlaag

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag flink gedaald. Op de Amsterdamse wisselmarkt noteerde het groene biljet aan het slot van de handel f 1,7850 na een slotkoers van f 1,8110 op donderdag. Belangrijkste oorzaak van de koersdaling is het teleurstellende nieuws over de groeicijfers van de Amerikaanse economie in het eerste kwartaal van dit jaar.

Vrijdagmiddag maakte het ministerie van Handel in Washington bekend dat de groei van het bruto binnenlands produkt in de eerste drie maanden van dit jaar niet met 1,8 procent is gegroeid, zoals eerder was geraamd, maar met slechts 0,9 procent. Het nieuws miste zijn uitwerking niet. De koers van de dollar dook meteen door de grens van f 1,79.

Overigens was de dollarkoers donderdagavond op de wisselmarkt in New York al duidelijk gedaald. Daar reageerden handelaren op nieuwe suggesties van Amerikaanse kant dat een duurdere yen het enorme handelsoverschot van Japan kan tegen gaan. Tijdens de valutahandel in zuidoost-Azië zette de daling zich voort waarbij de dollar tegenover de yen opnieuw op een naoorlogs dieptepunt belandde. De Centrale Bank van Japan en de Federal Reserve Board voorkwamen met interventies een verdere waardevermindering van de dollar.

Het pond sterling sloot onveranderd op f 2,8025, ondanks speculaties over een mogelijke renteverlaging in Groot-Brittannië na de benoeming van Kenneth Clarke als opvolger van de ontslagen minister van Financiën, Norman Lamont. In Ierland maakte de Centrale Bank bekend de korte rente met 0,25 procent te verlagen naar 8 procent. Het Ierse pond noteerde ietsje hoger: f 2,7365 na een slotkoers van f 2,7340 op donderdag.

De peseta gleed vrijdag opnieuw verder weg. De Spaanse munteenheid zucht onder aanhoudende geruchten dat de rente opnieuw verlaagd zal worden, nog voor de parlementsverkiezingen op 6 juni. De slotkoers bedroeg f 1,4180 per honderd. Donderdag was dat nog f 1,4250. De Portugese escudo noteerde maar weinig lager: f 1,1700 per honderd tegen f 1,1710 op donderdag.

Damrak glijdt af

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs had er met een lang weekeinde voor de boeg vrijdag al direct geen zin in. Handelaren streken hun posities al vroeg glad. Dat betekende verkopen, waar weinig vraag tegenover stond. In de loop van de dag begonnen daarenboven ook de lagere koersen in Londen, de zwakke dollar en de doorgaande berichten over de verslechtering van de economie hun tol te eisen. De Stemmingsindex belandde 1,5 punt beneden het slotpeil van donderdag', maar het verlies kon tegen het eind van de dag worden beperkt tot 1,3 punt op 105,2.

De EOE-index raakte 3,28 punt kwijt op 308,28. De Koersindex daalde 1,9 punt naar 218,6. De omzet bedroeg vrijdag f 2111 miljoen, waarvan f 600 miljoen in aandelen. De obligatiemarkt gaf ook veel koersdalingen te zien, die opliepen tot rond een kwartje.

De aandelenmarkt zag er aan het eind van de dag nogal verloederd uit, met voor de hoofdfondsen verliezen waarvan diverse boven de gulden lagen. De grootste verliezer was Unilever, die een rijksdaalder moest inleveren op f 193,40. De belangrijke Koninklijke Olie zakte een gulden weg naar f 167,40 en Akzo 90 cent naar f 143,60. Uitgever VNU werd f 1,50 goedkoper op f 117,50 en collega Wolters Kluwer f 1,10 op f 87,50.

Heineken ging f 1,30 lager van de hand op f 181,60. DSM leverde f 1,10 in op f 82,60, Hunter Douglas f 1,30 op f 49,50 en Polygram f 1,10 op f 46,20. Stork werd 90 cent lichter op f 29,30.

Het met problemen kampende Hes Beheer, dat bekend maakte door de verkoop van de Ierse Bell Lines flink wat geld in kas te krijgen, mocht 80 cent omhoog naar f 15,30. Goed in de markt lag ook transporteur Frans Maas, die ex-dividend (f 2,90) noteerde en daarmee rekening houdend f 1,20 steeg naar f 43. De kleine Naeff noteerde f 20 ex-dividend en dat betekende op een koers van f 400 dat het fonds f 30 kwijtraakte. De malaise die zich ook in de papierwereld steeds duidelijker manifesteert liet de koers van Crown van Gelder f 4 zakken naar f 108.

De winstnemingen op de aandelenmarkt leiden op de optiebeurs tot hetzelfde verschijnsel. De meest verhandelde optiesoort was die op de EOE-index met 10.000 stuks. In totaal werden vrijdag op de EOE 34.000 opties omgezet.

Crisis in Warschau

■ *WARSCHAU - Demissionair premier Hanna Suchocka (rechts) en president Leach Walesa overlegden vrijdag met elkaar over wat er nu te doen staat nadat het parlement zijn vertrouwen in de regering heeft opgezegd op initiatief van Solidariteit. Het is de vijfde Poolse regering die in het parlement sneuvelt sedert de val van het communistisch bewind in 1989.*
(AFP-satellietfoto)

BASF, het DUITSE chemieconcern, wil in Antwerpen voor 350 miljoen mark een fabriek bouwen voor de produktie van acrylzuur. De produktie, 160.000 ton per jaar, moet in juli 1995 van start gaan. Vermoedelijk wordt dan een van de drie soortgelijke fabrieken van Basf in Ludwigshafen gesloten.

***

De SPAANSE staatstelefoonmaatschappij Telefonica heeft haar nettowinst in het eerste kwartaal van dit jaar weten op te vijzelen met zestien procent tot 14.09 miljard peseta (Nf 217 miljoen). De omzet nam toe met 8,5 procent tot 293 miljard peseta (Nf 4,5 miljard).

Recordreeks Wall Street na vier dagen ten einde

NEW YORK - De effectenbeurs van New York heeft vrijdag een pas terug moeten doen na de afgelopen vier dagen alleen maar winsten te hebben gekend. Daarbij werd record op record gebroken. Maar vrijdag moest de Dow Jones-index van de dertig belangrijkste aandelen 27,40 punten prijsgeven op 3527,43.

Handelaren hadden er al rekening mee gehouden dat de Dow vrijdag in het verlies terecht zou komen. Want Amerika gaat een lang weekeinde tegemoet waarin de effectenbeurs maandag gesloten is in verband met Memorial Day. En handelaren strijken voor zo'n lang weekeinde hun posities glad. En dat betekent verkopen.

Tijdens de handel liep de Dow zelfs tot meer dan veertig punten terug. Want hightech- en computerfondsen liepen averij op als gevolg van winstnemingen na de afgelopen recorddagen. Computergestuurde verkoopprogramma's bepaalden dan ook snel het sentiment op de markt. Ook staalfondsen lagen slecht in de markt. Daar kwam bovendien nog een zwak gestemde obligatiemarkt bij.

De dollar ging vrijdag op de wisselmarkt in New York verder in waarde terug. De Amerikaanse munteenheid sloot op f 1,7815 tegen een slot donderdag van f 1,7980. In Amsterdam was de dollar al teruggevallen tot f 1,7850. Tegenover de yen moest de dollar nog verder buigen om op een nieuw dieptepunt van 106,95 te belanden.

Kwartaalgroei VS fors naar beneden bijgesteld

WASHINGTON - De economische groei in de Verenigde Staten heeft in de eerste drie maanden van dit jaar geen 1,8 procent op jaarbasis bedragen maar slechts 0,9 procent. Het herziene cijfer geeft aan dat de VS begin dit jaar de traagste kwartaalgroei hebben doorgemaakt sinds de laatste drie maanden van 1991.

Bij de bekendmaking eind april van het voorlopige groeicijfer over de eerste drie maanden, betekende het percentage van 1,8 al een behoorlijke domper. De vermindering ten opzichte van het laatste kwartaal van vorig jaar was een stuk groter dan verwacht. In de laatste drie maanden van 1992 bedroeg de groei van het Bruto Binnenlands Produkt (de totale waarde van alle geproduceerde goederen en diensten) nog 4,7 procent op jaarbasis.

De neerwaartse bijstelling is vooral toe te schrijven aan slechtere handelscijfers in maart, aldus het ministerie in Washington. In die maand groeide het handelstekort van de VS tot 10,2 miljard dollar.

Fokker besluit begin juni over lancering Fokker 70

AMSTERDAM - De Raad van Commissarissen van Fokker neemt begin juni een besluit over het in produktie nemen van de nieuwe Fokker 70. Een van de factoren bij de besluitvorming is de vraag of er voldoende belangstelling in de markt is voor dit toestel met 79 zitplaatsen. De verwachting is echter dat het besluit positief zal uitvallen.

Een woordvoerder van Fokker zei dat gesprekken met enkele luchtvaartmaatschappijen over bestellingen in een zeer vergevorderd stadium zijn. Fokker hoopt de eerste orders bekend te kunnen maken op de datum waarop de officiële lancering van het project is voorzien. Dat is waarschijnlijk tijdens de luchtvaartshow die plaats heeft van 10 tot 20 juni op het vliegveld Le Bourget bij Parijs.

Het Duitse tijdschrift Der Spiegel schrijft in de uitgave van zaterdag dat de lancering van de nieuwe Fokker 70 onzeker is omdat er nog geen klanten voor zijn. Dasatopman Schrempp zou pas het groene licht voor de seriebouw willen geven als er voldoende bestellingen op tafel liggen. Een woordvoerder van Dasa ontkende echter dat het project op de tocht staat.

In de raad van commissarissen van Fokker is Dasa is vertegenwoordigd met vijf leden.

Werkeloosheid en handel centraal op komende top OESO in Parijs

AMSTERDAM - De jaarlijkse vergadering van de 24 industrielanden van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) belooft deze keer meer op te leveren dan voorgaande jaren. De rijke landen staan onder sterke druk om de onderhandelingen over liberalisering van de wereldhandel uit het slop te halen en maatregelen te nemen tegen de economische malaise en de gestaag groeiende werkloosheid.

Het gewicht dat aan de vergadering van 2 en 3 juni in Parijs wordt toegekend valt af te lezen aan het niveau van de delegaties. Formeel gaat het altijd om een ministersbijeenkomst, maar vorig jaar bijvoorbeeld stuurden veel landen lagere goden. Dat gold in het bijzonder voor de Verenigde Staten. De nieuwe Amerikaanse regering lijkt de OESO serieuzer te nemen. Uit Washington komen onder meer minister van Financiën Lloyd Bentsen, minister van Arbeid Robert Reich en de speciale handelsgezant Mickey Kantor.

Voor Nederland zijn minister Andriessen van Economische Zaken en staatssecretaris Van Rooy van de partij. Van Rooy, belast met de buitenlandse handel, is er voor de besprekingen die parallel aan het reguliere OESO-overleg worden gehouden over de liberalisering van de wereldhandel. De zogenoemde Uruguay-ronde van de wereldhandelsorganisatie GATT (algemene overeenkomst inzake tarieven en handel) verkeert al jaren in een impasse, maar er zijn de laatste tijd tekenen dat het toch nog tot een akkoord kan komen.

De Amerikaanse president Clinton wil uiterlijk 15 december een overeenkomst en vindt dat er al 'tastbare vooruitgang' moet zijn op de topconferentie van de zeven grootste industrielanden (G-7) in juli in Tokyo. Een aanzet daartoe moet volgens de Amerikanen worden gegeven op de Oeso-vergadering. De mogelijkheden daarvoor zijn deze week vergroot doordat de EG een nieuw akkoord bereikte over de landbouwprijzen. Daarin zijn concessies gedaan aan Frankrijk. De verwachting is dat de Fransen nu hun verzet zullen opgeven tegen een overeenkomst tussen de EG en de VS over oliehoudende zaden, die van groot belang is voor afronding van het GATT-overleg.

Een handelsakkoord zou de kwakkelende wereldeconomie enorme impulsen geven, zij het niet onmiddellijk. Anderzijds is het voor veel landen juist door de slechte economische situatie moeilijker concessies te doen omdat nationale belangengroepen nu al helemaal geen behoefte hebben aan meer buitenlandse concurrentie via liberalisering van de handel.

Bovendien wordt steeds meer de vraag gesteld of het niet beter is regionale handelsakkoorden te sluiten met gelijkgezinde landen in plaats van gecompliceerde wereldomvattende overeenkomsten. Daarmee dreigt wel het gevaar van handelsoorlogen tussen blokken als de EG, de ontluikende vrijhandelszone van de VS, Canada en Mexico (NAFTA) en Aziatische landen.

De ministers zullen op de OESO-vergadering moeten aangeven of vrijhandel nog steeds een centrale doelstelling is of slechts een niet geschikt middel tot vergroting van de economische welvaart. Als wordt gekozen voor het laatste zit een akkoord in de Uruguay-ronde er niet in en dreigt de GATT als hoeder van de internationale vrijhandel weg te kwijnen door blokvorming.

Dat scenario belooft op langere termijn weinig goeds voor de economische groei van de industrielanden, zeker nu het steeds meer de vraag wordt hoe en wanneer die groei weer flink op gang kan komen. De OESO en het Internationale Monetaire Fonds hebben in hun meest recente halfjaarlijkse rapporten keer op keer moeten vaststellen dat het economisch herstel langer op zich laat wachten dan was voorzien. Hun groeiramingen gaan gestaag omlaag.

Het is nu al enkele jaren kwakkelen. De VS en Groot-Brittannië hebben het ergste achter de rug, maar van een krachtige opleving is daar absoluut geen sprake. In Japan is de economische groei fors verminderd en west-Europa duikt onder aanvoering van Duitsland in een recessie, zo zullen tijdens de OESO-vergadering te publiceren prognoses aangeven.

Door de economische malaise is het aantal werklozen in de OESO-landen sinds 1991 opgelopen van 29 miljoen tot bijna 35 miljoen, waarmee het fors boven het vorige hoogtepunt van 30 miljoen uit 1983 ligt. Nog verontrustender is de gestage groei van de structurele werkloosheid, het aantal mensen dat ongeacht de economische situatie niet meer aan de bak komt. Dit probleem is het grootst in Europa.

De onderzoeksstaf van de OESO werkt aan een omvangrijke studie over de werkgelegenheid. Het is een van de grootste klussen die de organisatie ooit heeft aangepakt. De studie wordt pas in 1994 gepubliceerd, maar op de ministersvergadering in Parijs wordt een tussentijdse rapportage gepresenteerd. Duidelijk is dat de structurele werkloosheid vooral moet worden aangepakt door de arbeidsmarkt flexibeler te maken, onder meer door het verlagen van de loonkosten voor werkgevers en betere scholing. Juist deze week zijn op dit terrein initiatieven voorgesteld door de Europese Commissie.

Een laatste hoofdpunt van de OESO-vergadering is de toekomst van de organisatie zelf. Het wordt steeds duidelijker dat de OESO alleen een zinvolle rol in de nieuwe economische wereldorde kan blijven spelen als zij zich openstelt voor andere landen. Nu is het nog een exclusieve club van rijke westerse landen, voortgekomen uit de in 1948 opgerichte Organisatie voor Europese Economische Samenwerking die was bedoeld voor verdeling van de Amerikaanse Marshall-hulp en de liberalisering van het Europese handels- en betalingsverkeer. Behalve de Westeuropese landen zijn ook de VS, Canada, Japan, Australië en Nieuw-Zeeland aangesloten.

Een reeks landen heeft al aangeklopt voor toetreding. Daartoe behoren Mexico, Zuid-Korea, Rusland, Polen en Hongarije. Enkele van deze landen spelen al een rol in werkgroepen van de OESO. Voorwaarde voor toekenning van het lidmaatschap is het onderschrijven van de gezamenlijke waarden van de OESO-landen, in het bijzonder een markteconomie en een democratisch politiek stelsel.

Verder dienen nieuwe leden een rol van betekenis te spelen in de wereldeconomie.

Niet alle OESO-landen zijn happig op toelating van nieuwe leden. Vooral Zwitserland en de Scandinavische landen hebben reserves. Uitgesproken voorstanders zijn de economische grootmachten Japan en de VS. "Voor het bereiken van groei van de wereldeconomie is het onvoldoende de discussie te beperken tot OESO-landen", aldus deze week een Japanse regeringsfunctionaris. Voor de Amerikanen is vooral Mexico belangrijk, terwijl Japan uiteraard in de eerste plaats denkt aan Zuid-Korea, Taiwan en Hongkong. Uitbreiding van de OESO lijkt alleen nog een kwestie van tijd.

Swissair houdt vast aan samenwerking met KLM

ZÜRICH - De Zwitserse luchtvaartmaatschappij Swissair blijft vasthouden aan het Alcazar-project, de samenwerking met de KLM, SAS en Austrian Airlines. In het onderzoek naar die samenwerking die uiteindelijk moet leiden tot een fusie, gaat de Zwitserse bank Swiss Bank Corporation SBC de luchtvaartmaatschappij bijstaan bij de waardebepaling van de bezittingen.

Swissair zegt nogal verbaasd te zijn geweest over de opmerkingen van de Zwitserse regering dat er alternatieven op tafel moeten komen voor het Alcazar-project. De regering is bezorgd over het verlies van de onafhankelijkheid van Swissair in de voorgenomen samenwerking. Maar Swissair liet vrijdag nog eens duidelijk weten dat Alcazar de beste vooruitzichten voor de maatschappij in zich bergt.

Intussen hebben staffunctionarissen van Swissair gezegd dat vestiging van het hoofdkantoor van de nieuwe combinatie in Zwitserland serieuze overweging dient te krijgen. Tot nu toe werden alleen Denemarken en Nederland als land van vestiging genoemd. Bovendien lijkt Swissair zich sterk te maken om een groter deel van de nieuwe maatschappij te krijgen dan de 30 procent waar tot nu toe over gesproken wordt. De KLM zou daarin net als de SAS ook 30 procent krijgen en Austrian 10 procent.

ISEC krijgt instemming Wall Street

WILLEMSTAD — De plannen voor een aandelenbeurs (ISEC) op Curaçao worden vanuit Wall Street toegejuicht. Dat zei Bill Schmick van Dillon Read & Co. (New York) vrijdag tijdens een internationaal seminar.

Het seminar met paneldiscussie werd gehouden naar aanleiding van de jaarlijkse vergadering van de Association of Offshore Bankers (OBNA).

Volgens Schmick begint men bij Wall Street in te zien dat de ISEC levensvatbaar is en een goed alternatief biedt voor de directe handel met de Latijns-Amerikaanse landen.

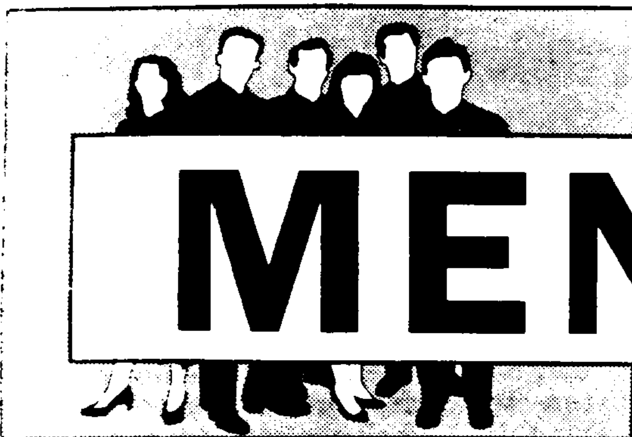
NEC duikt rode cijfers

TOKYO - De grootste fabrikant van chips en personal computers van Japan, NEC, is voor het eerst in bijna twintig jaar in de rode cijfers gedoken. In het eind maart afgesloten boekjaar 1992/93 leed het concern een verlies voor belastingen van 37,7 miljard yen (f 630 miljoen). In het voorgaande jaar behaalde NEC nog en winst van 51,4 miljard yen (f 858 miljoen).

In 1992/93 heeft NEC de gevolgen van de economische achteruitgang aan den lijve ondervonden. De consumenten hielden de hand op de knip en bedrijven sprongen eveneens voorzichtig om met de uitgaven. Dat miste zijn uitwerking op de omzet niet. Die ging 6,9 procent naar beneden tot 3,51 biljoen yen (f 58,6 miljard).

Verder werd de Japanse computerfabrikant geconfronteerd met buitenlandse concurrenten die met goedkope produkten een aanval openden op de sterke positie van NEC op de Japanse markt. In het eigen land heeft de onderneming een marktaandeel van naar schatting ruim vijftig procent.

Ondanks de slechte gang van zaken in het afgelopen boekjaar rekent NEC op winstherstel in 1993/94. De computerproducent erkent dat de harde yen het economische klimaat van Japan bepaald geen goed doet, maar verwacht veel van het omvangrijke stimuleringsplan dat de Japanse regering onlangs heeft aangekondigd. NEC denkt vooral orders binnen te slepen voor de verbetering van de infrastructuur op het terrein van de telecommunicatie alsmede voor het opschroeven van het aanthal personal computers op Japanse scholen. Voor het lopende boekjaar mikt NEC op een winst voor belastingen van 40 miljard yen (bijna f 667 miljoen) bij een omzetgroei tot 3,7 biljoen yen (bijna f 62 miljard).

Voeten wassen tussen gevechten door

■ *Een Afghaanse soldaat wast zijn voeten in de Zwarte Zee tijdens een pauze in de gevechten bij Eshera. Het Afghaanse conflict begon in augustus 1992 toen Georgische troepen het gebied in werden gestuurd dat door het parlement onafhankelijk was verklaard.*

TV-serie over André van Duin

De Nederlandse omroep Tros lanceert vanaf vrijdag 4 juni een negental nostalgische uitzendingen rond de op Aruba woonachtige volkskomiek André van Duin. Uit de honderden uren televisie die Van Duin tussen 1974 en 1990 voor de Tros maakte, is een selectie gemaakt die als titel meekreeg 'Lach mee met André'. De chronologische reeks is een terugblik op de rijke televisie-loopbaan van Van Duin, zijn latere vaste partner Corrie van Gorp en 'aangever' Frans van Dusschoten.

André van Duin werd onder de naam Adrianus Marinus Kyvon op 20 februari 1947 geboren in Rotterdam-Delfshaven. Al op de lagere school wilde hij graag artiest worden. Hij schreef brieven naar buurtverenigingen en Oranjecomités met het verzoek om als bandparodist te mogen optreden.

André volgde een opleiding tot machinebankbewerker, maar bleef dromen van een bestaan op de planken. In 1964 nam hij deel aan de televisietalentenjacht 'Nieuwe Oogst'. Dat was het begin van zijn carrière.

Monnikenrepubliek beperkt toegang

De Griekse autonome **monnikenrepubliek** Athos heeft besloten het aantal toeristen per dag te beperken tot 120. Per keer worden maximaal tien mannen toegelaten. Vrouwen blijft de toegang tot de republiek ontzegd. Het aantal mannen dat toeristen de twintig kloosters kunnen bezichtigen, wordt van zeven naar negen uitgebreid.

Dat heeft de eerste van het Chiropotamosklooster, Iossif, de pers meegedeeld. De monniken willen met deze maatregelen de 'heilige plaatsen' beschermen en tegelijkertijd "bezoekers in staat stellen meer te genieten van de traditionele ontvangst" door de monniken.

De heilige gemeenschap van Athos, waarin de oversten van de twintig kloosters zitting hebben en die de republiek bestuurt, wil nagaan of er een politiekorps voor de bewaking van de wateren rond de republiek moet komen. Smokkelaars van oudheden en andere criminelen zoeken hier namelijk vaak een schuilplaats.

■ *Een guerrilla van het Cambodjaanse nationale bevrijdingsfront (KPNLF) heeft zijn Chinese geweer neergezet om even uit te rusten. Vrijdag was de laatste dag van de verkiezingen, georganiseerd door de VN, die als doel hadden een eind te maken aan de burgeroorlog.*

Man rijdt door na val negende verdieping

Na een val van de **negende verdieping** is een man in Limeil, een voorstad van Parijs, in zijn auto gestapt en naar huis gereden alsof er niets was gebeurd. Pas voor de deur van zijn woning in het nabijgelegen Creteil ging het mis en stortte hij bewusteloos ter aarde neer.

Het ongeluk gebeurde reeds dinsdag. De 31-jarige man wilde volgens de politie van Creteil via het balkon van de buren het appartement van zijn vriendin binnenklimmen. Daarbij verloor hij zijn houvast en viel dertig meter naar beneden. Een boom brak evenwel zijn val. De verwondingen van het slachtoffer zijn niet levensbedreigend, aldus de politie.

Planten sterven uit door medicijnhandel

Europese fabrikanten van medicijnen importeren zoveel zeldzame planten uit andere delen van de wereld, dat sommige soorten met **uitsterven** worden bedreigd. Tot die conclusie komt het Wereldnatuurfonds (WNF) in een rapport over de handel in medicinale planten en plantenextracten.

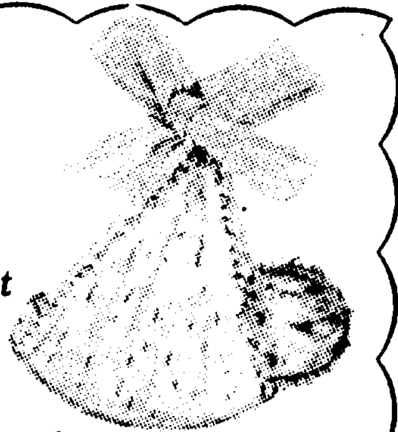
Volgens het WNF is het hoog tijd dat de farmaceutische industrie plannen opstelt om het behoud van zeldzame plantensoorten te garanderen. Het rapport van de natuurorganisatie maakt melding van een groeiende belangstelling voor medicijnen die uit planten zijn gemaakt. Vooral in Duitsland en Frankrijk zou die trend zich voordoen.

Het WNF noemt als voorbeeld de taxus baccata, die op drieduizend meter hoogte in het Himalaya-gebergte groeit. Deze plant zou stoffen bevatten die kanker aan de eierstokken tegengaan. Door toedoen van de farmaceutische industrie is de taxus baccata zo goed als uitgeroeid, zo waarschuwt het WNF.

Illegale immigranten in Honduras

■ *Een groep illegale immigranten uit China wacht achter prikkeldraad op deportatie uit Honduras. De illegalen gingen deze week in hongerstaking om de aandacht van de Amerikaanse ambassade te trekken.*

Een nieuw leven
is een wonder
Het klinkt zo gewoon
maar 't is zo bijzonder

Geboren:
Samantha Michelle ten Holt
Freddy en Karin ten Holt
Curaçao, 27 mei 1993

Mannen worden minder oud door geslachtshormonen

Geslachtshormonen zijn er zeer waarschijnlijk voor een deel verantwoordelijk voor dat mannen **minder oud** worden dan vrouwen. K.H. Polderman stelt dit in het proefschrift waarop hij volgende week aan de Vrije Universiteit in Amsterdam promoveert.

In de leeftijdsgroep van 35 tot 70 jaar hebben mannen drie keer zoveel kans om aan hart- en vaatziekten te overlijden als vrouwen. Polderman heeft vastgesteld dat bij het ontstaan van deze ziekten ook geslachtshormonen een belangrijke rol spelen.

Hij heeft de invloed van geslachtshormonen op de wand van bloedvaten bestudeerd. Daarbij vergeleek hij een groep gezonde vrijwilligers met een groep transseksuele patiënten. De bekleding van de bloedvatwand produceert stoffen die invloed hebben op de regulering van de bloeddruk. Een van deze stoffen, endotheline, heeft een sterke bloeddrukverhogende werking.

Het onderzoek wees uit dat de concentratie van endotheline in het bloed bij mannen duidelijk hoger is dan bij vrouwen. Polderman heeft aangetoond dat het mannelijk hormoon testosteron de aanmaak van endotheline bevordert, terwijl oestrogenen, de vrouwelijke geslachtshormonen, de produktie ervan juist verminderen.

Brief Mozarts vader veel geld waard

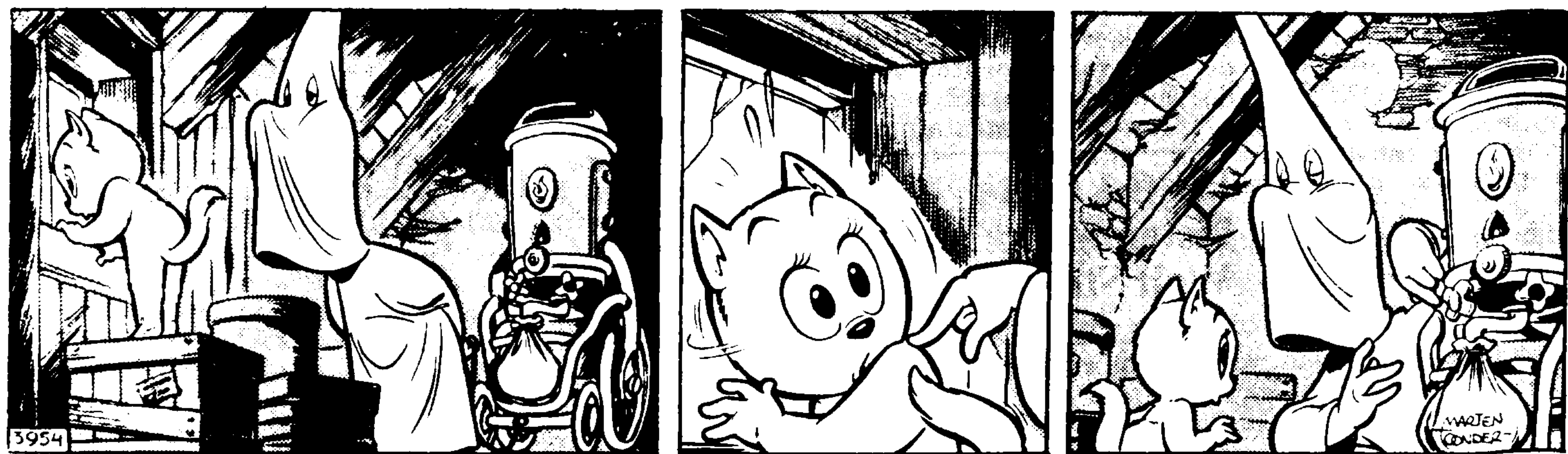
Een brief van Wolfgang Amadeus **Mozarts vader** Leopold aan diens dochter Nannerl heeft vrijdag bij het veilinghuis Sotheby's in Londen het recordbedrag van 133.500 pond (bijna 380.000 gulden) opgeleverd. De nieuwe eigenaar is een particuliere verzamelaar uit Oostenrijk.

In de brief laat vader Leopold zijn dochter uitvoerig weten dat Joseph Haydn vol lof is over het werk van Wolfgang Amadeus. De 133.500 pond lag ruim boven de geschatte waarde van 80.000 pond. Volgens Sotheby's is voor een brief uit de wereld van de muziek nog nooit zo'n hoge prijs betaald.

Een brief van Wolfgang Amadeus aan zijn vader Leopold Mozart verwisselde voor 77.000 pond van eigenaar. In de brief laat Mozart Junior zich uit over de opera "L'oca del Caïro" en betuigt hij zijn liefde aan het componeren.

Tom Poes en de Herenopstand

door **Marten Toonder**

3954 — **Tom Poes had de heer De Lazuur naar binnen zien gaan en nu zocht hij naar een manier om iets te zien en te horen.**

"Als ik nu eens door dit dakraam klim", dacht hij, "dan kom ik in de goot terecht. En daar zal wel weer een ander raampje zijn waar ik doorheen kan kijken."

Met dit idee klom hij op een kist en wierp een blik naar buiten. Zodoende had hij niet in de gaten, dat achter hem een gedaante was verschenen, die een vreemd toestel op wieltjes met zich voerde.

Hij merkte pas, dat hij niet alleen was toen de vreemde figuur hem op de schouder tikte.

Tom Poes draaide zich om en schrok geweldig. Maar toen herinnerde hij zich dat hij deze griezel op een avond door de stad had zien lopen.

"O, hallo", zei hij wat onzeker.

"Ha, die Tom Poes!" riep de ander blij. "Doe jij ook mee? Wat enig! Kijk eens wat ik hier heb!"

"Jij bent Wammes Waggel", zei Tom Poes.

De eigenaardige gedaante zakte wat ineen. "Dat is flauw", prevelde hij. "Je mag niet weten dat ik Wammes ben. Dan kan ik net zo goed dit hemd uitlaten. Zeg zou zelf."

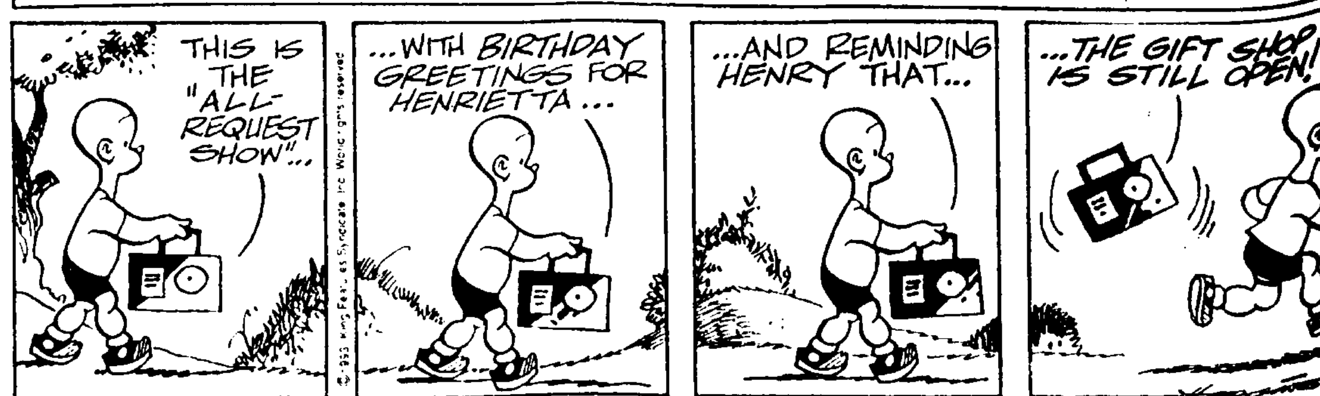
"Wat heb jij met deze beweging te maken?" vroeg Tom Poes streng.

"Welke beweging?" vroeg Waggel onthutst om zich heen kijkend. "Ik zie niets. Doe niet zo flauw, zeg. Moet je kijken wat ik hier heb. Zelf gemaakt, hoor! Vind je het niet dolletjes?"

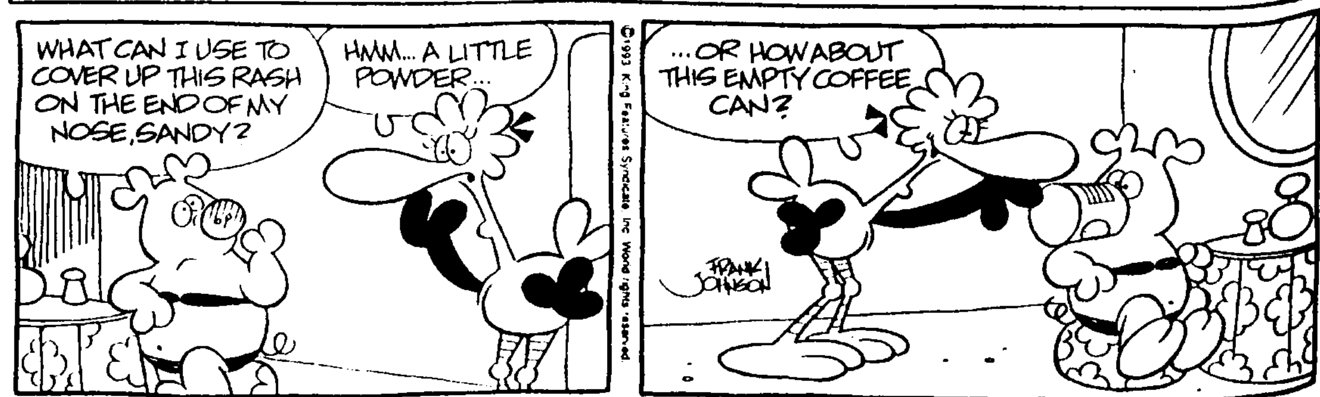
"Hm", zei Tom Poes. "Wat is dat voor een machine?"

"Dit is een geyser", verklaarde de ander. "Draai eens aan dit kraantje? Kunnen we lol hebben."

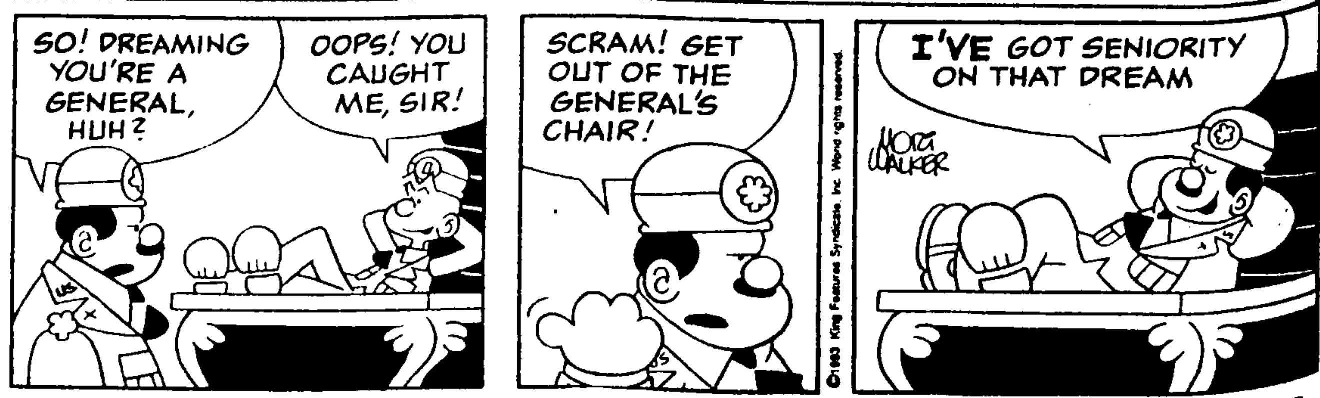
HENRY ® **By Dick Hodgins**

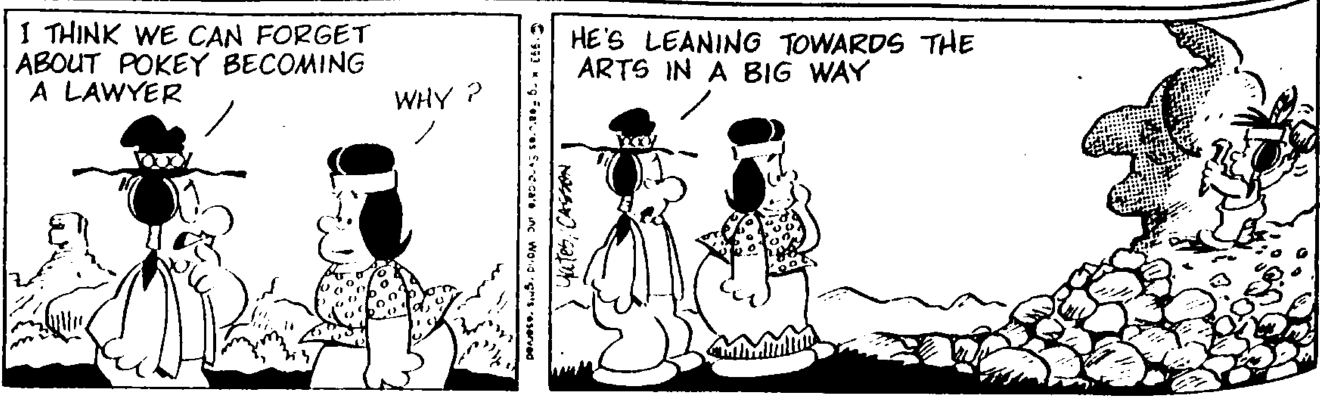
BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

[illegible]TDIENST ARTSEN
[illegible]n van de artsen van Bandabou [illegible] district) kunnen in spoedgevallen [illegible]n 641658 bellen en dan het [illegible]dapparaat afluisteren. De [illegible] van de andere districten kunnen [illegible]oedgevallen de artsenpraktijk van [illegible]gen huisarts bellen en het [illegible]dapparaat zal dan mededelen wie [illegible]doende arts is.

[illegible]ERARTS
[illegible] patiënten) [illegible] dienstdoende arts belt U tel.: [illegible]25100.

[illegible]GING VAN TANDARTSEN
[illegible]enstdoende arts gedurende het [illegible] en op feestdagen gelieve tel.: [illegible] te bellen.

[illegible]O MEDICO STA ROSA
[illegible]eg 327, tel.: 672300/676666; [illegible]n zaterdag en zondag van [illegible] uur.

[illegible]IJKVERPLEGING

[illegible] GELE KRUIS WIJKVERPLE[illegible]
[illegible] Maria 17. Tel.: 682344, 682947, [illegible]2412 en 682574. Fax: 681000; geopend [illegible] zeven uur 's morgens tot vijf uur [illegible] middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: [illegible] dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: [illegible]71665; Suffisant: tel.: 687707; Montagne [illegible]: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: [illegible]8577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor [illegible]formatie omtrent zuigelingen- en peuter[illegible]bureaus kan men terecht op consultatiebu[illegible]reau Brievengat. Tel.: 373584. [illegible] de *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 [illegible] bellen.

[illegible]TICHTING VAN HET WIT GELE [illegible] VOOR GEZINSVERZOR[illegible] KWIDO PA FAMIA'
[illegible] 17. Tel.: 680222; spreekuren [illegible], woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur, dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

[illegible]UTRALE WIJKVERPLEGING
[illegible]ntoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/ [illegible]; geopend van 07.00-17.00 uur. [illegible] de zuster van de wacht gelieve tel.: [illegible]1667, pagenummer 669-0368, te bellen.
[illegible]ntoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve tel.: [illegible]1667, pagenummer 669-0368 te bellen.

[illegible]RAAMKLINIEK RIO CANARIO
[illegible]chottegatweg Noord 43, tel.: 44510, [illegible]1343, 691683 en 691838; voor infor[illegible]matie over prenatale zorg en zorg gedu[illegible]rende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donde[illegible]rdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dins[illegible]dagmiddag van 12.30-14.45 uur.

[illegible]TICHTING WIJKVERPLEGING BAN[illegible]DABOU
[illegible]36, tel.: 648077/648387; open van [illegible]dag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; [illegible] 17.00 uur bereikbaar: zuster [illegible], Tel.: 648827 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van [illegible]-11.00/16.00-20.00 uur.

[illegible]NDASHON LECHI DI MAMA [illegible]ORSOU
[illegible] informatie tel.: 672289, 375023 of [illegible].

GENEESKUNDIGE DIENST

[illegible]ADS- EN 2DE DISTRICT OOST
[illegible] mei 1993 vanaf 08.00 uur tot 31 [illegible] 1993 om 07.00 uur:
[illegible] Der Meer, Sentro Mediko Sta. [illegible]. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-[illegible]00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: [illegible]/310.0731 b.g.g. 689266/689337. [illegible] geldt voor patiënten van de volgende

WEGA DI NUMBER

7775
1007
8174

artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
28 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 31 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Schoop, Spreekkamer: Seru Fortuna. Tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/ 17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 672215 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
28 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 31 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Spreekkamer: Tera Corra. Tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/ 17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 29
Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.
Punda:
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.: 617553.
ZONDAG 30
Otrobanda:
Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.
Punda:
Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A.Tel.: 376200/ 376208.

DIVERSEN

VERLOF
BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
29 mei: R.A. de Windt, Uteweg 53.
30 mei: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U HULP NODIG?
Bel SOS-lijn 127!

NOODGEVALLEN/
VERNISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar!

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-20.00 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10,00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 06.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 06.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buèna Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur **Pinksteren**; Rev. O.G. Haasnoot.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur **Pinksteren**; ds. H.B. van der Steen.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. P. van der Waal.

VOLLE EVANGELIEGEMEENTE YUBIABENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

TELECURAÇAO
(kanaal 8/6)

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
19.55 **First Call-in Festival di Merengue**
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: **China Seas**
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 **Second Call-in Festival di Merengue**
22.10 Estreno: **Return of the Pink Panther**
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor
17.00 Sala di Konsierto
17.50 Wegâ di Number Kòrsou
18.00 Di bishita ku.....
18.30 **Cocktail Special**
19.00 **Tele-Suerte**
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 **Murder Ordained (Pt 1)**
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

AE
(kanaal 73)

ZATERDAG
15.30 Movie: **When Michael Calls** (1971)
17.00 Comedy on the Road
18.00 Caroline's Comedy Hour
19.00 Bob Vila's Home Again
19.30 Bob Vila's Home Again
20.00 Movie: **Strangers on a Train** (1951)
22.00 Comedy on the Road
23.00 Caroline's Comedy Hour
24.00 Movie: **Strangers on a Train** (1951)
02.00 Comedy on the Road
03.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Movie: **A Summer Place** (1959)

ZONDAG
14.00 Movie: **Last of the Badmen** (1957)
15.30 Movie: **The Spirit of St. Louis** (1957)
18.00 In Search Of...
18.30 In Search Of...
19.00 Real West
20.00 **Movie: The Killers** (1946)
22.00 Miss Marple
23.00 Movie: **The Green Man (Pt 2 of 3)** (1990)
24.00 Movie: **The Killers** (1946)
02.00 Miss Marple
03.00 Movie: **The Green Man (Pt 2 of 3)** (1990)
04.00 Movie: **Apache Drums** (1951)
05.30 New Wilderness

CBS
(kanaal 75)

ZATERDAG
16.30 **PGA Golf SW Bell Colonial**, 3rd round (L)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 Hee Haw
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 **1993 Essence Awards** (Host: Patti LaBelle)
23.00 News
23.30 **Wild Justice (Pt 1 of 2)** (1993)
01.30 Movie: **The Streets of San Francisco** (1972)
03.30 CNN Headline News
05.30 Triangle Auto Vision

ZONDAG
12.00 Andy Griffith
12.30 Movie: **Firefox** (1982)
15.00 **PGA Golf SW Bell Colonial**, final round (L)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Movie: **Fire In the Dark** (1991)
23.15 News
23.30 **Wild Justice (Pt 2 of 2)** (1993)
23.15 CBS News
01.30 Entertainment Tonight
05.30 CBS Morning News.

Moeder van afgetreden Britse minister:

Irene Lamont denkt aan haar eigen financien

LONDEN - Norman Lamonts 82-jarige moeder ontpopte zich vrijdag als dure mediaster. Irene Lamont was donderdag de eerste geweest die de wereld kond deed van het aftreden van haar zoon als Brits minister van Financien. Binnen minuten kreeg zij een stroom van telefoontjes van journalisten om interviews.

"Het is dertig gulden per vraag - en, als je dat niet kan betalen, heb je pech jongen", zei Irene volgens kranten. "En, ik wil ook wel zeggen waar het geld naar toe gaat: Rechtstreeks mijn zakken in".

"The Guardian" stemde per telefoon in met de prijs en vroeg: "Wanneer deelde mijnheer Lamont U zijn aftreden mee en wat vond hij ervan?".

"Dat zijn twee vragen tegelijk", merkte Irene spits op. Zij stopte met interviews toen een journalist voor de belastingen om een nota vroeg.

Internationale parlementaire unie:

Verkiezingen eerlijk verlopen in Cambodja

PHNOM PENH - De vrijdag afgesloten verkiezingen in Cambodja zijn volgens een groep internationale parlementariers "vrij en eerlijk" verlopen. Bij de zes dagen durende stembusstrijd bedroeg de opkomst ongeveer negentig procent van de 4,7 miljoen geregistreerde kiezers.

VN-kringen in Phnom Penh verwachten bij de zaterdag te beginnen telling van de stemmen een wedloop tussen de regerende Cambodjaanse volkspartij (CPP) en de royalistische oppositiepartij Funcinpec. VN-woordvoerder Eric Falt deelde mee dat de definitieve uitslag begin juni wordt verwacht.

Een vijfleden tellende delegatie van de Inter-parlementaire unie (IPU) woonde als waarnemer de verkiezingen bij in ruim honderd stembureaus in veertien van de twintig provincies, alsmede in Phnom Penh. "Het is ons duidelijk dat de verkiezingen zo eerlijk en vrij zijn verlopen als redelijkerwijs mocht worden verwacht en ze zijn als zodanig, een duidelijke uiting van de wil van het Cambodjaanse volk", zeiden zij in een door de IPU uitgegeven voorlopig rapport.

Nieuwe premier voor Jordanie

AMMAN - Koning Husayn van Jordanie heeft vrijdag Abdel Salam Majali benoemd tot premier.

Majali volgt de voormalige premier Sayd Ben Chaker op. De nieuwe premier, die aan het hoofd stond van de Jordaanse delegatie bij de vredesbesprekingen met Israël, voert nu overleg over zijn nieuw te vormen regering. Naar alle waarschijnlijkheid zal die vandaag nog worden bekendgemaakt.

LIFE
(kanaal 91)

ZATERDAG
15.00 Unsolved Mysteries
16.00 Movie: **The Fatal Image** (1990)
18.00 Movie: **Silent Motive** (1991)
20.00 Movie: **I Saw What You Did** (1988)
22.00 The Hidden Room
22.30 Confessions of Crime
23.00 Unsolved Mysteries
24.00 China Beach
01.00 Self-Improvement Guide
04.00 Self-Improvement Guide

TBS
(kanaal 89)

ZATERDAG
16.05 CHIPs
17.05 CHIPS
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
19.05 Major League Baseball: **San Francisco Giants at Atlanta Braves** (L)
22.05 Movie: **Grizzly** (1976)
24.05 Movie: **Godzilla vs. the Sea Monster** (1967)
01.50 Movie: **Son of Godzilla** (1966)
03.20 Movie: **Ghidrah, the Three-Headed Monster** (1965)
05.05 New Honeymooners
05.35 I Love Lucy

ZONDAG
12.35 Movie: **S.O.S Titanic** (1979)
15.35 Andy Griffith
16.05 **NASCAR Racing** Coca-Cola 600 (L)
21.05 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program.
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
02.30 Feed the children With Larry Jones
03.00 Paid Program
04.00 The Honeymooners
04.30 I Love Lucy
05.05 All in the Family
05.35 CNN Headline News

USA
(kanaal 83)

ZATERDAG
15.00 Movie: **A Case for Murder** (1993)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Bosom Buddies
18.00 Swamp Thing
18.30 Beyond Reality
19.00 Quantum Leap
20.00 Movie: **Airplane** (1980)
23.00 Movie: **Fast Times at Ridgemont Hight** (1982)
01.00 Movie: **Private School** (1983)
03.00 Movie: **The Girl I Want** (1988)
22.00 Silk Stalkings
05.00 Welcome Back, Kotter
05.30 Welcome Back, Kotter

ZONDAG
12.00 WWF All-American Wrestling
13.00 Movie: **Patton** (1970)
16.30 **Last Days of Marilyn Monroe**
17.30 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.00 My Two Dads
18.30 My Two Dads
19.00 MacGyver
20.00 Movie: **Duplicates** (1992)
22.00 Counterstrike
23.00 Silk Stalkings
24.00 Hollywood Insider
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program

NBC
(kanaal 85)

ZATERDAG
15.00 NBA Showtime
15.30 **NBA Basketball** Eastern Conf., final (game 3) (L)
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Saturday Sports Live
19.30 Roggin's Heroes
20.00 Almost Home
20.30 Nurses
21.00 Empty Nest (R)
21.30 Mad About You (R)
22.00 **Smoldering Lust** (Premiere)
22.30 Smoldering Lust
23.00 News
23.30 Saturday Night Live
01.00 HBO Comedy Showcase
02.00 Paid Program
02.30 Movie: **Streets of Justice** (1985)
04.30 Movie: **Rainbow Ranch** (1933)
05.30 Ebony/Jet Showcase

ZONDAG
12.00 **Tennis** French Open from Paris (L)
15.00 NBA Showtime
15.30 **NBA Basketball** Western Conf. final (game 4) (L)
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Seret Service
20.00 I Witness Video
21.00 **NBC Sunday Night at the Movies**
23.00 News
23.35 Mama's Family
24.05 New WKRP in Cincinnati.
24.35 ALF
01.05 Beauty and the Beast
02.05 NBC Nightside
05.30 NBC News at Sunrise.

ABC
(kanaal 77)

ZATERDAG
16.00 **LPGA Golf** Skins Game from Frisco, Texas (L)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 News Magazine
19.30 New York Views
20.00 ABC Saturday Night Movie: **Alligator II: The Mutation** (1990)
22.00 The Commish (R)
23.00 News
23.30 **Movie: Another Pair of Aces: Three of a Kind** (1991)
01.30 Sounds of Summer
03.00 News
03.30 Branded
04.00 Guns of Will Sonnett
04.30 Why Didn't I Think of That
05.00 Travel Travel
05.30 Ebony/Jet Showcase

ZONDAG
14.00 **Auto Racing** (Cont.)
15.30 **LPGA Golf** Skins Game from Frisco, Texas (L)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 America's Funniest Home Videos (R)
19.30 Dinosaurs
20.00 Day One
21.00 ABC Sunday Night Movie: **A Fish Called Wanda** (1988)
23.15 News
23.45 Movie
01.45 News
02.15 Runaway With the Rich & Famous
02.45 World News Now
04.30 Opray Winfrey
05.30 ABC World News This Morning

Vervolg van pag. 1

het plan van Washington betreffende Kroatië zeer actueel", aldus minister van Buitenlandse zaken, Andrej Kozyrev, vrijdag. Rusland werkt op dit moment aan een nieuw, snel uitvoerbaar initiatief, vertelde Kozyrev, zonder verder details te noemen. De VS, Frankrijk, Groot-Brittannie, Spanje en Rusland stelden op 22 mei een plan op om een einde te maken aan de oorlog in Bosnië. Het bevat ook maatregelen tegen Kroatië, mochten de Kroaten niet stoppen met hun aanvallen tegen moslims.

Lord Owen, namens de Europese Gemeenschap (EG) een van de opstellers van het Vance-Owen vredesplan voor Bosnië, ontkende vrijdag berichten dat hij van plan is op te stappen. De speculaties over een mogelijk vertrek waren de afgelopen weken sterk toegenomen.

In de Bosnische hoofdstad Sarajevo zijn vrijdag de gevechten weer opgelaaid tussen moslims en Serviërs. Volgens waarnemers van de VN waren de zwaarst getroffen gebieden de moslimsector in de binnenstad en de Servische voorstad Grbvica. De beschietingen volgden op de terugtrekking van de Servische generaal Ratko Mladic uit de besprekingen met de legercommandanten van de Bosnische moslims en Kroaten en generaal Philippe Morillon van de VN-troepen in Bosnië. Mladic noemde "dringende afspraken" als reden voor zijn verzuim. Maar volgens Morillon is Mladic ontevreden over de eerdere afspraken over veiligheidszones rond Srebrenica en Zepa.

Ondertussen gingen Servische troepen door met hun aanval op de stad Maglaj, een belangrijk bastion in het gezamenlijke Noordbosnische front van moslims en Kroaten. Door de hevige artilleriebeschietingen viel onder de burgerbevolking van 32.000 inwoners een onbekend aantal slachtoffers.

Bosnische Kroaten droegen het dorp Vrce in centraal-Bosnië vrijdag over aan moslim-troepen. Na een belegering van zestig dagen waren de munitie en het voedsel van de Kroaten opgeraakt. "Wij hadden geen andere keus dan ons over te geven aan de moslims", aldus een woordvoerder van de Bosnische Kroaten in Mostar. Het bericht van de overgave is nog niet bevestigd door onafhankelijke bronnen. Het dorp Vrce ligt halverwege de strategische route van Mostar naar Sarajevo.

China verwerpt VS-eisen voor meest bevoorrechte status

BEIJING - De Chinese regering heeft zaterdag geprotesteerd tegen de voorwaarden die Washington stelt voor verlenging van de status van meestbegunstigde natie (MFN) in de handel met de Verenigde Staten.

Het ministerie van Buitenlandse zaken in Beijing ziet die als een schending van eerdere afspraken en een ernstige inmenging in China's binnenlandse aangelegenheden. Donderdag had president Bill Clinton de MFN-status zonder voorwaarden voor een jaar verlengd. Maar voor de volgende keer zal "aanzienlijke vooruitgang" op het gebied van de mensenrechten nodig zijn.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Licht tot half bewolkt en droog. Morgenochtend kan het tijdelijk zwaar bewolkt worden met kans op een enkele plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige af en toe vrij krachtige wind uit oostelijke richting (tussen acht en 25 knopen)

WEEROVERZICHT:
De Benedenwindse eilanden zullen in de komende 24 uur geleidelijk aan onder invloed komen te staan van een uitloper van het hogedrukgebied met centrum boven de Atlantische oceaan. Alhoewel de kans op buien hierdoor zal afnemen, kunnen de vochtigheid en onstabiliteit af en toe toch voldoende zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	half bewolkt	33	28	0.0
Bonaire	licht bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	33	28	0.0
St Eustatius	half bewolkt	30	25	0.0
St Maarten	zwaar bewolkt	31	26	0.2
Amsterdam	licht bewolkt	--	10	-.-
Atlanta	zwaar bewolkt	28	20	0.0
Caracas	half bewolkt	31	20	0.0
Kingston	licht bewolkt	33	--	-.-
Miami	regenbui	28	24	1.3
New York	geheel bewolkt	27	20	0.0
Paramaribo	zwaar bewolkt	32	--	0.2
Port-of-Spain	half bewolkt	33	25	0.0
San Juan	licht bewolkt	31	26	0.3

KPMG Curaçao

KPMG Curaçao maakt deel uit van KPMG Dutch Caribbean (Nederlandse Antillen en Aruba). KPMG Dutch Caribbean staat voor een groep specialisten op het gebied van zakelijke dienstverlening, gevestigd op Curaçao, Aruba en St. Maarten. Van de 175 medewerkers werken er ruim 135 op Curaçao.

Centrale aktiviteiten in het dienstverleningspakket zijn accountancy, advisering met betrekking tot bedrijfsorganisatie, administratie, automatisering en belastingen. Bij deze dienstverlening wordt kwaliteit op topnivo nagestreefd.

Voor KPMG Curaçao zijn wij in verband met de voortgaande groei op zoek naar een:

NETWERK MANAGER

Onder de taken van deze netwerk manager vallen onder andere de navolgende aandachtsgebieden:
- De supervisie over het beheer en het gebruik van de telekommunikatie-voorzieningen (zowel spraak als data).
- Het waar nodig kunnen aandragen van verbeteringen in de telekommunikatie-infrastruktuur van KPMG.
- Het uitvoeren van taken, gericht op het instandhouden van de voorzieningen inklusief het verhelpen van storingen.
- Het invulling geven aan de helpdesk-funktie ten behoeve van de gebruikers van de netwerken.

Wij denken aan kandidaten met:
- Een technische opleiding, MBO/HBO-nivo, op het gebied van de telematika, telekommunikatie, informatika of elektronika, eventueel aangevuld met cursussen.
- Ervaring met telekommunikatie- en/of informatietechnologie. (Bij voorkeur op gebieden zoals: LAN infrastrukturen, Netwerkprotokollen, Bridges, Routers, Gateways, Novell, Planning en Design van netwerken, 3e generatie PABX-infrastrukturen en bekabelingssystemen).
- Goede kommunikatieve vaardigheden.
- Goede beheersing van de Engelse en Nederlandse taal.

De arbeidsvoorwaarden zijn afgestemd op de opleiding, ervaring en kapaciteiten. Indien u interesse heeft in bovengenoemde funktie kunt u uw sollicitatie (schriftelijk) binnen twee weken richten aan:

KPMG Klynveld Peat Groolaas
Kaya Flamboyan 5
Curaçao, N.A.
T.a.v. de heer L. Hooyer

ÑAPA
ZATERDAG 29 MEI 1993 AMIGOE
Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Geen kiespijn bij vakantie op Aruba

CULTUUR

Cuba: paria van westelijk halfrond

Eddy de Kort:

"Banco di Caribe is van en voor de werkende klasse"

Aan de Schottegatweg Oost, een van de meest gebruikte wegen van Curaçao, staat al sinds 1976 het imposante en in de volksmond beter bekende *boogjesgebouw* van Banco di Caribe nv. Een bankinstelling die sinds de oprichting in het jaar 1973, de trots is van onder anderen directeur Eduardo 'Eddy' de Kort. Zonder enige terughoudendheid meent hij, dat de oprichting van zijn bank een direct en positief gevolg was van 30 mei 1969. En na twintig jaar 'Caribe banking' —heeft De Kort, ondanks economische recessies en het politiek gerommel op het eiland, nog een groot geloof in de eigen mensen én in Curaçao.

= door Dennis Pikero =

Eddy de Kort, van geboorte Arubaan en een autodidact, bracht ruim de helft van zijn leven door en kende zijn productiefste jaren op Curaçao. In Oranjestad slaagde de nu 54-jarige bankdirecteur voor zijn Mulo in het jaar 1956 bij het Sint Dominicus College. Naast zijn practische ervaring in het bankwezen volgde hij diverse cursussen op het gebied van marketing, accountancy en banking, management en public relation. De Kort is vader van drie zonen, van wie één —Dito de Kort — al in de voetsporen van zijn vader lijkt te treden. Hij verdient namelijk de kost als werknemer bij de bank van zijn vader. Hij begon in het jaar 1956 als assistent-boekhouder en uiteindelijk salesmanager bij een commercieel bedrijf op Aruba. Daarna werd hij door Banco Popular Antiliano benaderd om voor de bank op Sint Maarten een filiaal te openen en administratief op te zetten. Dit alles pas getrouwd en met een salarisverhoging van vijfentwintig gulden...

Hij had daarvoor nooit bij een bank gewerkt en het was dan ook een hele uitdaging. Sint Maarten was in die tijd niet zo economisch ontwikkeld als nu. Na anderhalf jaar in Philipsburg werd hij in januari 1965 overgeplaatst naar Curaçao om wederom een filiaal voor Banco Popular Antijano hier te openen. De Kort deed bij deze bank tien jaar ervaring op in de managementspositie. Eind 1972 verliet hij de bank en een half jaar later richtte hij Banco di Caribe nv officieel op.

Normaliter geeft Eddy de Kort geen interviews. Niet dat de grootste aandeelhouder en directeur van Banco di Caribe nv dat niet leuk vindt. Hij blijft liever op de achtergrond en heeft een hekel aan te veel publiciteit rond zijn persoon en de bank. Vandaar dat hij het public relation-werk overlaat aan deskundig personeel. Dit voert onder zijn leiding een rustig, bescheiden en sociaal gericht publiciteitsbeleid.

De Kort zit comfortabel in een van de twee leren fauteuils in zijn ruime directiekantoor. Achteroverleunend in het lekker zacht wegzakkende leer, verklaart hij lachend en gelijktijdig een tikkeltje nerveus aan zijn neus wrijvend: "De toenmalige rector van de UNA, Alex Reijnders, kan er veel over vertellen."

MEMOIRES

Hij doelt daarbij op het niet willen ingaan op het geven van interviews. Blijkt dat Reijnders in het verleden zeer geïnteresseerd was om de *succes story* van De Kort in boekvorm te publiceren zodat dit als lesmateriaal door de UNA-studenten gebruikt kon worden. De bankdirecteur heeft toen echter geweigerd, doch altijd verklaard dat hij hopelijk in de toekomst zijn memoires zelf op papier zal zetten. Tegen de tijd dat hij met pensioen gaat. Hij schat dat nu over vijf a zes jaren. Publiciteit had hij toentertijd niet nodig, vond hij.

Voor de derde keer in het voorgesprekje grijpt hij, waarschijnlijk onbewust, naar zijn bril. Een leesbrilletje dat met een gouden kettinkje om zijn hals zit. Door de grote ramen van het directiekantoor kijkt men uit op de drukke werkzaamheden in het in ontwikkeling zijnde Zeelandiagebied.

In verband met het 20-jarig bestaan van Banco di Caribe nv, wil De Kort nu wel een interview weggeven. Met dien verstande, dat hij mag aangeven wat gepubliceerd mag worden, de rest blijft *off-the-record*. Het gaat dan veelal om sappige, in sommige gevallen controversiële verhalen en anecdotes die bewaard blijven voor zijn eigen nog te schrijven memoires.

Foto Ken Wong

De jeugd neemt een bijzondere plaats in bij Eddy de Kort die altijd bereid is de nodige steun te verlenen aan sport- en andere jeugdorganisaties.

En daarbij zullen de ontwikkelingen in de financiële wereld op Curaçao rond de onlusten op 30 mei 1969, ongetwijfeld een vooraanstaande rol spelen. Onderwerpen als wie in die jaren de dienst uitmaakten in het financieel economische wereldje van Curaçao en de situatie in de fincniële sector na de onlusten zullen zeker een apart hoofdstuk krijgen.

WERKENDE KLASSE

De Kort stelt dan ook à priori vast dat zijn bank werd opgericht door en voor de werkende klasse op het eiland. Zonder blikken of blozen stelt hij dat de bank het daglicht zag, door die werkende massa. Vier vakbonden zijn sinds de oprichting aandeelhouder van de bank.

De Kort ziet de eindjaren zestig en de beginjaren zeventig als een keerpunt dat geleid heeft tot een verbetering van de sociale en economische positie van een groot deel van de Curaçaose werkende massa. In tegenstelling tot anderen is hij er dan ook van overtuigd dat die memorabele *'30 di mei'* ook positieve resultaten heeft opgeleverd. "Kijk b.v. naar de invoering van de minumloonwet, verscherping van de wet op de prijscontrole en de ontslagwet." Dat is een greep uit een serie wetten die na 30 mei, in de beginjaren zeventig werden geïntroduceerd.

Vier jaar na 1969 begint Banco di Caribe met vijf werknemers. Nu heeft de bank maar liefst 215 mensen in loondienst. Naast het hoofdkantoor aan de Schottegatweg Oost, zijn er filialen aan de Jan Noorduynweg en bijkantoren op zowel Bonaire als Aruba.

"Er was kennelijk een groot gat in de markt en we kwamen als geroepen. We werden de 'springplank voor de kleine man', die voor die tijd moeilijk kredieten kon krijgen en leningen kon sluiten. Arbeiders en mensen uit de lagere sociale klasse werden in feite uitgesloten. Wij kwamen met spaar- en financiële regelingen voor mensen uit die lagere sociale klasse op het eiland, om ze zo een kans te geven deel te nemen aan de economische aktiviteiten op het eiland ".

Het beginkapitaal van slechts een half miljoen gulden in 1973 is op de balans van Banco di Caribe in de eerste zeven maanden gegroeid tot 4,2 miljoen. Eind 1978 blijkt de bank over een totale balanswaarde van 14,9 miljoen gulden te beschikken. "Dit werd allemaal bewerkstelligd in een markt, die voorheen gedomineerd werd door twee vooraanstaande banken, die hun positie versterkten door participatie van buitenlandse banken."

De zaken gingen zo goed, dat Banco di Caribe nv spoedig een filiaal opende in Oranjestad, Aruba. Het geboorte-eiland van De Kort en toen nog deel uitmakend van de Nederlandse Antillen. Eind 1983 bereikte Banco di Caribe op Curaçao een balanskapitaal van 51,8 miljoen gulden. In november van dat jaar werd het bijkantoor op Aruba officieel geopend. (Dit jaar viert dat filiaal dus zijn tweede lustrum).

TOPJAREN

De topjaren voor Banco di Caribe nv waren 1986 en '87. De Kort: "In '86 kenden wij een groei op de balans van ruim 45 miljoen gulden. Dat kwam neer op een stijging van 58 procent. Dit stond in verband met het vertrek van de shell dat jaar. Een groot deel van de lumpsum uitkeringen van de raffinaderij vonden hun weg naar onze bank."

In 1987 was de balansgroei 71 miljoen gulden. Dit door de overname van de Barclays Bank op alle drie Benedenwindse eilanden. Eind 1992 prijkt er een bedrag van ruim 345,9 miljoen als activa op de balans van Banco di Caribe.

Deze onstuimige economische groei bij de bank, was volgens De Kort ook te danken aan de betaling van een beperkt dividend aan de aandeelhouders. Er werd veel gereserveerd uit de winsten, waardoor volgens De Kort de bank over een voor Curaçao ongekend solide kapitaalsen reservebestand beschikt.

Ondanks alle positieve resultaten voor de werkende klasse na 30 mei 1969, maakt De Kort zich zorgen over de stijgende werkloosheid. Met name de automatisering in de petroleumindustrie en een onvoldoende ontwikkeling van het toerisme als alternatieve inkomstenbron, zijn volgens de bankdirecteur hiervoor de oorzaak.

De bank heeft uitsluitend lokale mensen in dienst en beschikt als enige over een ver geautomatiseerd administratiesysteem. Dit maakt het voor de bankinstelling mogelijk om zoals dat heet makkelijker *on line* te gaan. Ook de *PBM's* ofte wel de zogeheten Superkaha's zijn sinds 1991 *on line*.

Gezien de ontwikkelingen bij zijn bank, waar de groei de bank tot een van de grootste banken op de Antillen maakte qua activa, blijft De Kort ook geloven in het eiland. Als handelsdanwel financieel centrum in het Caribisch gebied.

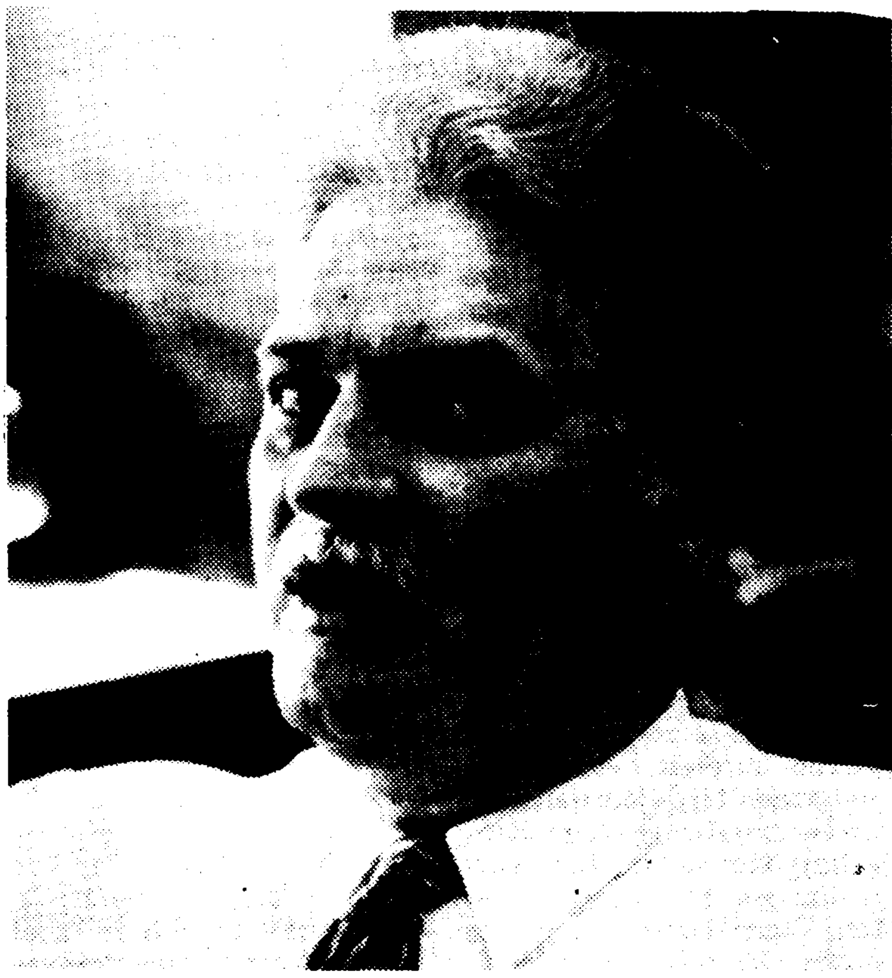
"Kijk maar daar buiten. Zeelandia in ontwikkeling. Salinja biedt nog steeds een scala aan mogelijkheden. Het eiland ook. Echter neem ik de investeerders niet kwalijk dat ze terughoudend zijn. Het investeringsklimaat is momenteel niet ideaal. Men wil eerst duidelijkheid hebben over bij voorbeeld de toekomstige staatkundige structuur van de Antilliaanse eilanden."

De 54-jarige bankdirecteur verder: "Laten we eerlijk zijn. Als investeerder, zeker als een buitenlandse zakenman ga je geen dubbeltje investeren, als je niet zeker weet dat je een gulden voor dat dubbeltje terug krijgt. *It's as simple as that.*"

MILDE KRITIEK

Hij uit — zij het op milde manier — kritiek op de eilandbestuurders: "Jarenlang moesten we het doen met een gebrekkige infrastructuur voor het toerisme. In sommige gevallen liet de mentaliteit van degenen werkzaam in de toeristenbranche en de denkwijze van de autoriteiten veel te wensen over." "Er werd wel veel verdiend aan de off-shore bedrijven, maar die inkomsten werden niet altijd goed besteed, zodat men inderdaad zou kunnen praten van onbehoorlijk bestuur. Maar aan de andere kant werkte diezelfde overheid wel mee aan het behoud tevens creëren van werkgelegenheid door noodlijdende bedrijven, zoals de Dokmaatschappij, de hotels (Holding Maatschappij) en de ALM te subsidiëren."

In zijn rede ter gelegenheid van de viering van het 20-jarig bestaan van zijn bank, sprak De Kort de hoop uit, dat de saamhorigheid van twintig jaar geleden, in de jaren na 30 mei 1969, weer terug komt. In de jaren zeventig is er sprake geweest van een wederopbouw op en van het eiland. Wat na die datum bewerkstelligd is, moet anno 1993 niet zomaar worden vernietigd. De geest, vastberadenheid, geloof in de eigen mensen en bovenal de wil om veranderingen danwel verbeteringen door te voeren, blijken nog de drijfveer te zijn van Banco di Caribe-directeur Eduardo 'Eddy' de Kort.

EDDY DE KORT ...*succes story*...

SOCIAAL

Gedreven door deze idealen, is Banco di Caribe nv zeer actief op sociaal gebied. Dat uit zich in activiteiten die gebaseerd zijn op een groot geloof in de eigen mensen. Om behalve op bankgebied ook anderszins diensten te verlenen aan de gemeenschap, beschikt de bank behalve over een grote bus, de *Banco di Caribe Express* ook over een Banco di Caribe Schoonmaakdienst.

De bus is beschikbaar voor sociale groeperingen op het eiland die er gratis gebruik van kunnen maken. Daarbij komen in aanmerking sportverenigingen, scholen, stichtingen, charitatieve instellingen en noem maar op. Met dit project doet Banco di Caribe ook aan werkverschaffing. Er werden voor dit doel namelijk twee buschauffeurs en twee helpers in vaste loondienst genomen, een investering van in totaal 140.000 gulden, waarvan de helft gaat naar de salarissen van het personeel.

De bank van De Kort werkt ook mee aan het schoon houden van het eiland. In 1988 werd een speciale Schoonmaakdienst van Banco di Caribe opgericht. De Kort wil hiermee een steentje bijdragen aan het proces om de Curaçaose bevolking meer milieubewust te maken. Dat is volgens hem niet alleen een taak van de overheid maar van iedereen die op dit eiland woont en er werkelijk van houdt.

Banco di Caribe nv heeft indertijd een vuilniswagen gekocht ter waarde van 28.770 gulden. Deze gaat volgens een vastgesteld schema het eiland rond en haalt het vuil langs de openbare wegen en bij stranden kosteloos op. Vooral bij scholen en in minder begaanbare wijken, kan men de Schoonmaakdienst van Banco di Caribe zien opereren. Ook hiervoor werd door de bank gekwalificeerd personeel aangetrokken, om het werk naar behoren te kunnen doen.

Eddy de Kort is zeer tevreden over zijn jaren bij de bank op Curaçao. Hij geniet van een zeer brede vriendenkring en van een immer groeiend aantal zakenrelaties. Een succesvolle Arubaan voor wie er bij het dienen van de medemens geen grenzen en geen standen bestaan.

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Na onfrisse publicaties over Britse Royal Family

Roep om beteugeling van pers in westen wordt luider

Hebben Britse verslaggevers niets beters te doen dan intieme gesprekken af te luisteren van kroonprins Charles en Prinses Diana, vragen parlementariërs in Londen zich af. Politici in Parijs wijten de zelfmoord van ex-premier Pierre Beregovoy aan de kritiek over zijn functioneren in de pers. Het Italiaanse parlement klaagt steen en been over de constante stroom aanklachten in de kranten, afgevaardigden spreken over een 'scandaleus' klimaat. In steeds meer westerse landen worden de media naar het beklaagdenbankje verwezen. De toenemende stroom berichten over corrupte politici en overspelige prinsen en prinsessen stuit op groeiende weerstand. De roep om de persvrijheid te beknotten is opeens weer actueel in West-Europa en de Verenigde Staten.

CONTROLE

Dit staat op gespannen voet met een van de belangrijkste taken van de pers in het westen, het kritisch volgen van de politiek. Parlementariërs, door het volk gekozen, staan in de pers publiekelijk ter controle. Misstanden verdienen het aan de kaak gesteld te worden, vinden de media.

Politici voelen zich meer dan ooit door de pers belaagd. En door hun dwingende behoefte aan de macht te willen blijven, zijn ze bereid zelfs een groot goed, de persvrijheid, op het spel te zetten. Uitgerekend in Groot-Brittannië, toch een bakermat van de westerse democratieën, stelde een regeringscommissie onlangs voor een rechtbank voor de pers op te richten. De bestaande raad die klachten over de pers behandelt zou te vrijblijvend zijn.

Het Verenigd Koninkrijk wil onder meer de activiteiten van 'persmuskieten' aan banden leggen, die dagenlang met telelenzen en afluisterapparatuur beroemdheden en politici in de gaten houden. De journalistieke vrijheden moeten beperkt worden en de privésfeer beter beschermd, vindt de regering, want het is allemaal een beetje uit de hand gelopen.

AFFAIRES

De roep om een ingreep bereikte een hoogtepunt na enkele breed uitgemeten affaires, zoals de ontdekking met afluisterapparatuur van een buitenechtelijke verhouding van minister van cultuur David Mellor. Als klap op de vuurpijl waren er de al dan niet authentieke, maar in ieder geval spraakmakende, intieme telefoongesprekken van Charles en Diana. Het koninklijk duo wisselde duidelijk hoorbaar allerlei lieve woordjes uit, niet met elkaar maar met intieme relaties. Vorige week deed de pers er nog een schepje bovenop door te beweren dat niet de media, maar medewerkers van de Britse geheime dienst de Windsors afluisteren, waarbij zelfs koningin Elizabeth niet gespaard blijft.

In Italië is geen koninklijke familie om voor schandalen in de pers te zorgen. Vooral politici moeten het daarom 'ontgelden' bij de journalisten. De berichtgeving is een mengeling van geruchten, verwijten en blootgelegde feiten. Vooral contacten met de mafia staan in het middelpunt van de belangstelling. De klachten over de pers komen dan ook vooral van die politici die aangeklaagd zijn wegens corruptie. Een rectificatie of een aanklacht is evenwel ongebruikelijk.

Volgens de socialist Vincenzo Balzamo heerst er in Italië op dit moment een lynch-klimaat, dat doet denken aan het wilde westen. Maar in tegenstelling tot de Britse pers staat de italiaanse nauwelijks in het teken van intieme schandaaltjes. Hoewel journalisten op de hoogte zijn van alcoholmisbruik, psychische problemen en liefdesaffaires van politici, is dat in de kranten nauwelijks een thema.

Ook in Frankrijk is het privéleven van politici meestal taboe. Toen ex-premier Michel Rocard zelf zijn scheiding openbaar maakte, reageerden de media eerder terughoudend. De Franse Pers is echter wel gespitst op politieke affaires, zoals het aangingsfactor geworden. Toen George Bush nog president was, hamerde hij niet voor niets steeds op het volgens hem 'onvoldoende' karakter van zijn opponent Bill Clinton. De pers droeg haar steentje bij door te wijzen op Clintons weigering zijn land te dienen in Vietnam, of speculeerde over een jarenlange liefdesrelatie naast zijn huwelijk. Als president heeft Clinton inmiddels 'wraak' genomen door tot nu toe maar twee grote persconferenties te geven.

In Duitsland moesten 'dankzij' de pers heel wat federale en deelstaatministers opstappen, omdat zij misbruik maakten van hun positie. Het beroemdberuchte boulevardblad Bild levert al jaren schandaaltjes aan de lopende band. Politici spelen daarbij net zo goed een rol als de buurman om de hoek. De 'serieuzere' pers levert eveneens regelmatig kritiek op corruptie en machtsmisbruik. Persoonlijke aspecten worden niet meer 'automatisch' weggelaten. Ze spelen een steeds prominentere rol.

Prinses Diana en Prins Charles, hier in betere tijden, waren en blijven een geliefd onderwerp voor de Britse sensatiepers.

deel van politici in het schandaal rond het met het aidsvirus besmette bloed dat werd vrijgegeven voor transfusies. Ondanks kritiek van politici op de media is ook over de recente zelfmoord van ex-premier Beregovoy terughoudend bericht. Het verwijt dat de pers verantwoordelijk zou zijn voor de dood van de socialist, die in opspraak gekomen was door een renteloze lening, is meteen tegengesproken door de journalistiek. Was het tot aanklachten gekomen, dan hadden normale rechtbanken een uitspraak moeten doen, want een persraad of iets dergelijks kent Frankrijk niet.

BESCHERMING

De discussie over de bescherming van de 'privésfeer' van personen tegen de pers is in de Verenigde Staten zeer actueel. Voor de Amerikaanse kiezer bijvoorbeeld is het karakter van een presidentskandidaat inmiddels een niet meer te verwaarlozen afwe-

Het gevolg: De in Duitsland jarenlang ondenkbare discussie over een beperking van de persvrijheid is sinds kort ook daar weer actueel. Maar niet openbaar. Bondskanselier Helmut Kohl en de kopstukken van de belangrijkste politieke partijen spraken eind april in een geheim overleg over mogelijkheden om de beknotting van de pers te regelen. Kohl zou onder meer een boycot willen van media die naar zijn mening te nieuwsgierig rondsnuffelen in het privéleven van politici. Concrete voorstellen zijn nog niet naar buiten gekomen. De media volgen de ontwikkelingen met argusogen.

Woede over doodvonnissen in Caïro

CAIRO - De vrouw van een van de zes moslim fundalisten die ter dood werd veroordeeld i.v.m. de aanslag op de Egyptische minister van Informatie Safwat el-Sharif, gilt het uit van verdriet en woede. Familieleden van de ter dood veroordeelden, bestormden het gebouw van het militair gerechtshof waar het proces plaatsvond en gooiden de ruiten in.

Surinaamse politiemannen gaan 'ondergronds'

Het botert niet tussen 'Hollanders' en allochtonen

= door Rob de Spa (ANP) =

De leiding van het Amsterdamse politiekorps heeft Surinaamse politiemensen te verstaan gegeven contacten met andere Surinamers te mijden. Bovendien is het allochtone politieagenten ondanks herhaalde verzoeken verboden een eigen overlegorganisatie in het leven te roepen. Een aantal allochtone agenten komt daarom regelmatig in het geheim bijeen om over hun problemen te praten. Dat zegt Eric Sinester, voormalig adviseur minderhedenbeleid van het Amsterdamse korps. Sinester (41) werd eind 1991 geschorst en enige tijd geleden (eervol) ontslagen nadat de Binnenlandse Veiligheidsdienst hem had beticht van contacten met de Surinaamse legerleider Bouterse. Vanwege die contacten, en het gevaar van infiltratie van het Amsterdamse korps door de Surinaamse cocainemafia, werd Sinester door de BVD beschouwd als 'oncontroleerbaar risico'. Sinester probeert nu via de ambtenarenrechter in zijn functie te worden hersteld.

De uit Suriname afkomstige andragoog heeft jarenlang allerlei organisaties in Nederland geadviseerd op het terrein van de minderhedenproblematiek. Zijn doel, een samenleving met de nadruk op het woord samen, met gelijke rechten voor witten en zwarten, lijkt verder weg dan ooit. Het gevaar van ernstige rassenrellen, zoals die zich hebben voorgedaan in Brixton in Engeland en Los Angeles in de Verenigde Staten, is volgens hem reëel.

Sinester woont in een nieuwbouwwijk in Zaanstad. De stadsgezichten uit Paramaribo aan de muur contrasteren sterk met het uitzicht door de ramen: Hollandse rijtjeshuizen en uitgestrekte weilanden. Sinester wil zi[ch] uitdrukkelijk niet beperk[en] tot de problemen binnen het Amsterdamse politiekorps, maar toch komt hij daar regelmatig op terug.

TWEESLACHTIG

Volgens Sinester neemt de Amsterdamse korpsleiding over het allochtonenvraagstuk in eigen huis een andere houding aan dan daar buiten. "Burgemeester Van Thijn zei pas geleden toen hij terugkeerde uit Zuid-Afrika dat het goed was geweest, dat Amsterdam ...

vervolg op pag. 9

Prostitutie tiert welig in post-communistisch Tsjechië

PRAAG - Het hoofd van de Praagse zedenpolitie, majoor Petr Vosolsobe, schudt bezorgd het hoofd. "De prostitutie is volledig uit de hand gelopen. Geen wetten, geen regels, geen controle en geen gezag." De commerciële seks groeit en bloeit als nooit tevoren in de hoofdstad Praag, maar ook in andere Tsjechische steden. Na de val van het communisme in 1989 vielen alle wettelijke remmen op prostitutie weg en overstroomde een golf buitenlandse toeristen het land. Velen testen de Tsjechische seks lang voordat ze de eerste echte toeristische attracties bereiken.

Net over de Duitse grens staan ter hoogte van het plaatsje Dubi langs de E-55 tal van schaarsgeklede meisjes. Een weghotel biedt gasten een uurtarief aan en parkeerplaatsen bieden ruimte voor onderhandelingen. Ook in vol daglicht gaan de zaken gewoon door, ondanks incidentele politiepatrouilles. Het aanbieden van seksuele diensten op openbare plaatsen is verboden, maar langs de weg staan niet. "De meisjes zeggen dat ze liftsters zijn", vertelt locoburgemeester Frantisek Brony van Dubi. "Soms wiegen ze met hun heupen, maar je kunt die beweging niet verbieden", meent hij.

JONG

Terwijl de weg naar Praag gemarkeerd is door lonkende dames, is de hoofdstad zelf de navel van de nieuwe industrie, waar met name jonge meisjes zich op de markt hebben begeven. "Bijna 70 procent van de prostituees is onder de achttien", zegt majoor Vosolsobe. Straatprostituees opereren vooral rond het centrale Wenceslasplein, waar het hart van de fluwelen revolutie lag. Ook zijn ze te vinden in de Perlovastraat bij de prestigieuze Narodni-boulevard waarvan de bewoners herhaaldelijk hebben geklaagd over de openlucht seks-markt. In antwoord daarop hebben pooiers de bewoners bedreigd die de ingangen van hun flats hebben afgesloten om te voorkomen dat hallen en passages worden gebruikt door copulerende paren.

Maar de prostitutie floreert -zij het minder openlijk -ook in de grote Praagse hotels waar portiers en receptionisten entree heffen voor bepaalde dames, zegt de politie. "Voor 1989 was hotelpersoneel bang om geld aan te nemen", vertelt Vosolsobe, "nu is het een normale praktijk". Hij verzucht: "dat is de prijs van de vrijheid".

Onder de communistische regeringen die Tsjechoslowakije regeerden voor de fluwelen revolutie, riskeerden prostituees gevangenisstraffen op basis van een wet op parasitisme. Onder deze wet konden eigenlijk allen worden opgepakt die activiteiten ontplooiden buiten de staatsbedrijven en -organisaties om.

MASSAGESALONS

De communistische haviken hadden hun biezen nog niet gepakt of de ene na de andere massagesalon schoot uit de grond. Zeker 54 van deze instituten hebben een officiële vergunning van de gemeente. "Zo kunnen we tenminste nog enigszins toezicht houden", zegt Vosolsobe. De zedenpolitie schat dat in Praag tussen de 15.000 en 25.000 full-time prostituees werken. Daarbij komt nog een legertje parttimers in de toeristische hoogseizoens. Geen van hen is verplicht tot medisch onderzoek en velen hebben volgens de politie geslachtsziektes. "De meesten weten niet eens wat hygiene is, laat staan dat ze die toepassen", merkt een agent op.

Om dat te veranderen heeft een groep parlementariërs een wetsontwerp gemaakt dat voorziet in de vestiging van bordelen en de invoering van vergunningen voor prostituees die onderworpen zullen worden aan regelmatige medische controles en belasting moeten gaan betalen. Volgens het voorstel, dat wordt gesteund door de politie, krijgen de vrouwen recht op een uitkering en gezondheidszorg. "De wet moet zowel de prostituees als hun cliënten beschermen", zegt Gerta Mazalova, een van de opstellers.

Tot dusverre lopen de klanten, in het wetsontwerp "gebruikers van seksuele diensten" genoemd, risico's die ver uitstijgen boven de gebruikelijke gevaren die worden verwacht bij omgang met prostituees. In de afgelopen drie jaar zijn twee Duitsers en een Zwitser overleden na het consumeren van met barbituraten vergiftigde drankjes die hun door hoeren waren aangeboden om hen in hun slaap te kunnen beroven. Het gebruik van de zogenoemde knock-out pillen is wel verminderd, nu er gevangenisstraffen tot tien jaar opstaan, maar helemaal verdwenen is het niet, constateert de zedenpolitie. "Sinds het begin van dit jaar hebben we acht gevallen geregistreerd", waarschuwt majoor Vosolsobe. Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk hoger omdat veel slachtoffers zich te zeer schamen om het aan te geven.

Een van de bekendste gevallen is dat van twee Oostenrijkse politieagenten die in Praag de bloemetjes buiten zetten en twee meisjes oppikten bij het Wenceslasplein. Gretig dronken de mannen van de champagne die hun werd aangeboden. De volgende morgen werden ze wakker op een parkeerplaats, uitgekleed tot op hun ondergoed...

Maar voorlichting aan patiënten kan beter

Tijdens vakantie kiespijn is op Aruba geen probleem

Gary en Joanne zijn vaste gasten van Aruba, ze komen hier al jaren. Tijdens een van hun vakanties kreeg Gary verschrikkelijke kiespijn. Het was aan het begin van hun verblijf. Er zat niets anders op dan toch maar een tandarts te raadplegen in het, voor hun idee, achtergebleven gebied. Dus, met de moed der wanhoop, klopte Gary aan bij een tandarts. Die hielp hem van de pijn af en behandelde het probleem. Terug op Long Island in de staat New York, bezocht Gary onmiddellijk zijn eigen tandarts. Deze was vol lof over de wijze waarop zijn collega in het Caribisch gebied het probleem had opgelost en vertelde Gary dat hij het zelf niet beter had kunnen doen. In schril contrast met het bovenstaande waar gebeurde verhaal, staan de opmerkingen van Ingrid Tiemessen. Zij is zelf tandarts en ik had een gesprek met haar naar aanleiding van enkele artikelen in een Arubaans dagblad.

= door Annelien van Hemert =

■ *"Doorverwijzen naar een specialist is een zaak van eer en geweten."*

Zonder al te diep in te gaan op de onverkwikkelijke meningsverschillen tussen de tandartsenvereniging en mevrouw Tiemessen, kunnen we stellen dat het niet lekker loopt. Ingrid Tiemessen: "Ik vind dat patiënten beter voorgelicht moeten worden over wat er mogelijk is en wat niet. Verder vind ik dat een tandarts gewetensvol moet werken, dat wil zeggen dat hij zijn eigen grenzen moet kennen en dus moet doorsturen naar een specialist als hij het niet meer kan behappen. Er mag geen winstbejag zijn, de patiënt moet het middelpunt zijn van het doen en laten. Patiëntenbelang staat voorop, te allen tijde. Tandartsen dienen zich te houden aan de Codex, de erecode van tandartsen."

Zinnige opmerkingen, die ik meeneem naar mijn volgende gesprek, met de Sociedad Dental Arubano, de tandartsenvereniging van Aruba. We zitten in de kamer bij Marcel Ho-Kang-You. Samen met Hugo van Trikt en Rick Samuels vormt hij het bestuur van de vereniging. In enkele woorden weten zij duidelijk te maken wat er, volgens hun, fout gegaan is tussen mevrouw Tiemessen en de andere tandartsen op het eiland. Ho-Kang-You: "Het is niet zozeer wat ze zegt, maar de manier waarop. Wij werken al een groot aantal jaren op het eiland, met alle beperkingen van dien. We hebben geleerd te roeien met de riemen die we hebben. Het is dan op z'n zachtst gezegd merkwaardig dat een nieuwkomer denkt te weten hoe het allemaal moet. Bovendien hebben we ons gestoord aan het feit dat mevrouw Tiemessen zich niet gewoon heeft voorgesteld aan al haar collegae. Dat is namelijk wel de normale gang van zaken. Daarbij komt nog dat

Arubaanse patiënt is een echte shopper

zij volop in de publiciteit gestaan heeft met haar eigen praktijk en daarna met het specialistencentrum. Dat zoeken van publiciteit of er aan meewerken is verboden voor tandartsen."

In de 'Gedragsregels voor tandartsen' staat onder hoofdstuk 1.3, punt 5: "De tandarts dient zich te onthouden van het medewerken aan of het bedrijven van publiciteit, het plaatsen van advertenties alsmede het gebruik van naambord en drukwerk, kennelijk gericht op het op wervende wijze de aandacht vestigen op zijn beroepsuitoefening als tandarts."

VERGOEDING

De tandartsen hebben te maken met door anderen opgestelde regeltjes over de vergoeding van tandheelkundige handelingen. Die verschillen ook nog eens naar mate de patiënt verzekerd is. Een PPK-patiënt krijgt bijvoorbeeld wel het verwijderen van tanden en kiezen vergoed, maar niet het vullen of onderhoud van het gebit. Ambtenaren daarentegen mogen weer wel naar de mondhygiëniste, SVB-ers krijgen vrijwel niets vergoed en particulier verzekerden betalen meestal alles zelf, omdat de premie voor tandheelkundige hulp erg hoog is. Het Hyatt hotel heeft als enig bedrijf op Aruba een goede, collectieve tandartsverzekering voor alle werknemers.

Dat alles maakt dat de patiënt zelf de verantwoordelijkheid over het gebit neemt en de tandarts soms lijdelijk moet toezien dat gekozen wordt voor de verwijdering van een element terwijl het gered had kunnen worden. "Als je alles zelf moet betalen en dat eigenlijk niet kunt, kom je ten eerste niet netjes ieder half jaar naar de tandarts. Bovendien is de keuze tussen een dure kanaalbehandeling en eenvoudig trekken niet moeilijk als financiële motieven een rol spelen."

De tandartsen houden zich allemaal incidenteel bezig met hulp aan minderbedeelden: "Ja, natuurlijk gebeurt dat! Soms komt er iemand die een bepaalde behandeling nodig heeft, maar het absoluut niet kan opbrengen en soms besluit je dan om het voor maar gratis te doen. Maar daarmee kun je niet voortdurend bezig zijn, dan redt je het gewoon niet."

Er zijn ook veel patiënten die in de veronderstelling leven dat ze wel verzekerd zijn. De tandartsen zeggen unaniem dat zij altijd voorstellen om de polis even mee te nemen om te controleren. "Het is vrij zuur als je als patiënt denkt de kosten te kunnen declareren en je krijgt dan geen cent. Meestal zijn mensen namelijk niet verzekerd voor allerlei ingewikkelde handelingen, maar de polis is niet duidelijk genoeg. Wij willen de patiënt graag vertellen wat wel en niet 'mag' van de verzekeraar, zodat hij niet voor financiële verrassingen komt te staan."

VOORLICHTING

De tandartsen zijn het er allemaal over eens dat goede voorlichting erg belangrijk is om te komen tot een goede verzorging van het gebit. "Er is echter een probleem", zegt Samuels, "de Arubaanse patiënt is een *shopper*, dat wil zeggen dat hij dan weer hier en dan weer daar naar de tandarts gaat. Het is niet zoals in Nederland dat men een tandarts kiest en daar bij blijft komen. Om tot een regelmatige controle te komen, wat natuurlijk nodig is om het gebit in de gaten te kunnen houden, moet je de patiënt ieder half jaar zien. Dat gebeurt vaak niet."

Ho-Kang-You voegt daaraan toe: "Een deel van mijn patiënten is honkvast, komt altijd bij mij tenzij het om een *second opinion* gaat. Maar inderdaad, er zijn legio patiënten die komen en dan jaren later weer verschijnen in de behandelkamer. Soms ziet het gebit er nog verrassend goed uit, maar ik ga niet vragen of ze soms bij een collega geweest zijn, dat is tenslotte de vrijheid van de patiënt." Ook collega van Trikt herkent dit, maar al met al heeft iedere tandarts op Aruba toch een vaste kern van patiënten.

De vereniging wil de algemene voorlichting wel uitbreiden, maar geldgebrek speelt daarbij een rol. De vereniging wordt gedragen door veertien tandartsen, die niet allemaal liggen te rollen in het geld. "Overhead kosten zijn erg hoog voor tandartsen. Neem nou alleen de apparatuur al, verschrikkelijk duur! Daarbij heb je ook nog je personeelskosten en de huur van je pand. Wij moeten rekening houden dat zo'n 65 tot 70 procent van onze opbrengst gebruikt moet worden om de vaste lasten te bekostigen. Dat percentage is zelfs nog veel hoger als je net begint en nog niet zoveel patiënten hebt", aldus Ho-Kang-You.

Samuels vertelt dat het inkomen van tandartsen conjunctuurgevoelig is: "Toen de Lago wegging hebben wij dat als tandartsen goed gemerkt. Het inkomen van de mensen werd lager en het eerste wat afvalt is de tandheelkundige zorg. Het wordt toch beschouwd als een luxe, want gebitsproblemen zijn niet levensbedreigend." Ho-Kang-You vult aan: "Een tandarts is een stukarbeider, er zijn geen deals met percentages of zo. In principe weet je vandaag niet wat je volgende week gaat verdienen. Het is afhankelijk van het aantal patiënten en de aard van de verrichtingen. Ondertussen blijven je vaste lasten wel even hoog, die zijn duidelijk." Wat de Nederlandse brochures en folders betreft: die zijn maar voor een zeer beperkt publiek nuttig omdat de rest van de bevolking de taal niet of onvoldoende machtig is. Er zou dus voorlichtingsmateriaal moeten komen in zeker vier verschillende talen en dat is een kostbare zaak, wil je het goed aanpakken. Binnenkort zal er in het televisieprogramma van TeleAruba *'Salud pa un y tur'* aandacht worden besteed aan tandheelkundige zorg. Samuels: "We hadden graag een grotere inbreng gehad in het programma, maar goed. In ieder geval wordt er nu tenminste iets gedaan aan voorlichting."

ASSISTENTIE

Het is moeilijk om op Aruba een goede tandartsassistente te vinden. De meesten moeten door de tandarts zelf opgeleid worden, wat natuurlijk tijd kost. De besten komen uit Nederland, aangezien daar een goede opleiding bestaat: "Het verschil is duidelijk, maar je moet niet vergeten dat de assistente in Nederland ook veel meer verdient dan hier. Daar staat weer tegenover dat op Aruba de tandarts tevens beschikt over iemand die de telefoon opneemt. Dat moet wel, want dat ding gaat werkelijk de hele dag. Mensen doen een soort vergelijkend warenonderzoek voordat ze een afspraak maken, eerst willen ze weten wie de billijkste prijzen heeft voor een bepaalde handeling. Toch vertellen we niet veel door de telefoon, want je moet een gebit zien voordat je er een

■ *"We zijn aan handen en voeten gebonden, want de verzekeringen betalen vaak geen tandheelkundige hulp, waardoor de patiënt kiest voor de goedkoopste oplossing."*

oordeel over kunt geven."

Vrijwel alle tandartsen hebben ook een mondhygiënist(e) in de praktijk. Deze draagt zorg voor het schoonmaken van het gebit, poetsinstructie, fluorapplicatie en voorlichting. De opleiding is geboren in een tijd dat er tekort was aan tandartsen. Een mondhygiëniste mag zich niet vrij vestigen, maar dient verbonden te zijn aan een tandartsenpraktijk. Zij mag geen diagnose stellen.

De werkzaamheden, die de mondhygiëniste verricht, geven de tandarts de mogelijkheid zich te concentreren op de gespecialiseerde handelingen.

SPECIALIST

In hoofdstuk 1.3, punt 5, van de Gedragsregels voor tandartsen wordt gezegd: "Tenzij hij is geregistreerd als tandarts-specialist zal de tandarts zich onthouden van het openbaar aankondigen dat hij een bepaald onderdeel van de tandheelkunde beoefent." Een duidelijke regel. De tandartsenvereniging werkt dan ook alleen samen met geregistreerde specialisten en zal dat desnoods natrekken bij de vereniging van specialisten. "We hebben allemaal onze eigen verantwoordelijkheid inzake het doorverwijzen van patiënten. Je blijft niet dokteren aan een patiënt. Iedere tandarts op Aruba weet best wanneer hij een patiënt door moet sturen en dat wordt ook gedaan. Wel hebben we te maken met de beperkingen, die een eiland met zich meebrengt. Het voordeel daarvan is dat we allemaal een hele ruime ervaring hebben opgedaan. We zijn er van overtuigd dat een beginnend kaakchirurg soms nog van ons kan leren. Je moet niet vergeten dat we in de afgelopen jaren vaak handelingen hebben verricht, jawel, naar eer en geweten, die in Nederland al jaren thuis horen bij de kaakchirurg. Maar bij gebrek aan een, hebben we het zelf moeten doen en daar dus veel van geleerd. Natuurlijk is het prettiger om dat werk over te laten aan een specialist en we zijn er zeker van dat iedere tandarts ook door zal sturen als dat nodig is. Ook een parodontoloog, een specialist op het gebied van de fundering van je gebit, is zeker geen overbodige luxe. Alleen...de persoon wiens naam nu bij het specialistencentrum op het bord staat, Jules Wagner, weet nergens van. Ja, hij is wel gepolst voor de job, maar er is nog niets definitiefs afgesproken. Als hij zich hier officieel vestigt, zullen wij zeker patiënten naar doorverwijzen als dat noodzakelijk is. Ook hier geldt dat een specialist zich netjes voorstelt aan de tandartsen. Tenslotte moet van een nauwe samenwerking sprake kunnen zijn, dus een kleine introductie is op zijn plaats." Het fenomeen Specialistencentrum is overgewaaid uit de States en de tandartsenvereniging ziet er zeker voordelen in: "De bedoeling is dat je een patiënt voor een behandeling doorstuurt naar een specialist, die hem daarna weer terugverwijst naar de eigen tandarts. Maar ook hier heb je het probleem van de verzekering. Veel tandheelkundige specialistische behandelingen worden niet vergoed, zodat de patient er soms toch voor kiest om een behandeling door zijn eigen tandarts te laten doen, al is die dan misschien niet perfect. In Nederland vergoedt het ziekenfonds zowat alles, dus patiënten daar hebben nauwelijks te maken met de financiële consequenties die tandheelkundige en specialistische handelingen met zich meebrengen. Aruba is bezig met het ontwikkelen van een Algemene Ziektekosten Verzekering. In die AZV zal een tandheelkundig pakket opgenomen worden, 'zo breed als financieel mogelijk is'. De nadruk zal gelegd gaan worden op preventieve tandheelkunde en daarmee samenhangend, op de jeugd.

We zijn al vijf jaar in onderhandeling en ik hoop dat het een goede verzekering wordt," aldus Samuels.

De Sociedad Dental Arubano heeft een weekenddienstregeling opgezet. Wie tijdens het weekend dermate last van zijn gebit krijgt, dat een bezoek aan de tandarts noodzakelijk lijkt, kan zich in verbinding stellen met het ziekenhuis, waar de telefoniste op de hoogte is wie de dienstdoende tandarts is. "We hebben eerst iedere week in alle kranten op laten nemen wie er weekenddienst had, maar er werden helaas zoveel fouten gemaakt in de berichtgeving, dat we nu gekozen hebben voor deze manier.", vertelt Samuels. Voor hun eigen patiënten zijn de tandartsen te allen tijde bereikbaar. De toeristen kunnen via de balie van hun hotel een afspraak maken met een van de tandartsen op het eiland.

De Sociedad Dental Arubano zegt dat er te weinig tandtechnici zijn op Aruba. "Tandtechnicus kun je worden als je een technische opleiding (LBO/MBO) hebt. Daarna moet je gaan werken bij een tandtechnisch laboratorium om de vaardigheden te leren. In Nederland kan dat via het leerlingenstelsel, dus vier dagen werken en een dag naar school. In de States bestaat er een dagopleiding van negen maanden," aldus Van Trikt. "Op Aruba wordt nog veel 'onder de boom' gedaan, dat wil zeggen dat mensen die ab-so-luut niet bevoegd zijn, bij klanten protheses plaatsen. De klant denkt dat het goedkoper is, maar ik kan je vertellen dat dat helemaal niet zo is. Die illegale werkers zijn niet bevoegd en niet bekwaam om in de mond te werken. En als er een probleem is, kun je als klant echt niet gaan klagen. " De concurrentie een aantal Zuidamerikaanse landen is unfair omdat zij met zeer goedkope arbeidskrachten werken, maar het heeft wel tot gevolg dat de erkende en bevoegde tandtechnicus op Aruba tegen dumpprijzen zijn produkt zou moeten vervaardigen. De meesten maken dan ook geen protheses meer, maar leggen zich toe op het maken van bruggen en kronen. Ho-Kang-You: "Om concurrerend te zijn, kan de prothese niet berekend worden zoals het zou moeten. De vergoeding voor protheses is dermate laag dat een aantal bonafide tandtechnici er niet eens aan begint en de 'mindere goden' het werk gaan doen." Van Trikt: "Een oplossing zou zijn als de overheid de wet op illegale arbeid herziet en overtreders zwaarder of anders straft."

Tot slot meldt de vereniging van tandartsen dat het peil van de praktiserende tandartsen op Aruba hoog is. "We kunnen zeker de vergelijking aan met tandartsen uit de States of Nederland. Dat is ook niet zo verwonderlijk, want we hebben dezelfde opleiding als onze collega's in Nederland. We zijn nauw verbonden met hen en er is regelmatig contact met de tandartsenvereniging daar."

In iedere beroepengroep heb je goede en minder goede beoefenaars van het vak. Een goede tandarts heeft handvaardigheid, een zekere mate van intelligentie, een goed inzicht in de problematiek en behandelingswijze en goede sociale vaardigheden. De trefwoorden voor een goed gebit blijven: regelmatige controle, goede verzorging en deskundige behandeling.

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

Zaaiperikelen

Achteloos legde ik de zaadjes van de *moonflower* op het bureau van mijn collega, die daarom had gevraagd. "Moeten ze allemaal bij elkaar in een pot?" vroeg ze. Op die vraag was ik totaal niet voorbereid. Zaden krijg, verzamel of koop je en vervolgens stop je die in de grond. Hoe? Nou gewoon, zou ik zeggen. Daar wordt een onervaren collega echter ook niets wijzer van.

Maar uitleggen hoe je zaden moet zaaien is naar mijn gevoel zoiets als vertellen hoe je een strik maakt; of aan een niet-zeiler uitleggen wat *vieren* is. Weet ik veel. Een zeiler weet dat kennelijk. Zoals ik gewoon weet dat je van bepaalde zaden weinig in een pot stopt en van andere juist grote hoeveelheden.

Zou ik dat nou vroeger ook niet geweten hebben? En hoe heb ik dat dan geleerd? Ik kan me niet herinneren ooit een handleiding over het zaaien van bloemen en planten gelezen te hebben. Misschien zit het wel in je bloed, zoals andere mensen prachtig kunnen tekenen zonder daar ooit een opleiding voor te hebben gehad.

De *moonflower* heeft nogal grote zaden en aangezien ik haar flink veel had gegeven leek het mij het beste om ze in groepjes van twee à drie stuks in niet al te grote potten (doorsnede 10 cm.) te stoppen. Dan komt er in elk geval een plant op. Komen er toch twee op, en wil je die redden, dan wacht je tot de plantjes een tweede blad hebben gemaakt. Dan de pot in zijn geheel onder water dompelen, totdat de aarde helemaal vol water gezogen is. Nu kan het jonge worteltje zonder al te veel schade uiteengerafeld worden. Elk plantje krijgt een eigen pot waarin het naar hartelust door kan groeien. Wel veel water geven in het begin.

Oh ja, want die stap vergeet je als ervaren leek gewoon, de zaden moeten na het zaaien voortdurend vochtig worden gehouden. Zijn ze te nat, dan verrotten ze, en bij te droge grond drogen ze uit. Heel simpel, maar je moet het kennelijk wel weten.

Twee weken later kwam de collega mij vragen of het nog lang duurde eer de zaden uitkwamen. Verschrikt keek ik haar aan. Oh jee, ik had nog wat vergeten. De zaaidiepte. Ook zo iets als die strik en dat *vieren*. Ik heb het wel ooit ergens gelezen, weet ik nu ineens zeker. Vuistregel is dat er zoveel aarde boven het zaad moet komen als de zaadkorrel groot is.

Dat wist die collega natuurlijk niet, dus die had de aanstaande *moonflowertjes* lekker diep onder de grond gestopt. Gelukkig zijn zaailingen echte doordouwertjes. Diep in die pot was de schil gewoon gebarsten en het duurde dus alleen wat langer voordat de eerste blaadjes zich een weg naar boven hadden gebaand. Maar uiteindelijk haalden ze het en mijn collega heeft nu echte planten, zelf gezaaid.

Lastiger zijn de hele kleine zaadjes, die door je vingers glippen en die je niet stuk voor stuk onder de aarde kunt stoppen. Volgens de vuistregel hoeft er bijna geen aarde overheen. Dus maak je de bovengrond los en strooit daar het zaad in groten getale overheen. Vervolgens stamp je de grond aan. Met deze methode staan een heleboel zaadjes bloot aan uitdroging, want probeer zo'n dun laagje maar eens vochtig-maar-niet-nat te houden. Dat is ook de reden dat je er zoveel zaait.

Het ergste is vervolgens het opkomen. Bij tientallen tegelijk verdringen de jonkies zich om een plekje in het licht. Alsof ze op zoek zijn naar een levensgrote moedertepel. Iedereen groeit nog een millimetertje hoger dan de ander, zodat hij geen last heeft van de buurman. Dat is het moment, waarop de tuinier moet ingrijpen. Allemaal in leven houden heeft geen zin en bovendien groeien ze dan met veel te dunne stelen op voor galg en rad: zwakke slappelingen, die niet tegen een (wind)stootje kunnen.

Ingrijpen is net zo'n eufemisme als 'de poes helpen', wat gewoon betekent dat het beest van zijn mannelijkheid wordt ontdaan. Zo betekent ingrijpen niets meer of minder dan zoveel jonge plantjes uittrekken, dat de resterende een kans op een goed leven hebben. Bij elke plant doet het even pijn, maar het is niet anders. Ik heb met mijn antropomorfe geest zelfs de gewoonte om direct de wortels eraf te halen, dan zijn ze tenminste meteen dood.

Hoewel de paarsblauwe *Torenia fournieri* hele kleine zaadjes heeft, hoefde ik bij opkomst niet in te grijpen. Tot mijn verbazing kwamen er van de zaden van dit weinig eisende plantje maar weinig op. Ook daarna verliep alles niet zo voorspoedig als ik wel wenste, al is het me uiteindelijk toch gelukt een tweede generatie te kweken.

De *Torenia* is in Amerika een hele makkelijke eenjarige, die zich eigenlijk vanzelf uitzaait. Ik verwachtte dat dat hier ook zou gebeuren, maar door de warme nachten - dat heb ik ook ooit gelezen, wat slaat een mens toch veel op in zijn hersens - produceerde het naar het warme Curaçao verplaatste plantje vrijwel geen zaad. Ze bloeide uitbundig, maar zaden maken, ho maar. Daar had ze 's nachts kennelijk geen energie meer voor. Toen de plant op haar einde liep, heb ik nog een paar laatste zaden uit de uitgebloeide bloemen weten te persen, maar veel was het niet.

Toen ik ze in januari hoopvol in de aarde stopte, kreeg ik al visioenen van de hele tuin vol blauwe *Torenia*. Daarin werd ik echter heftig teleurgesteld. De plantjes groeiden niet vlot, bleven wat ielig en sommigen gingen op een gegeven moment zelfs zomaar dood. Zonder enige aankondiging.

Nu, vijf maanden later, beginnen de eerste planten pas enige vorm aan te nemen. Luidkeels bloeien doen ze nog niet, maar het begint erop te lijken.

Een zeiler mag dan voor zijn leven doorgronden wat *vieren* is, een planteleek komt toch altijd weer voor verrassingen te staan. Ik weet misschien hoe ik zaden in de grond moet stoppen, maar enige garantie voor een bloeiende tuin biedt dat dus ook niet. Weer een illusie armer.

■*Bloeiende Torenia's*

Impressies

Irene Broek

Heritashon

Onbegrijpelijk is die ene patiënt die steevast terugkomt, maar altijd grote bezwaren aantekent tegen mijn manier van handelen. Zo ook vandaag weer. Na gesprekken met vrienden was hij er achter gekomen wat de oorzaak van z'n lijden was. *Heritashon (iritashon)*. Hij keek me uitdagend aan toen hij dat woord nadrukkelijk en langzaam uitsprak. Wat ik daar van vond. Hij was weer op een discussie uit, die hebben we namelijk altijd. Die gun ik hem wel, al ben ik wel blij dat niet alle mensen zo zijn. En hij mag de tijdslimiet ook niet overschrijden. Er zijn ten slotte nog meer patiënten die wachten.

"Wat bedoel je nu precies met *heritashon*?" Een lawine van woorden viel over me heen. "Ja, dokter, je denkt nu wel dat je voor dokter hebt geleerd en alles weet van medische dingen. Allemaal moeilijke en dure woorden waar ik niets van af weet. *Heritashon* betekent dat er iets hier binnen in mij niet goed is." Hij priemt met z'n vinger boven z'n buik. "Het voelt warm en branderig aan, maar m'n huid is koel. Er bestaan geen medicijnen voor *heritashon*. Die zijn niet te koop bij de botika. Wij hebben daar andere manieren voor."

Ik knik en zeg: "Ja ja, daar weet ik wel van. Je bedoelt dat je naar een *kurioso* kunt gaan of naar een *kuradó* die je kruidenaftreksels kan geven." Hij corrigeert me ogenblikkelijk. "Dokter noemen we die mensen, al hebben ze niet gestudeerd, maar ze weten heel erg veel."

"Dat geloof ik wel. Het is jammer dat er tegenwoordig niet zóveel van deze mensen meer over zijn of vergis ik me daarin?" Hij humt wat en zegt: 'Weet je wat goed is? *Oreganó* of *kanelleblum*. Heb je daar wel eens van gehoord? Je kunt ook andere *yerba* nemen. *Yerba di apelsina* bij voorbeeld. Als je die gebruikt, ga je veel plassen. Je spoelt de *heritashon* uit je lichaam. Zo gaat dat."

Hij heeft een triomfantelijk schittering in z'n ogen. Regelmatig komen mensen me inderdaad vragen om *kanelleblum*: pa freska paden. Het is jammer dat zoveel kennis en zelfvertrouwen aan het verdwijnen is.

Gebruikten de mensen die oude middeltjes nog maar, dan hoefden ze niet zo vaak naar het spreekuur te komen. "Hoe gaat het nu met je, want je komt toch ergens voor, neem ik aan?"

"Ja, het gaat wel wat beter, maar dat komt niet door de medicijnen hoor. Ik heb beter gegeten." En minder gedronken denk ik er in stilte bij. De gedachte hou ik liever voor me anders verzanden we in de volgende discussie. Hij ziet er niet zo slecht uit. "Je had gebrek aan vitaminen. Je krijgt een injectie vandaag. Kom er volgende maand ook nog één halen en dan zullen we je bloed weer eens nakijken. Zien of alles weer op peil is. Je had gebrek aan vitaminen."

Z'n mond zakt open over zoveel onbegrip en hij wil weer van voren af aan beginnen. Maar dit keer snij ik hem de pas af. "Je tijd is om. We hebben al heel veel gepraat vandaag. Nu zijn andere mensen aan de beurt. Maak maar een afspraak voor over een maand."

Mompelend verlaat hij het vertrek. Als de volgende patiënt al geruime tijd binnen is, klinkt z'n nadiscussie met de zuster nog een tijd lang op tot de rust ten slotte weer terug keert. Het is maar goed dat niet alle patiënten zijn als hij, anders zou ik zelf vast en zeker last van *heritashon* krijgen.

Diabetes: wat is dat eigenlijk?

Om te kunnen leven, moet iedereen eten en drinken. Onze voeding bestaat in grote lijnen uit eiwitten, vetten, koolhydraten, voedingsvezels, vitaminen, zouten en water. Alles wordt in de maag en de darmen in 'kleine stukjes' gehakt (glucose), zodat het bloed het kan opnemen.

Het bloed vervoert het voedsel vervolgens naar alle organen van het lichaam, de weefsels en de lichaamscellen. De cellen halen vervolgens met behulp van het hormoon insuline hun energie uit het voedsel dat via het bloed wordt aangevoerd. Dit proces noemen we stofwisseling, omdat de verschillende voedingsstoffen in ons lichaam van vorm veranderen om uiteindelijk in de cellen te kunnen worden verbrand.

De glucose verlaat dan via de urine het lichaam zonder dat het gebruikt wordt. Vroeger stak de arts zijn vinger in de urine om te proeven of er suiker (glucose) in de urine zat. Op dat moment wist de dokter dat de persoon *diabetis mellitus* had.

Vragen over *diabetes mellitus* (suikerziekte) kan men stellen aan Sokudi, Wit Gele Kruis Bonam (tel.: 371868) of aan Carolien van Galen (613900, departement van Cultuur).

Diabetes mellitus is een stofwisselingsziekte, die ontstaat door een tekort aan insuline of door het feit dat de beschikbare insuline haar werk niet goed kan doen. Daardoor kan de glucose uit de voeding niet in de cellen komen en niet worden verwerkt.

Kook mee met May

Weer Zucchini

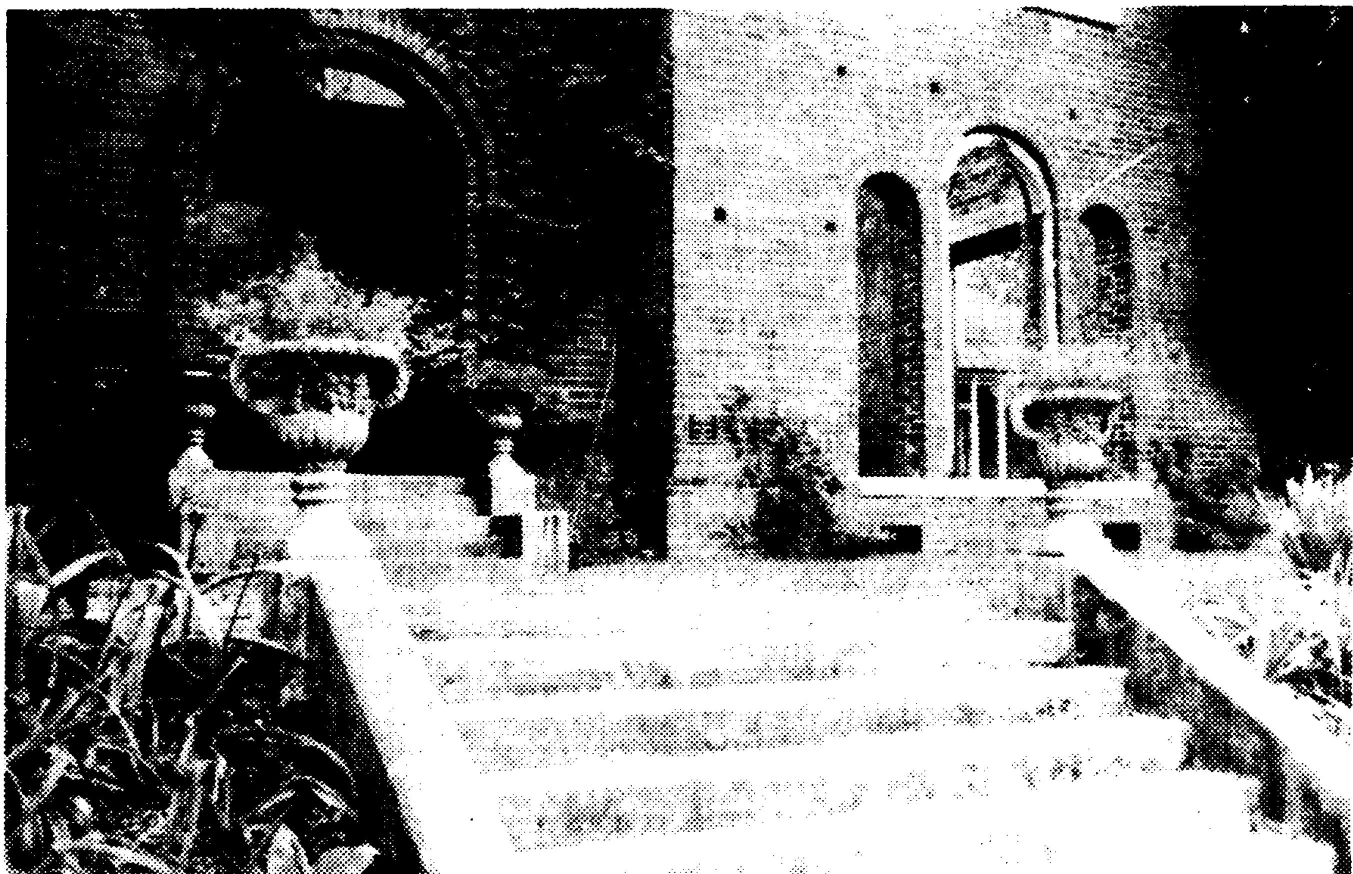
OP VELER verzoek deze week nog een Zucchini-recept. Wij hebben hiervoor nodig:

2 pond Zucchini
1/2 cup olijfolie
2 eetlepels witte wijn azijn
2 eetlepels suiker
3 eetlepels verse citroensap
1 theelepel coriander zaadjes
1 theelepel zwarte peperkorrels
1/4 theelepel kaneel
2 eetlepels rozijnen
2 eetlepels licht geroosterde pine nuts
zout naar smaak.

We beginnen met de zucchinis te wassen en ze in plakjes te snijden. Daarna in de olijfolie smoren tot ze zacht zijn (ongeveer een kwartiertje). Voeg de bovengenoemde volgende zes ingrediënten toe met het zout en laat alles nog 5 minuten doorpruttelen. Daarna gaan de rozijnen en de noten erbij en nog 2 à 3 minuten doorkoken. Laat de schotel afkoelen, in een schaaltje doen en afgedekt in de ijskast koud laten worden.
Met crackers of bij vlees, vis of kip is het een heerlijk gerecht.
Eet smakelijk.

MAY

Tuinieren met kuipplanten

■*Urnen met bloeiende planten geven een aardig accent aan de trappartij.*

De titel *Tuinieren met kuipplanten* klonk zo verleidelijk. Onder kuipplanten verstaat men in Europa namelijk vaak (sub)tropische planten die in grote potten en kuipen worden gekweekt en 's winters vorstvrij overwinterd: Lantana, Datura, oleander en Ficus-soorten. Dit prachtig uitgevoerde en geïllustreerde boek (van Engelse oorsprong, dat spreekt haast voor zich) bespreekt echter alle soorten potten die als onderkomen voor een plant kunnen dienen. Daarbij geeft het voorbeelden van - Europese - planten die in aanmerking komen voor planting buiten de border.

Hoewel dat laatste een bezwaar is, betekent het toch niet dat het boek voor de tropen volslagen nutteloos is. Alleen al vanwege de schitterende foto's die een scala aan ideeën aandragen, is dit boek zijn aankoop waard.

Pot voor pot wordt besproken: van hout, van glas, van beton, plastic of terracotta. De voordelen van plastic (houdt het water beter vast) tegenover de schoonheid van terracotta. Vragen als 'Hoe laat ik mijn nieuwe terracotta pot zo snel mogelijk verweren' of 'Hoe geef ik hem een ander kleurtje?' worden beantwoord. Praktische tips, die ook in de tropen hun nut bewijzen.

Na elk soort pot volgen pagina's lang foto's en illustraties om van te likkebaarden. Een urn, pot of trog met winterplanten, vervolgens in lentekleur, met zomerbloemen en herfstvulling.

Drie van de vier seizoenen komen bij ons niet voor en de Europese zomer is niet te vergelijken met het droge klimaat van de ABC-eilanden. Slechts enkele zomerplanten houden het in ons warme klimaat immers vol. Maar dat geeft niet echt. Door de foto's word je op ideeën gebracht en voordat je het weet ren je naar de winkel om van alles aan te schaffen en uit te proberen.

Bijzondere combinaties van planten en/of kleuren inspireren tot experimenten met Magdaleentjes, *blue daze* of pentas. Leuk is ook te zien wat voor speciaal effect een bepaalde opstelling van planten in bakken en potten kan geven. Een gewone patio ziet er ineens heel anders uit.

Of een pergola. Daaraan kun je namelijk bloeiende mandjes hangen. In het boek wordt uitgebreid gedemonstreerd hoe je die zo mooi vol in bloei krijgt. Op plaatjes oogt dat altijd zo prachtig, maar hoe doen ze dat nou? De illustraties spreken duidelijke taal: je moet de planten door gaten in de onderkant naar beneden laten groeien. Zo simpel is dat nou. Dat moet toch te doen zijn met Lantana's, *Senecio confusus* (oranjebloem of *Mexican flame vine*), petunia of *blue daze*?

Nuttig is ook het hoofdstuk over onbeschutte plaatsen, plekken waar de zon en de wind vrij spel hebben; iets waar wij hier dagelijks mee te maken hebben. Verder uitleg over het zelf maken van plantenbakken, het omtoveren van oud materiaal in plantencontainers en informatie over de verzorging van potplanten.

Bij gebrek aan een boek dat geheel aan tropische potplanten is gewijd, is *Tuinieren met kuipplanten* een bruikbaar alternatief. Daar waar de tekst niet relevant is voor ons, kunnen we altijd nog van de foto's smullen.

●Elisabeth de Montsouris

Malcolm Hillier: Tuinieren met kuipplanten Zuidhollandsche Uitgeversmaatschappij; Nfl 59,90 ISBN 90 5112201 2

Allochtonen in Nederland vergrijzen

De groep **allochtonen** in Nederland vergrijst in hoog tempo. Momenteel telt het land 68.000 allochtonen van vijftig jaar en ouder, maar over twee jaar zijn dat er al 121.000. Dit blijkt uit twee publicaties van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW), die onlangs in Den Haag zijn aangeboden aan minister d'Ancona van WVC.

In 1991 telde Nederland bijna 23.000 Surinamers van vijftig jaar en ouder, 15.000 Turken, 13.000 Marokkanen, ruim 5.000 Antillianen, 5.400 Italianen en 5.300 Spaanse ouderen.

Over de vraag waar en hoe de oudere buitenlanders hun oude dag zullen doorbrengen, is volgens het NIZW nog maar nauwelijks nagedacht. Het overgrote deel van hen is ooit naar Nederland gekomen om te studeren, te werken, om politieke redenen of als vluchteling. De meesten spelen met de gedachte om terug te keren.

Ze zijn nooit van plan geweest voorgoed in Nederland te blijven en hebben vaak in Nederland de eigen cultuur voortgezet. De waarden en normen uit het land van herkomst leven in hen voort. Lang niet iedereen beheerst het Nederlands en velen zijn zelfs analfabeet, zo constateren de onderzoekers van het NIZW.

Bibliotheek Goethe-Institut

De bibliotheek van het Goethe-Institut in Amsterdam blijft voorlopig open. Dankzij een sponsorovereenkomst met de autofabrikant Mercedes, een dochteronderneming van Daimler-Benz, is de bibliotheek in ieder geval tot mei 1994 gered. Mogelijk wordt het contract nadien verlengd. Met de sponsoring is een bedrag tussen de 50.000 en 70.000 Duitse mark gemoeid. De autofabrikant heeft geen voorwaarden, zoals naamsvermelding, aan de sponsoring verbonden. G. Mentink, stafmedewerkster van het Goethe-institut heeft dat deze week bevestigd.

Pionier bij radio-omroepstation Curom

Herman de Man op Curaçao: "Er ontstond door mij een grote keet"

= door Aart G. Broek =

IN oktober 1943 keek niemand op Curaçao verlangend uit naar de komst van Herman de Man als nieuwe radio-programmaleider van de Curom. Een passage uit een brief van De Man aan een bekende in Nederland bevestigt dit: "Niemand wist van mijn komst, zoodat ik heel erg onofficieel van 't vliegveld per taxi naar [mr. Eduard] Elias (perschef van de Regeringsvoorlichtingsdienst) reed en vervolgens naar het Hotel Americano [in Otrobanda], waar ik nu nog woon. Ik ben in Curaçao helemaal niet vriendelijk ontvangen. Integendeel, er ontstond rond mijn persoon ineens een grote keet [...]". De komst van De Man was wel degelijk bekend en de 'grote keet' is in de context van de Curaçaose samenleving toch wat minder verbazingwekkend dan De Man suggereert - hierover straks meer, eerst de Curom.

Op 1 maart 1937 opende gouverneur G.J.J. Wouters op het eiland Curaçao het eerste en tot in 1954 enige radio-omroepstation van de Nederlandse Antillen: de Curom. De verantwoordelijkheid voor de Curaçaose Radio Omroep lag bij de Curaçaose Radio Vereniging (C.R.V.). Deze vereniging vond haar leden voornamelijk bij de lokale élite en bij de Nederlanders die tijdelijk op het eiland woonden. Aan het eind van het jaar 1937 kwam zowel de vereniging als de omroep onder leiding van Arnold Kreps te staan. Kreps - werkzaam bij de raffinaderij - trok de omroep door de moeilijke beginjaren. Hij wist het ledental van de vereniging op bijna duizend te brengen, verkreeg een aandeel in de opbrengst van de lokale loterij 'en verzekerde zich van een overheidssubsidie. Zodoende gaf hij de omroep enige financiële armslag. De programmaleiding was eveneens in Kreps handen. Hij nodigde meer of minder vooraanstaande eilandgenoten uit om radiopraatjes te houden, en stelde zijn privé discotheek van zo'n 3000 platen ter beschikking. De Curom verzorgde onder Kreps leiding twee à drie uren radioprogramma's per dag en deed dit praktisch volledig in het Nederlands en overeenkomstig Nederlandse smaak en maatstaven.

REORGANISATIE

Nadat het Koninkrijk der Nederlanden werd betrokken bij de Tweede Wereldoorlog, bleek de Curom de enige, betrekkelijk sterke zender op vrij Nederlands grondgebied (afgezien van een uiterst zwakke zender in Suriname). Volgens de Encyclopedie van de Nederlandse Antillen achtte de Nederlandse regering in Londen het belang van de Curom zo groot, dat zij er een eigen programmaleider wilde hebben. Het oorspronkelijke initiatief tot ondersteuning van de Curom vanuit Londen lijkt echter door het bestuur van de C.R.V. zelf te zijn genomen (of mogelijk zelfs door de toenmalige gouverneur, dr. P.A. Kasteel). Kreps kampte met gezondheidsproblemen en er diende een bezoldigd programmaleider te worden aangesteld. Ook voor uitbreiding van de programma's was financiële steun nodig. Die middelen ontbraken op het eiland en konden alleen in Londen verkregen worden. De regering zond uiteindelijk behalve enige financiële middelen ook Herman de Man naar Curaçao. Begin 1942 was De Man, die uit Frankrijk via Portugal naar Engeland was gevlucht, toegevoegd aan de bestaande staf van Radio Oranje. Volgens De Jong, in zijn standaardwerk over het Koninkrijk in de Tweede Wereldoorlog, lukte het De Man niet - evenmin als anderen van de staf - om met zijn bijdragen de programma's op een aantrekkelijker niveau te brengen voor de luisteraars in bezet Nederland. Gé Vaartjes, die aan een biografie van De Man werkt, wijst vooral op conflicten tussen De Man en zijn superieuren bij Radio Oranje. Hoe het ook zij, eind 1942 werd het personeelsbestand van Radio Oranje gereorganiseerd. Van alle toenmalige stafleden ging alleen De Jong zelf over naar het vernieuwde Radio Oranje. Werd voor De Man, toen er geen plaats meer voor hem was bij Radio Oranje, een onderkomen verzorgd in de West? Vaartjes meent te kunnen stellen, dat De Man werd 'weggepromoveerd naar Curaçao'. Op Curaçao werd dit eveneens zo ervaren.

Chris Engels sprak in een van zijn brieven aan Jo van de Walle in overeenkomstige termen over de komst van De Man. "De Curom, onze radio-omroep, vernieuwde zich onder leiding van een olie-employé [d.i. Kreps], die met een uitstekende actrice gehuwd was. Helaas werd hij door Herman de Man opzij gedrukt, toen die als officieel leider van die omroep aan het werk werd gesteld en dat op een wijze die ik bepaald niet heb kunnen waarderen". Engels was zeker niet de enige die zich zo terughoudend opstelde naar de nieuwe programmaleider. De benoeming van De Man moet beschouwd zijn als een te grote overheidsbemoeienis met een particulier initiatief, ook al had de Nederlandse regering De Man slechts 'aanbevolen' en ook al was het oorspronkelijk verzoek om hulp afkomstig van het eiland zelf.

Zonder directe bemoeienis van de Nederlandse overheid was het radiostation de moeilijke beginjaren doorgekomen en op eigen kracht werkten de bestaande leiding en de medewerkers zich door de eerste jaren van de oorlog. Waarschijnlijk meende men ook uit eigen gelederen een nieuwe, capabele programmaleider aan te kunnen trekken - slechts de financiële middelen ontbraken. Van een gebrek aan verbondenheid met het moederland in oorlogstijd konden de Westindische gebiedsdelen al evenmin worden beticht en censuur was van overheidswege uitstekend geregeld - ook deze aspecten rechtvaardigden geen programmaleider die was gestuurd door de regering in Londen. Voeg hierbij nog het verhoudingsgewijs hoge salaris dat De Man mocht ontvangen en het zal duidelijk zijn, dat de komst van De Man als een beschamende vorm van patronage èn als een bemoeizuchtig paternalisme kon worden ervaren. Het een en ander verklaart in ieder geval waarom De Man 'heel erg onofficieel' voet op het eiland zette.

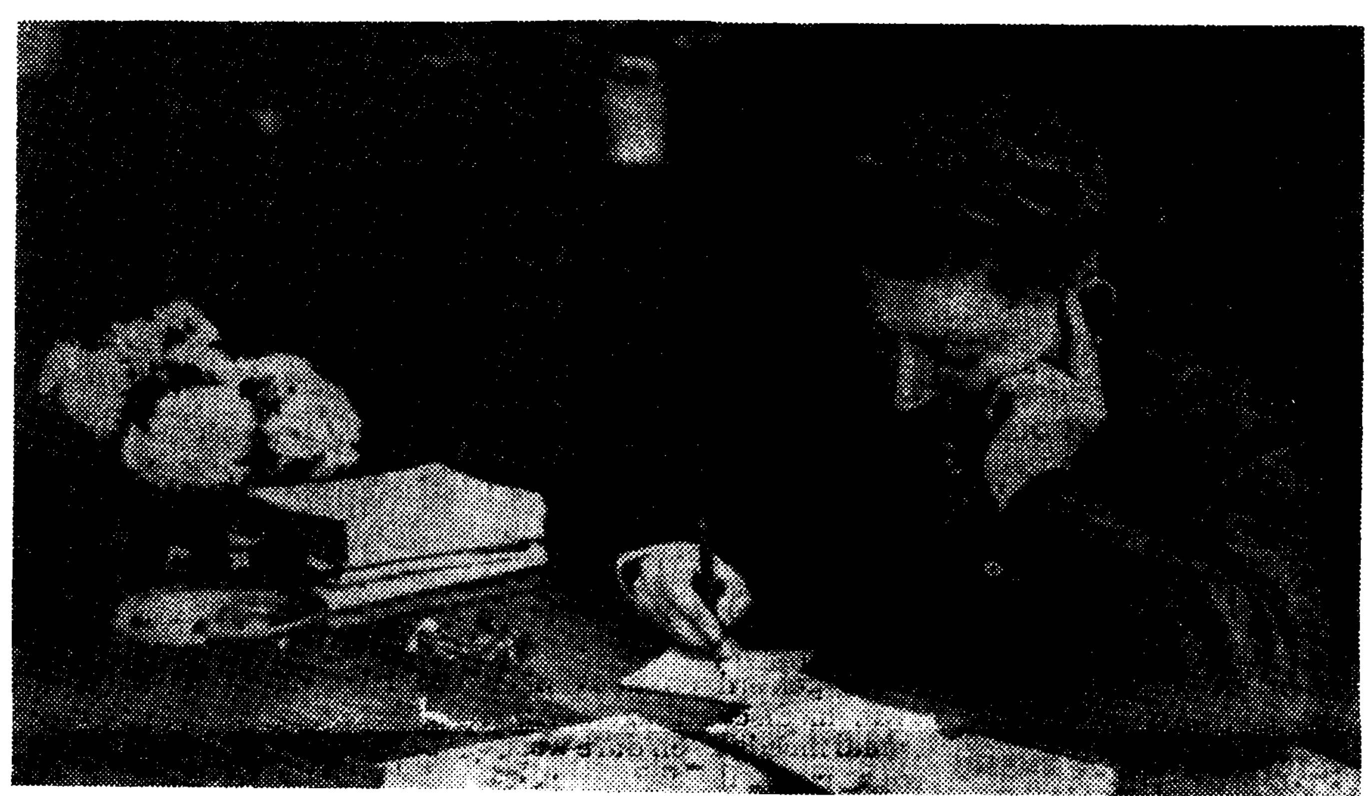
VERDRAAGZAAMHEID

Na enkele weken samen de Curom te hebben geleid, nam De Man op 2 januari 1944 de taak als omroepleider van Arnold Kreps over. In de laatste Curom Gids van 1943 maakt Kreps hiervan op uiterst koele wijze melding: hij wenst zijn luisteraars wèl het allerbeste toe, maar aan De Man onthoudt Kreps een dergelijke wens!

De veranderingen die De Man wilde aanbrengen in de programmering, legde hij de leden van de vereniging voor in enkele korte bijdragen aan de omroepgids van de Curom. Het aantal programma-uren werd verdubbeld, maar deze uren werden niet ingevuld op de wijze die menigeen aanvankelijk voor ogen moet hebben gestaan. De wrevel rond De Mans aanstelling kon dan ook direkt plaats maken voor 'een grote keet'. In een van zijn bijdragen aan de Curom Gids noemde De Man als een van zijn uitgangspunten van zijn programmering 'verdraagzaamheid' en wijdde hieraan de volgende woorden.

"[...] [T]evens moet door den algemeenen omroep verdraagzaamheid betracht worden, ten opzichte van alle groepen der bevolking, ethnologisch bezien. Er is op Curaçao namelijk maar één omroep. [...] Deze monopolistische positie schept echter de verplichting tot de grootstmogelijke gevarieerdheid, die - zooveel als doenlijk is - parallel moet loopen met de gevarieerdheid der bevolking".

Een van de conclusies die De Man hieraan verbond, is een doelbewuste keuze vóór het Papiamentu. "Er zal gesproken worden in de onderscheiden talen, die alhier gebezigd worden", schreef De Man en voegde direct de daad bij het woord. De uitbreiding in uren betrof voor een aanzienlijk deel Papiamentstalige programma's: lokale en internationale nieuwsberichten, een programma voor zieken, sportprogramma's, programma's met een stichtelijk woord, missen, nieuwsoverzichtprogramma's, dagen oorlogscommentaren, redes (oorspronkelijk in Papiamentu en in vertaling), voorlichtingsprogramma's (onder meer over babyverzorging), en een kinderuurtje dat werd verzorgd door Nilda Pinto. Ook de uiterst populaire Tuyuchi kreeg een eigen programma waarin hij zijn schetsen van alledag kwijt kon. Er kwam bovendien ruimte voor Latijnsamerikaanse, Caraïbische en lokale muziek op de zender waar voorheen vrijwel uitsluitend Westerse klassieke en populaire muziek te beluisteren was.

HERMAN DE MAN ...*radio-pionier*...

Te oordelen naar de jaargangen van de Curom Gids uit die jaren was het contrast met de programmering van vóór de komst van De Man zondermeer opmerkelijk. De Mans programma-invulling stuitte de lokale Nederlandse, resp. Nederlands georiënteerde bevolkingsgroep tegen de borst: De Man zou zijn taak als propagandist van 'de Nederlandse zaak' en verdediger van 'de beschavende taak' van Nederland verloochenen. De Man hield voet bij stuk en was - mijns inziens met recht - overtuigd van de juistheid van zijn handelen.

ZINGENDE EILAND

Niet alleen uit de vernieuwde programmering van de Curom bleek De Mans waardering voor het Curaçaose eigene in woord en muziek. In een betrekkelijk lang artikel voor Neerlandia - het maandblad van het Algemeen Nederlandsch Verbond dat in de oorlogsjaren vanuit Curaçao werd uitgegeven - uitte De Man zijn bewondering voor de culturele erfenis van de Afro-Curaçaose bevolking. De plaats van publikatie is enigszins opmerkelijk daar Neerlandia het orgaan was van de vereniging die de 'Groot Nederlandse Gedachte' op nadrukkelijke wijze uitdroeg. De Man moet echter de hoofdredacteur Wim Meijer - in het dagelijks leven directeur van de Algemene Middelbare School het Peter Stuyvesant College - goed gekend hebben. Meijer verzorgde namelijk regelmatig Nederlandstalige causerieën over historische onderwerpen voor de Curom. Opmerkelijker is echter de inhoud van deze bijdrage: De Man breekt een lans voor de rijkdom aan mondeling overgeleverde liederen en verhalen in het Papiamentu. Hij sprak over 'volkskunst' en 'volkscultuur' in een tijd dat op het eiland uiterst zelden met ontzag over de Afro-Curaçaose erfgoed werd gesproken, laat staan geschreven. De Mans artikel, dat de titel 'Het zingende eiland' meekreeg, moet dan ook als een belangwekkend moment in het proces van herwaardering voor dit sociaal-culturele erfgoed worden beschouwd.

Het artikel opent met een ingehouden verontwaardiging omtrent de minachting van met name Nederlanders voor de lokale volkscultuur. Deze verontwaardiging zou na De Mans vertrek uit Curaçao scherper naar buiten treden in een radiorede, waarover hierna. Het is echter aannemelijk te veronderstellen, dat De Man zijn verontwaardiging tijdens zijn verblijf niet steeds voor zich heeft gehouden of er zich slechts in bedekte termen over heeft uitgelaten.

"Toen ik hier op dit eiland kwam, nu ruim een jaar geleden, werd mij de troostelooze mededeeling gedaan: Volkscultuur en kunstgevoel zult gij hier niet vinden. En 't waren niet de eerste de besten, die zich zoo somber uitlieten over Curaçao. Al heel kort nadien ervoer ik, dat deze zwaarmoedige berichtgevers zich vergist moeten hebben".

De Man ondermijnt daarop het misprijzen van landgenoten door wat hij aan zang en muziek hoorde op het eiland te vergelijken met wat er in Nederland zelf aan 'tokkelaars', 'gelal' en 'triviaal volksgezang' voorkomt. Hij concludeert vervolgens, 'dat er [op Curaçao] meer natuurlijke muziekliefde onder het volk leeft dan bij ons [in Nederland]'. Uit een reaktie van Meijer weten we, dat door het trekken van vergelijkingen naar Nederland De Man meerdere lezers op de tenen stond. De Man gaat echter nog een stapje verder: de Curaçaose volkszang en -muziek steekt in enkele opzichten met kop en schouder uit boven die in Nederland.

"In den loop van dit jaar hoorde ik eenige malen de primitiefste vormen van de Curaçaosche muziek, o.m. op Barber. Ik erken hier voluit: zelden heeft volksmuziek mij zo geboeid, het was zuiver, echt en van een verfijnd maatgevoel getuigend. Ik heb voorts kinderen hooren zingen in de Landstaal. Zij zongen oude volkswijsjes, meestal kinderliederen, die juist op de grens stonden, uit het volksgeheugen te verdwijnen. Precies op tijd werden ze door den enthousiasten Curaçaoschen musicus Dodo Palm tot een drietal potpourri's saamgeregen en door den Curom uitgezonden". [...]

"Nog andere ervaringen deed ik in dat eerste jaar op. Het rhythme van vele kinderliedjes uit die drie potpourri's is - zeker voor ons Europeesch oor - niet alleen prachtig, maar uitermate moeilijk. Toch werden ze door de jongste meisjes van de radio kinderkoren in een volkomen maatzekerheid en gelijkheid gezongen. [...] [H]ier werd door die acht- tot tienjarige kinderen iets voortgebracht, waar kinderkoren in Europa niet toe in staat zouden zijn geweest, zeker niet na zoo geringe oefening".

De Man geeft ook nog aan, dat de mondeling overgeleverde verhalen in het Papiamentu zouden moeten worden vastgelegd. "Curaçao bleek mij rijk te zijn aan volksvertelsels, sagen en legenden, die nog altijd leven in den volksmond. Voor zooverre ik weet, zijn ze nooit getrouwelijk opgeteekend, verzameld en uitgegeven. Dit is een groot tekort". Als eerste op het eiland poneert De Man daarop expliciet, dat deze vertelkunst moet dienen als uitgangs- en oriëntatiepunt voor de geschreven Papiamentstalige literatuur. De verhalen en gedichten waarvoor Antilliaanse auteurs -al dan niet geïnspireerd door De Man - deze opvatting als leidraad kozen, behoren ongetwijfeld 'tot het beste aan Papiamentstalige literatuur.

AANTIJGINGEN

Het gedachtengoed van De Man was niet geheel afwezig op Curaçao maar een pleitbezorger als deze 'programmaleider' was een uitzondering in de veertiger jaren (en ook nog lang daarna). De Mans weerzin tegen de minachting van Nederlandse passanten voor de Curaçaose taal, de volkscultuur en voor de Afro-Curaçaose bevolking in het algemeen zou hij niet achterlaten bij zijn vertrek uit Curaçao in juni 1945. Op dinsdagavond 23 april 1946 haalt De Man in een radiouitzending van de K.R.O. nog eenmaal krachtig uit naar de Nederlandse goegemeente op het eiland. De radiovoordracht, getiteld 'Curaçao en het Nederlandse beleid', bereikt in een uitgebreide samenvatting van de Regeringsvoorlichtingsdienst het eiland in mei van dat jaar. De volgende citaten maken duidelijk, dat De Man tegen de schenen van vele Nederlanders op het eiland trapte.

"Deze kolonie [van Nederlanders op Curaçao] vormt van den hoogst ontwikkelden tot den laagsten blanken werkman een typisch aaneengesloten groep kloeke mensen, samengebundeld door een op zichzelf schoon besef van vaderlandse zin, dat echter ontsierd wordt, door een wreed afstoten van de gekleurde mensen.

Van het ogenblik af, dat uit de kleurlingen figuren omhoog kwamen met sterke geestkracht, beschaving en kennis, ontstond tevens bij hen wrok tegen de afscheiding der blanken en een drang naar onafhankelijkheid, gepaard gaande zelfs met wraakgevoelens. [...]

Natuurlijk begrijpt ieder[e] Curaçaoënaar, dat de werkterreinen van de olie bewaakt moeten worden, maar dat de woonstad der Nederlanders ook afgesloten is, opdat aan de sfeer van de Hollanders geen afbreuk wordt gedaan, dat doet iederen ingeborene zeer".

De Nederlanders worden beschuldigd van minachting, discriminatie, hardvochtigheid en materialisme. De Man meent, dat het dan ook niemand moet verbazen dat er sprake is van een "ontevredenheid bij de inheemsen, die verdraaid veel lijkt op wat de Indonesiërs ons thans te ervaren geven".

REACTIES

Van de reacties die De Mans radiovoordracht in de lokale pers opleverde, is die van Teun Don - een Nederlandse musicus die door oorlogshan-

Vervolg op pag. 7

HERMAN de Man, pseudoniem van Salomon Herman Hamburger, werd geboren in Woerden op 11 juli 1898 en overleed bij een vliegtuigongeluk op Schiphol op 14 november 1946. Hij is de auteur van een aanzienlijk aantal (streek)romans, waarvan Het wassende water (1924) nog steeds tot een van de bekendste boeken van de Nederlandse literatuur behoort - inmiddels is de dertigste druk verschenen. Bij het uitbreken van de oorlog bevond hij zich in Frankrijk. Na enige omzwervingen kwam De Man in Londen, van waaruit hij door de Nederlandse regering werd overgeplaatst naar Curaçao om de programmaleiding op zich te nemen van de Curaçaose Radio Omroep (Curom). Een deel van zijn radioredes, c.q. oorlogscommentaren voor de Curom werden na zijn dood gebundeld en uitgegeven onder de titel Wonderlijke ontmoetingen (1948). Omtrent het lot van zijn gezin heeft De Man gedurende de oorlog steeds in grote onzekerheid en angst geleefd. Zijn vrouw en vijf van zijn zeven kinderen werden opgepakt door de Duitsers. Eerst bij terugkomst in Nederland vernam De Man, dat zij de oorlog niet hadden overleefd.

De Vereniging Herman de Man heeft zich onder meer tot doel gesteld de studie naar het leven en werk van De Man te bevorderen. Tussen 1979 en 1991 gaf de vereniging daartoe een tijdschrift uit: De Vier Waarden. Het laatste nummer van dit blad bevat een lang artikel van J.G.M. Boon, waarin de nodige aandacht wordt besteed aan De Mans verblijf op Curaçao. Het afgelopen jaar verving de vereniging het blad door een jaarboek. Naast alleszins lezenswaardige bijdragen over De Man en zijn werk, bevat dit jaarboek radioredes die De Man voor de Curom hield en die niet in Wonderlijke ontmoetingen werden opgenomen.

Het lidmaatschap van de Vereniging Herman de Man bedraagt Hfl. 25,-per jaar. Het bedrag kan worden overgemaakt op Postbank-rekening-nummer 3052, t.n.v. de Vereniging Herman de Man, Driebergen. Het secretariaat is in handen van dd heer Jean Brüll, Paltzerweg 293, 3734 CM Den Dolder (tel. 030 - 293.250). Voor het bedrag ontvangt u het zeer goed verzorgde jaarboek en vier nieuwsbrieven. Ter introductie ontvangt ieder nieuw lid eveneens enkele boeken van en over Herman de Man cadeau, waaronder het genoemde nummer van De Vier Waarden.

Het zeepaardje

= door Nel de Jong =

"VANDAAG NEMEN we vakantie", zei kabouter Brr op een dag. "Ik ga niet in mijn tuintje werken. En Pinkie, doe je boeken maar in de kast. Er is geen school vandaag. Vooruit, Poetsje, doe je schort maar af. Die kun je aan de baai niet gebruiken."

En even later zwommen drie vrolijke kaboutertjes in zee: kabouter Brr, Poetsje en Pinkie. En het speelgoedkarretje van Pinkie stond op het strand. Daar lagen de handdoeken in en ook brood met parkieteitjes, honingballetjes, een halve dadeltaart en een grote fles lamoentjes-limonade. Want van zwemmen krijg je honger.

De visjes staken nieuwsgierig hun kopjes boven water. "Komen jullie bij ons in zee wonen?" vroeg een klein ukkepukje. "Net als de zee-kaboutertjes?" "Welnee, domoor", giechelden de anderen. "Ze hebben toch geen vinnen, net als wij." En het kleine visje kroop verlegen achter zijn moeder.

"Daag, mag ik ook spelen?" Het was een zeepaardje, dat dat vroeg.

Pinkie keek zijn oogjes uit. Hij had nog nooit een zeepaardje gezien. "Kun je ook hinniken, net als een echt paard?" vroeg hij.

Maar dat kon het zeepaardje niet. "Ik kan je wel op mijn rug laten paardje rijden", lachte het.

En dat liet Pinkie zich geen twee maal zeggen. Terwijl kabouter Brr, Poetsje en de visjes lachend toekeken, galoppeerde Blessie het Zeepaardje met Pinkie op haar rug door de zee.

"Het gaat goed, he?" schreeuwde Blessie en keek achterom naar Pinkie.

"Kijk uit!" riep Pinkie, maar het was al te laat. Het zeepaardje botste met een vaartje tegen een grote steen, die in het water lag.

"Auauau, mijn hoofd", klaagde ze. "Ik zie allemaal

zeesterretjes!"

Verschrikt kwamen de kaboutertjes en de visjes toe zwemmen. "Laat eens gauw kijken", zei kabouter Brr. "Oh oh, er zit een gat in je hoofd. Ik moet er jodium op doen en een verband. En je moet een kabouteraspirientje slikken en je een dagje rustig houden. Weet je wat, we nemen je mee naar ons huisje. Dan kan je in ons vijvertje logeren tot je weer helemaal beter bent."

De dieren uit de mondi kwamen die dag allemaal kijken naar het vreemde zeebeest met het verband om zijn kop. "Hij is onze gast", zeiden de visjes Een en Twee trots. Ze hoopten maar dat het zeepaardje nog heel lang in hun vijvertje zou blijven. Altijd met z'n tweetjes werd zo saai, vonden ze. Ze vroegen Blessie honderduit over de zee en de visjes, die er woonden. Totdat kabouter Brr zei, dat ze op moesten houden, omdat het zeepaardje moest slapen.

De volgende dag was Blessie weer helemaal beter. Maar ze wilde niet meer terug naar de zee. Ze was dikke vriendjes geworden met Een en Twee, de kaboutertjes en de dieren uit de mondi. Vooral met Pinkie, die elke dag met haar kwam babbelen. Maar wat gebeurde er op zekere dag? Toen de kaboutertjes bij het vijvertje kwamen, schudden ze hun hoofdjes van verbazing. Er zwommen opeens een heleboel zeepaardjes in het vijvertje.

"Hoe vinden jullie ze?" vroeg Blessie trots. "Het zijn mijn kindertjes. Ze zijn vannacht geboren!" Een en Twee zwommen heel voorzichtig er tussen door om de baby-zeepaardjes niet met hun staarten te slaan. "Leuk, he?" riepen ze vrolijk. Maar na een paar dagen waren ze niet zo vrolijk meer. "We kunnen ons haast niet meer bewegen", zuchtten ze. "Elke keer als we willen zwemmen, botsen we tegen een zeepaardje op."

"Ja", zei Blessie met hangend kopje. "Mijn kindertjes worden groot en het vijvertje wordt te klein voor ons allemaal."

"Zou je misschien liever weer naar zee terug willen?" vroeg kabouter Brr. En daar vrolijkte het zeepaardje weer helemaal van op. "Wat zullen de visjes wel zeggen als ze mijn kindertjes zien", zei ze blij. En de kleine zeepaardjes sloegen opgewonden met hun staartjes in het water. "We gaan naar zee, de hele echte zee!" schreeuwden ze. Blessie had hen al zoveel over die grote zee verteld dat ze hem nu dolgraag wilden zien.

En zo verhuisden Blessie en de kleine zeepaardjes weer naar de zee en bleven de visjes Een en Twee weer alleen achter in hun vijvertje. Maar als de kleine zeepaardjes al te lastig werden, bracht Blessie ze naar Oma Zeepaard en kwam ze bij Een en Twee in het vijvertje logeren om uit te rusten. Want haar oude vriendjes kon ze toch niet vergeten.

Volg de stippen en kleur de figuur.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Xingoe leefde ongeveer honderd jaar geleden samen met zijn moeder Detta en zijn bazen Andreas en Christa in het Braziliaanse oerwoud.

De koude tijd komt eraan. Het gras op het open veld wordt er bruin van. Maar de planten onder de bomen in het bos krijgen bloemen. Overal zie je kleine kolibri's honing eruit halen.

"Morgen ga ik naar het dal beneden om iemand te zoeken die je kan helpen, Christa", zegt Andreas. "Het werk wordt te zwaar voor je."

"Het is goed, dat je nu gaat", zegt de oude Ernst. "Door de kou hoef je niet bang te zijn door de indianen aangevallen te worden."

's Morgens in alle vroegte zadelt Tonio twee muilezels. "Op reis zijn ze beter dan paarden", zegt hij. "Ze struikelen niet zo gauw en ze onthouden de weg."

Xingoe springt vrolijk voor de muilezels uit, maar Detta kijkt triest. Ze voelt al dat ze niet met haar baas mee mag. "Ik heb de honden niet nodig", zegt Andreas. "Ze kunnen beter hier blijven om op jou te passen, Christa." Hij haalt een lang touw door Xingoes halsband en bindt hem aan een boom vast. "Vanavond kun je hem wel weer los laten", zegt hij tegen Christa. "Anders loopt hij achter me aan."

Huilend rukt Xingoe aan het touw. Dan gaat hij naast Christa staan en kijkt haar smekend aan.

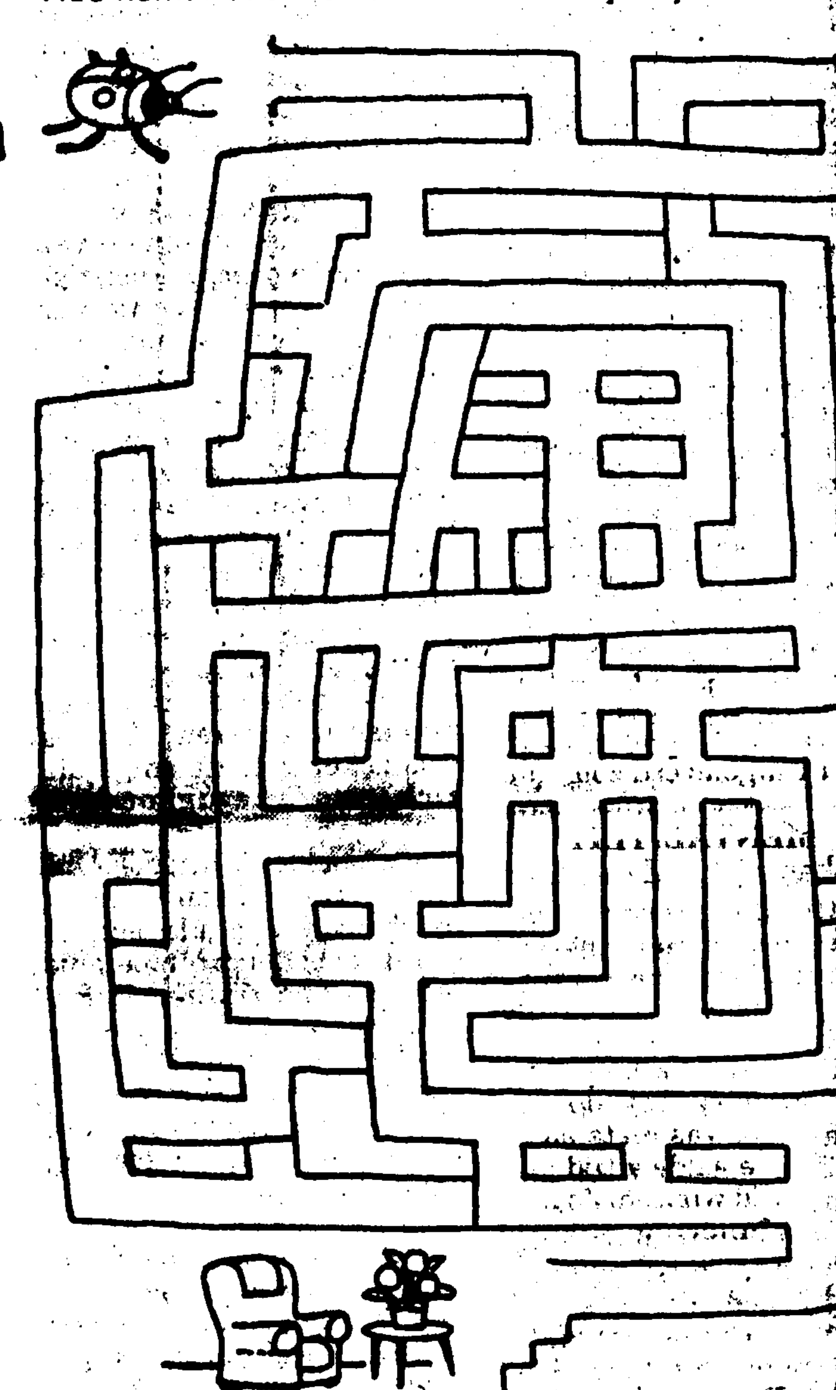
"Nee, Xingoe", zegt Christa. "Jij moet ons hier bewaken. Kijk maar eens naar Detta. Die is verstandig".

Detta heeft met haar snoet de deur van de hut open gemaakt. Ze loopt naar de keuken en gaat dicht bij de brandende haard liggen. Haar poten zijn de laatste tijd wat stijf en maar liefst blijft ze dicht bij huis.

"Goeie ouwe Detta", zegt Christa en aait haar over haar kop en haar snuit, die al vol witte haren zit. "Je bent zo trouw. Ik ben bang, dat we je al gauw zullen moeten missen."

(wordt vervolgd)

Hoe komt het onze-lieve-heersbeestje bij de bloem

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. familielid; 6. inwoner van Letland; 8. ... en vloed; 9. muzieknoot; 10. getal boven de tien; 12. kip; 13. heb je nodig om te vissen; 14. lidwoord; 16. op dit ogenblik; 17. lidwoord; 18. getal onder de tien; 20. ben je, als je veel gymnastiek doet.

VERTICAAL: 2. reeds; 3. part; 4. filmfiguurtje; 5. Rob; 7. voorwerp om je haar mee te verzorgen; 10. een zekere; 11. verkoelingsapparaat; 15. een ogenblik; 18. zij; 19. muzieknoot.

OPLOSSING vorige week:
HORIZONTAAL: 1. wit; 3. fan; 6. o.k.; 8. re; 9. sol; 11. fit; 13. Est; 15. eerst; 16. ere; 17. jas; 19. nee; 21. E.T.; 23. ze; 24. rok; 25. lol.

VERTICAAL: 1. wolf; 2. ik; 4. ar; 5. nest; 7. do; 9. steen; 10. lesje; 12. ier; 14. sta; 16. Ever; 18. spel; 20. en; 22. t.o.; 23. zo.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week is:

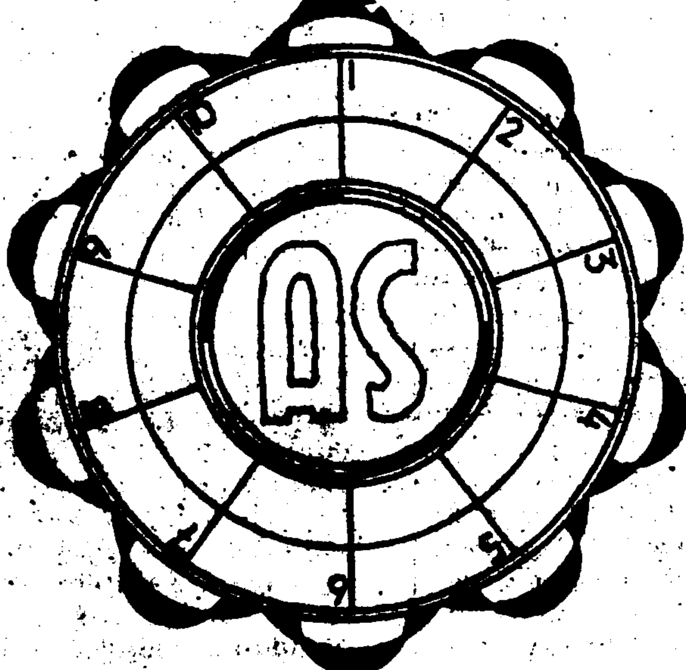
Sharon Martes
Elminaweg Blok 16
Curaçao

Hij ontvangt f.15,- en kan het komen ophalen bij de Amigoe te Scherpenheuvel.

Cirkelraadsel

VUL 10 woordjes in van buiten naar binnen. Alle woordjes bestaan uit vier letters, waarvan de laatste twee as zijn:

1. meester
2. rivier in Nederland
3. groeit op weilanden
4. schrap
5. maakt men van melk
6. zet men bloemen in
7. Jan viel in een regen ...
8. Jannie zit al in de vijfde ...
9. het kippenhok is van ...
10. neefje van het konijn

Richard, in gesprek met Ronald, vertelt, dat hij vaak last van hoofdpijn heeft.

Ronald: Oh ja? Daar heb ik ook wel eens last van. Maar ik heb er een goed middel tegen gevonden. Ik neem mijn vrouw in mijn armen en knuffel haar eens goed. Dan is de hoofdpijn zo weg.

Richard: Is je vrouw thuis op het ogenblik?

****

*****

Bij de motorraces wordt het startschot afgevuurd en alle deelnemers racen weg. Behalve Karel.

Waarom rijd je niet weg, man!' vraagt de man die heeft geschoten.

Karel: 'Hoe kan ie dat nu? Je hebt mijn achterband lek geschoten'.

*****

Twee domme jongens zijn Mens erger je niet aan het spelen.

'Schaak!' zegt de een opeens. 'Hé!' zegt de ander, 'Het is verboden strafschoppen te geven, als je monopoly speelt'.

*****

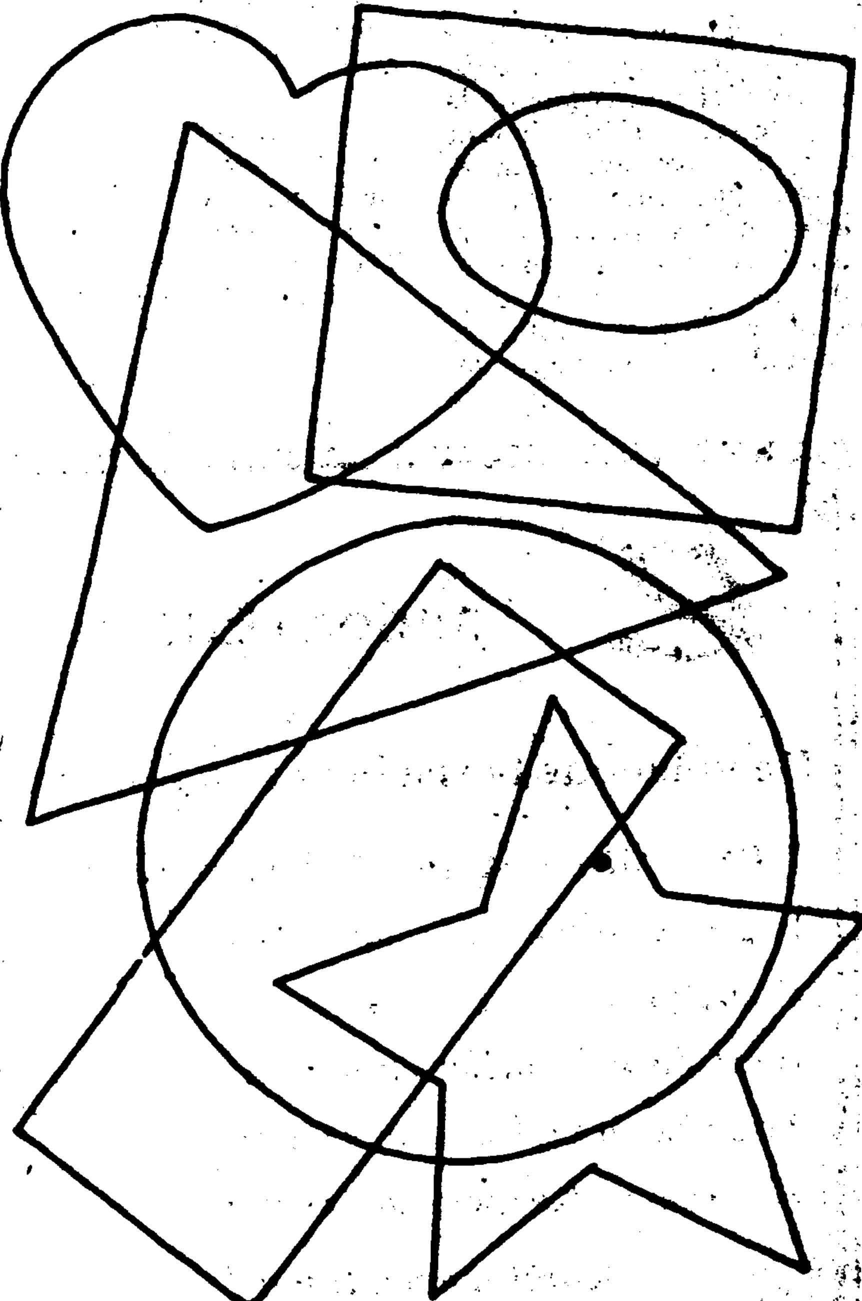
Wedstrij

OVER VIER weken
uitslag van de ver
tjeswedstrijd. Je heb
kans om mee te doe
een cadeaubon
vijftig gulden van
Dorp/Eddine te win
Schrijf een leuk verh
en stuur het in.
zorgt dat het b
Amigoe vóór 19 ju
doe je mee. En
haaltje komt nog
krant ook.

Denk erom, je
het zelf geschreve
ben, hoor. Als je op
ool een mooi opste
chreven hebt, mag
ook opsturen.

TANTE

Hoeveel vormen herken je op het plaatje?

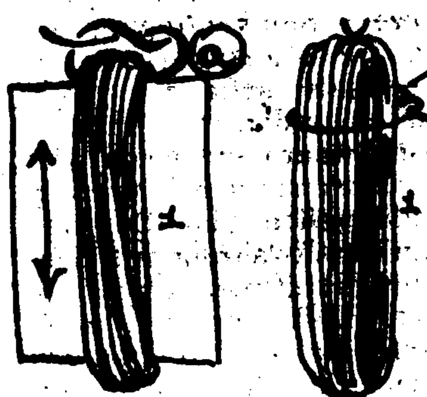
Popje van wol

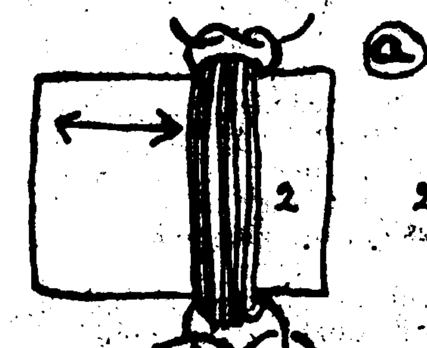
ALS MAMA ergens nog een knotje wol heeft liggen, kun je daar een leuk popje van maken. Wind de wol in de lengte om een kartonnetje van ongeveer acht bij vijf centimeter (zie a-1) tot een flinke dikke streng. Aan één zijde haal je een draad onder de streng door (zie a) en bind hem af.

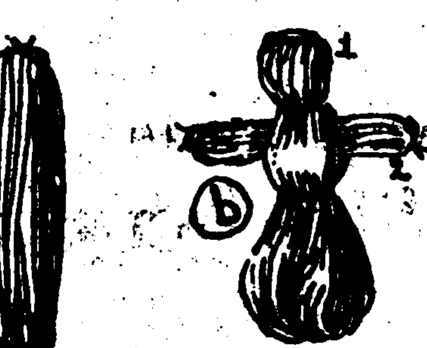
Wind nu wol in de breedte (zie a-2) om het kartonnetje tot een iets dunnere streng. Deze streng bind je aan beide zijden af (zie 2). De lange streng is het lijf. De korte steek je er door heen voor de armen (zie b). Boven en onder de armen wordt streng no. 1 weer afgebonden, zodat je een hoofd en een lijf krijgt.

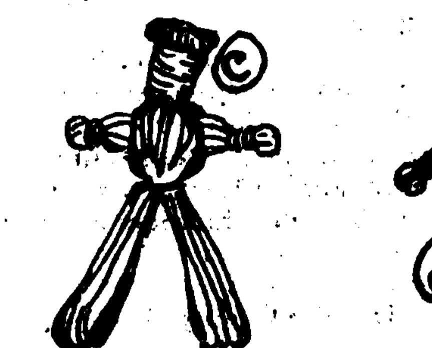
Het hoofd wordt apart met een draad lichtgekleurde wol omwonden (zie c). Het onderste gedeelte van het lijf wordt gesplitst, zodat er twee benen ontstaan, die elk met een mooie kleur wol worden omwonden (zie d). Ook de polsen worden op die manier omwonden.

Van donkere restjes wol kun je nog vlechten maken en oogjes en een mond op het gezicht naaien. Misschien kan mama je helpen met het naaien van een rokje en dergelijke.

Fanny Blankers-Koen:

"SPORT IS TOCH ZOIETS MOOIS"

Ze kan geen moment stilzitten. Iedere gedachte aan een bejaarde die geniet van de begonia's op de vensterbank, de kanarie en de goudvissenkom verdwijnt bij het zien van Fanny Blankers-Koen. Ze is op afstand de beroemdste sportvrouw die Nederland ooit heeft gehad. Vier keer goud op de eerste na-oorlogse Olympische Spelen, die van Londen in 1948. Dàt was iets. Nederland herrijst? Sportief gezien wàs Nederland op slag herrezen. Dank zij *The Flying Dutchmanm* zoals ze in de jaloerse Britse media werd genoemd. Vorige maand werd zij 75 jaar...

Soms halen architecten een grapje uit. Neem het plaatsje Hoofddorp, onder de rook van Amsterdam en binnen de gehoorafstand van de grote straalvliegtuigen die op Schiphol opstijgen en landen. In een grote, moderne nieuwbouwwijk dragen alle straten de wat vreemde naam Graan Voor Visch. Verdere informatie bestaat uit zeer hoge nummers en dat wordt dus zoeken in de afwisselende hoog- en laagbouw. De flats dragen allemaal wel een naam. Eentje heet 'Dik Trom'. Daar woont sinds kort Fanny Blankers-Koen, de bekendste atlete uit de Nederlandse sportgeschiedenis en zo rank als in de tijd dat ze records breken als een leuke tijdspassering zag. Mevrouw Fanny Blankers-Koen is zo bekend dat een oude buitenlandse brief geadresseerd aan 'Fanny in Holland' volgens de PTT afgeleverd zou zijn.

MENTALITEIT

Het kan niet anders. Fanny Blankers-Koen moet in april 1918 voor de sport geboren zijn. Fysiek was alles daarvoor dik in orde blijkens een meer dan normale aanleg voor zwemmen, schaatsen en atletiek. Maar ook op haar mentaliteit was niets aan te merken. Ze wilde altijd presteren, altijd winnen. Zo maar een herinnering uit een recent verleden. Fanny: "Ik woonde nog in Amsterdam, aan de Amsteldijk. Zalig huis, mooi uitzicht en zo, maar daar gaat het hier niet om. Ik deed iedere dag boodschappen. Op de fiets, tas aan het stuur. Als ik voor een verkeerslicht moest wachten, stond ik klaar om meteen weg te rijden als het licht op groen zou springen en ik reed altijd hard. Op een dag kwam ik van de groenteboer. Zegt een man naast me: "Mevrouw waarom rijdt u toch altijd zo hard?". 'Omdat er iemand voor me rijdt en daar kan ik niet goed tegen', heb ik hem gezegd". Het antwoord typeert de sportvrouw op jaren. Ze is - de zeventig gepasseerd - trouwens nog geen sikkepit veranderd. "Hier in Hoofddorp is een flinke klim om een viaduct over te komen. Een hele trap, zeker tegen wind in, maar ik geef altijd vol gas". Fanny lacht haar gezicht vol vriendelijke rimpels.

LIFT

De sport maakt nog steeds een intrigerend deel uit van haar leven, al neemt ze tegenwoordig de lift naar haar flat met uitzicht over een flink deel van het nieuwe Hoofddorp. Ze fietst dagelijks, tennist drie keer per week ("alleen dubbelspel, anders zou het te zwaar worden", zegt ze verontschuldigend) en ze zwemt veel. "Altijd in buitenwater omdat ik niet tegen dat bedompte van een binnenbad kan. Die chloorlucht, bah. Ik heb een caravan in Vinkeveen staan. Daar ben ik meestal de hele zomer. Daar zwem ik iedere dag van 1 mei tot aan oktober. Iedere dag. Het is in mei even wennen. Een beetje koud, maar daarna weet ik niet beter. Heerlijk. Ik sla dan geen dag meer over".

Alleen schaatsen zal ze niet meer doen. "Toch heb ik veel toertochten gemaakt. Zalig. In januari hadden we hier prachtig ijs. Ik zou met mijn zoon, schoondochter en de kleinkinderen gaan schaatsen hier in de buurt. Ze hadden al eens tegen me gezegd dat ik dat niet moest doen, maar dat zeggen ze altijd. Ze denken dat ik oud ben. Goed, ik had de schaatsen net aangedaan en toen vond ik ineens dat ik zo hoog op die dingen stond. Op hetzelfde moment lag ik op het ijs. Gek hè, ik werd ineens bang om te vallen. Ik heb de schaatsen uitgedaan. Voorgoed. Ik had wel een heup kunnen breken. Gevaarlijk hoor, op mijn leeftijd". Ze schiet uit in een hoge lach.

Fanny Blankers-Koen: "Herkend worden is absoluut niet vervelend. Ik vind populariteit wel leuk".

U wordt wel uw hele leven met de sport geconfronteerd.
"Dat vind ik niet erg. Sport is zo'n mooie uiting van de mens. Dat is beter dan met een geweer rondlopen, zeg ik maar. Ik heb door de sport een prachtige periode meegemaakt. Ik heb er zoveel aan te danken. Ik ben er populair door geworden. Dat heb ik nooit erg gevonden. Je hebt van die mensen die vinden het vervelend herkend te worden of ze zèggen het vervelend te vinden. Ik vind populariteit wel leuk. Je raakt er trouwens erg gauw aan gewend. Zo tegen de tijd van de Spelen kom ik ieder jaar weer eventjes in de publiciteit. Dat hoort er zo bij. Maar aan de andere kant: 1948 is al zo lang geleden. De jongeren weten toch niet meer wie dit oude mens is?"
"Al ben ik er wel trots op iets te hebben kunnen doen voor de dames-atletiek. Ik had een soort voorbeeldfunctie voor de hele wereld. Vergeet niet dat in de Verenigde Staten de dames-atletiek ook niet bijzonder populair was. Moet je nú eens even kijken".

De sportwereld is u nog allerminst vergeten ?.
Heel even een bescheiden stilzwijgen. Dan: "Ik krijg nog steeds uitnodigingen om wedstrijden bij te wonen over de hele wereld of op Olympische vergaderingen te komen, ergens prijzen uit te reiken. Als ik even kan doe ik het ook. Vorig jaar ben ik in Turijn geweest als eregast van de internationale atletiekfederatie, die toen tachtig jaar bestond. Een paar maanden later was er nog zo'n feest in Stockholm. Zatopek was er ook en die Poolse atlete Irene Kirszenstein en zowaar ook Bob Matthias. Die won in 1948 de tienkamp". Fanny heeft nu het juiste praattempo gevonden. "Op Schiphol op weg naar de *gate* kwam ik Carl Lewis tegen, die met een groep andere Amerikaanse atleten op weg was naar Rome. Ik had ooit een prijs aan hem moeten uitreiken. Hij kende me nog en vloog me in de armen. Toch leuk van die jongen".

'EEN SCHAT'

Ze kent inmiddels alle sportgroten der aarde. IOC-voorzitter Juan Samaranch noemt zij een schat. "Ik kreeg pas nog een brief van hem met foto's waar we alle twee op staan. Echt leuk, we hebben een goed contact". De foto's heeft ze wel moeten opzoeken ("ik ben toch zo'n verschrikkelijke chaoot, ik kan niks meer vinden"). In haar huis is weinig dat aan sport herinnert. Alleen in de hal hangt een collage van wat belangrijke foto's uit haar loopbaan: de fameuze sprint op de 200 meter in Londen, de terugkomst in Amsterdam en de ontvangst van Fanny en echtgenoot Jan, sportjournalist bij De Telegraaf, door koningin Juliana.

Sport wordt de laatste decennia steeds vaker gebruikt voor politieke doeleinden. In 1936 was dat voor het eerst, toen Hitler de spelen in Berlijn aangreep om reclame te maken voor zijn nazi-Reich. U was daar als jonge atlete. Wat herinnert u zich daarvan?
"Ach, ik was toen achttien jaar. Ik was nooit ergens geweest en dan uitgezonden naar de Olympiade in Berlijn! Er waren wel mensen die mijn ouders ervan probeerden te overtuigen dat ze mij niet naar nazi-Duitsland moesten laten gaan, maar de meesten dachten niet aan politiek. Iedereen wilde naar die grote sportwedstrijden, daar goed presteren. Een paar joodse sportmensen zijn toen toch niet gegaan zoals de bekende bokser Bennie Brill, maar de rest ging graag".

"Toch geloof ik dat we door de nazi's politiek gebruikt zijn. Al die vlaggen, die uniformen, die fanfares. Het maakte indruk. Bij de opening van de Spelen was Hitler er ook bij met een hele hofhouding, een heleboel lijfwachten. Van wat hij zei heb ik niets begrepen, maar de reactie van al die mensen was om schrik van te krijgen. Bij de openingsparade hebben verschillende ploegen de Hitlergroet gebracht uit respect voor Duitsland, maar de Nederlandse niet. Tenminste dat geloof ik niet. Net buiten het stadion stonden om de paar meter soldaten met geweren en bajonetten. Beangstigend. Ik heb toen wel eens gedacht dat het leuker zou zijn wanneer die mensen trainingspakken aan gehad zouden hebben. Twee jaar later bij de Europese kampioenschappen in Wenen was het nog veel erger. Op straat zag je duizenden soldaten en 's nachts hoorde je constant tanks rijden. Dat is een heel bedreigende herinnering".

In het begin van de oorlog is er in Nederland nog veel aan sport gedaan.
"Erg veel zelfs. Misschien omdat er niet veel anders was. In de sport kwam je je vrienden van vroeger tegen. Wat dat betreft was er niets veranderd. Er waren goede wedstrijden en als je je niks aantrok van de propaganda was het in het begin goed te doen. Ik heb in die tijd nog wereldrecords gevestigd".

Toch was uw glorietijd de periode na de oorlog.
"Ja, dat had ik eerlijk gezegd niet verwacht. Ik was toen al dertig jaar. Ik had willen stoppen. Mijn tweede kind, mijn dochter Fanny was er. Die ging overal mee naar toe in de reiswieg. Ik gaf haar tussen de wedstrijden door de borst. Wat moest ik anders? De Europese kampioenschappen in Oslo in 1946 kwamen. De baby kon natuurlijk niet mee. Dokter Dijkstra, ja de vader van de beroemde schaatster Sjoukje Dijkstra, zei tegen me: 'Die dikke meid kan best aan de fles'. Ik presteerde in Oslo ook niet bijzonder goed. Daaruit leidden een hoop journalisten af dat ik minder geworden was. Dat was ook zo bij de Spelen in Londen twee jaar later. Bij de selectiewedstrijden in Te Werve ging het helemaal niet goed. Maar mij man praatte op mij in en ik ging maar. Ik was vooral al blij dat ik een ronde verder zou kunnen komen".

U vond uzelf dus niet de grote favoriete.
"Kun je begrijpen. Nee natuurlijk. Die Engelse meiden dachten even af te kunnen rekenen met die ouwe mens. Ik was in hun ogen misschien wel een oude taart. In *World Sport* had in een artikel gestaan dat ik te oud was en over mijn top heen. Ik moet wel zeggen dat ik voor grote wedstrijden 's nachts heel slecht sliep, ik moest ook erg vaak overgeven en op de dag van de wedstrijd had ik meestal een heel dof gevoel in mijn benen".

Er bleef die onzekerheid? "In Londen wel. Ik kwam door de series en ook door de halve finale, maar nog geloofde ik niet dat ik kans had. Ik dacht maar steeds: die anderen hebben alleen op plaatsing gelopen, die kunnen veel harder. Mijn man, die zoals je weet ook onze trainer was, heeft me over die gedachte heen geholpen. Peter Knegjens, die radio-verslaggevers, inmiddels ook 75, praatte eveneens op me in. Prachtige vent. Wat was dat een radioman. Ik heb een tijdje geleden nog eens zijn reportage over mij gehoord. Ik kreeg het er nog koud van".

In de finale viel alle druk weg?
"Zodra het startschot gevallen was wel. Daarvoor bibberde ik van angst. Ik was zo bang een valse start te veroorzaken dat ik veel te laat weg was op de 80 meter horden. Mijn lievelingsnummer, maar wel moeilijk. Nu gaat het over 100 meter, dat zou me beter uitkomen. Ik kwam nooit goed uit op die korte afstand. Maar ik won wel, al zat de finishdraad tegen m'n keel in plaats van tegen m'n borst. Toch bleef ik die faalangst houden op de 100 en 200 meter, hoewel de Spelen met die gouden medaille voor de horden allang geslaagd waren natuurlijk".
"Alleen toen we de finale van de 4x100 haalden was ik rustiger. Misschien omdat ik het niet alleen hoefde te doen. Ik heb er toen zelfs nog over gedacht ook deel te nemen aan het verspringen. Daarin was ik tenslotte wereldrecordhoudster, net als bij het hoogspringen. Dàt deed me niks, maar ik wilde wel graag verspringen. Jan heeft het me afgeraden, meteen nadat ik m'n eerste gouden medaille had gepakt. 'Het kan heel lang duren. Het kan ten koste van je concentratie gaan'. Ik heb het dus niet gedaan, maar ik denk dat ik het verspringen wel gewonnen zou hebben. Nu ging het goud weg met zoiets als 5.60 meter en dat haalde ik zonder voorbereiding ook".

Maar die estafette leverde toch ook maar goud op.
"Ja en zelfs zonder zenuwen. Hoewel... zenuwen anders dan anders. Ik had gehoord dat ze in een warenhuis in het centrum goede badhanddoeken hadden en ze verkochten daar ook mooie, moderne regenjassen. Ik er op af, je bent tenslotte Hollandse huisvrouw of niet. Textiel was in Nederland niet meer op de bon maar toch was er niet alles te krijgen. Ik kocht wat ik hebben wilde en nam een taxi naar het stadion. Maar die kwam in de buurt van Wembley in een geweldige file vast te zitten. Ik eruit en de rest hollen. Mijn man goed kwaad natuurlijk toen hij mij met die pakken aan zag komen. 'Waar bleef je nou? Die andere drie zijn zich al aan het warm lopen'. Dat heb ik niet meer nodig, zei ik. Ik heb de warming-up al gedaan".
Hetgeen klopte, want Fanny maakte als laatste loopster een achterstand van ruim drie meter goed en zorgde opnieuw voor goud.

De eerste gouden medaille is binnen: Fanny komt als eerste over de streep in de finale van de 80 meter horden.

In 1956 sloot Fanny Blankers-Koen haar imposante atletiekcarrière af waarin ze 56 nationale, zes Europese en vier Olympische titels veroverde. Ze verbeterde 26 keer een Nederlands record en ze had negen wereldrecords op haar naam staan. Ze was nog enige tijd coach van het nationale team en is nu nog actief als goodwill-ambassadrice van Nederland.
En voor de rest? "Ik heb het nog druk genoeg. De kinderen, de kleinkinderen, m'n vriendin, m'n kennissen en niet te vergeten Gijs en Otto", wijzend op twee bejaarde katten, beide met epileptische afwijkingen. "Maar ik zou ze voor geen geld willen missen. Ze zijn al zo lang bij me", zegt de vriendelijke oude dame die ooit een heel Gemenebest aan atletes te snel af was.

Herman de Man

vervolg van pag. 5

delingen ook op Curaçao verzeild raakte - ongetwijfeld het scherpst daar De Man direct persoonlijk wordt aangevallen. Don stortte al zijn (opgekropte ?) woede uit over De Man.

"Zij, die [De Man], en veelal tot hun spijt, nader hebben gekend en nog erger, zij, die beroepshalve met hem hebben moeten 'samenwerken', weten dat dit heerschap tot alle vormen van infamie in staat is, [...] Zij, die deze man kennen uit de tijd, dat hem de propaganda voor de Nederlandse zaak door onze regering te Londen was toevertrouwd, herinneren zich maar al te goed, dat hij was bezeten door een ontoombare zucht om zich te doen gelden. Om aan deze zucht te voldoen, was geen middel hem te min: snoeverij, intimidering, botweg liegen, funeste intrigeringen, zoetsappige vleierijen en hondse beledigingen, dit alles werd door hem met gelijkmatige ijver benut om zijn doel bereiken. Meestal was dit doel slechts een ogenblikkelijk succes te oogsten, en vaak moest dat succes alleen maar daarin bestaan, dat hij een eventueel gevaarlijk, want competent tegenstander, tot zwijgen had gebracht".

De directeur van de olieraffinaderij, Jan Noorduyn, spreekt in een ingezonden brief over 'lasterlijke aantijgingen', 'beledigingen en verdachtmakingen' en weigert, evenals Teun Don en andere briefschrijvers, om ook maar een grond van waarheid in De Mans woorden te zien. Ene Winters schrijft dat De Man 'klinklare onzin' verkoopt, terwijl de Beurs- en Nieuwsberichten in een redactioneel commentaar op de voorpagina benadrukt, dat "De Man met wat hij met de Curom [heeft] gedaan, de Nederlandse zaak [ook] geen dienst [heeft] bewezen".

Het optreden en de uitlatingen van De Man mogen in de ogen van zijn toenmalige landgenoten de 'Nederlandse zaak' geen goed hebben gedaan, de ommezwaai bij de Curom en het verzet tegen de Nederlandse minachting gaven de lokale pleitbezorgers voor de Afro-Curaçaose culturele erfenis een hoogst noodzakelijke steun in de rug. Nilda Pinto publiceerde in 1944 reeds een bundeltje met de drie Papiamentstalige potpourri's, die de Curom eerder uitzond en bredere bekendheid gaf (zie hierboven). In de daarop volgende jaren zou Pinto blijven werken aan het verzamelen van liederen en verhalen, wat onder meer resulteerde in de publikatie van de veelgeprezen bundel vertellingen over de spin 'Anansi' (1952). Ook de eerste, volwaardige studie van de 'folklore' van het eiland, Nicolaas van Meeterens Volkskunde van Curaçao (1947), ontstond mede door toedoen van De Man. Hij bleef aandringen op medewerking van Van Meeteren aan programma's over Curaçaose volkscultuur, wat de basis legde voor de betreffende studie. De 'grote keet' is het eiland vooral ook ten goede gekomen, daar sinds De Mans komst het Papiamentu niet meer uit de ether is verdwenen.

Met dank aan dhr. P.M. Maduro en de Bibliotheek 'Mongui' Maduro]

Cuba: De paria van het Westelijk Halfrond

De rijen jaknikkers langs de noordkust tussen Havana en Matanzas maken duidelijk dat Cuba ook zelf aan oliewinning doet, geholpen door Canadese en Franse bedrijven. De olie is echter van een zware en niet zo gewilde soort en voorziet maar in tien procent van de nationale behoefte. Nu de weg naar de Russische olie is afgesneden, kan het land de voorraden mondjesmaat aanvullen door aankopen in Mexico, Ecuador en Venezuela. Maar niet genoeg; zo deelt de gids bij het passeren van de eerstvolgende elektriciteitscentrale zonder nader commentaar mee dat 'slechts een van de acht units' werkt.

=door Peter Dicker=

■ *Op de binnenplaats van het paleis voor kunstnijverheid schieten de palmen weelderig omhoog.*

VAN 2 TOT 5 mei bracht een groep Antillianen en Nederlanders een bezoek aan Cuba ter gelegenheid van de eerste officiële vlucht van KLM/ ALM van Amsterdam via Curaçao naar Havana. In de Ñapa van vorige week verscheen een eerste impressie van die reis; vandaag deel twee.

De schaarse voorraden brandstof worden deels gereserveerd voor toeristen. Wie van plan is een auto te huren, doet er evenwel verstandig aan dat tevoren bij zijn reisbureau te regelen. En wie een grote tocht maakt, kan zich misschien maar beter op de hoogte stellen van de aanwezige tankstations op zijn route. Een leuk alternatief is de trein. Er zijn weinig interessantere manieren te bedenken om de 1200 kilometer van west naar oost af te leggen. Als gevolg van de brandstofschaarste rijdt er evenwel nog maar één doorgaande trein per dag. Fietsen -van het Chinese merk *Forever*- bepalen intussen het stadsbeeld, al dan niet voorzien van bakjes en aanhangwagentjes.

De problemen in de energie- en transportsector hebben onvermijdelijk hun weerslag op de bouwactiviteiten. Zoals goed te zien is in La Havana Vieja, het oude stadscentrum naast de havenmond. Dat met enige inspanning gemakkelijk voor één groot openluchtmuseum van vier vierkante kilometer zou kunnen doorgaan. Het is vrijwel onbedorven, gevrijwaard van anachronistische reclameuitingen, schreeuwerige opschriften, moderne kleuren of uitwassen van electronica. Maar vervallen is het wel. Unesco heeft het hele gebied geadopteerd als 'erfgoed van de mensheid' en financiert diverse restauraties.

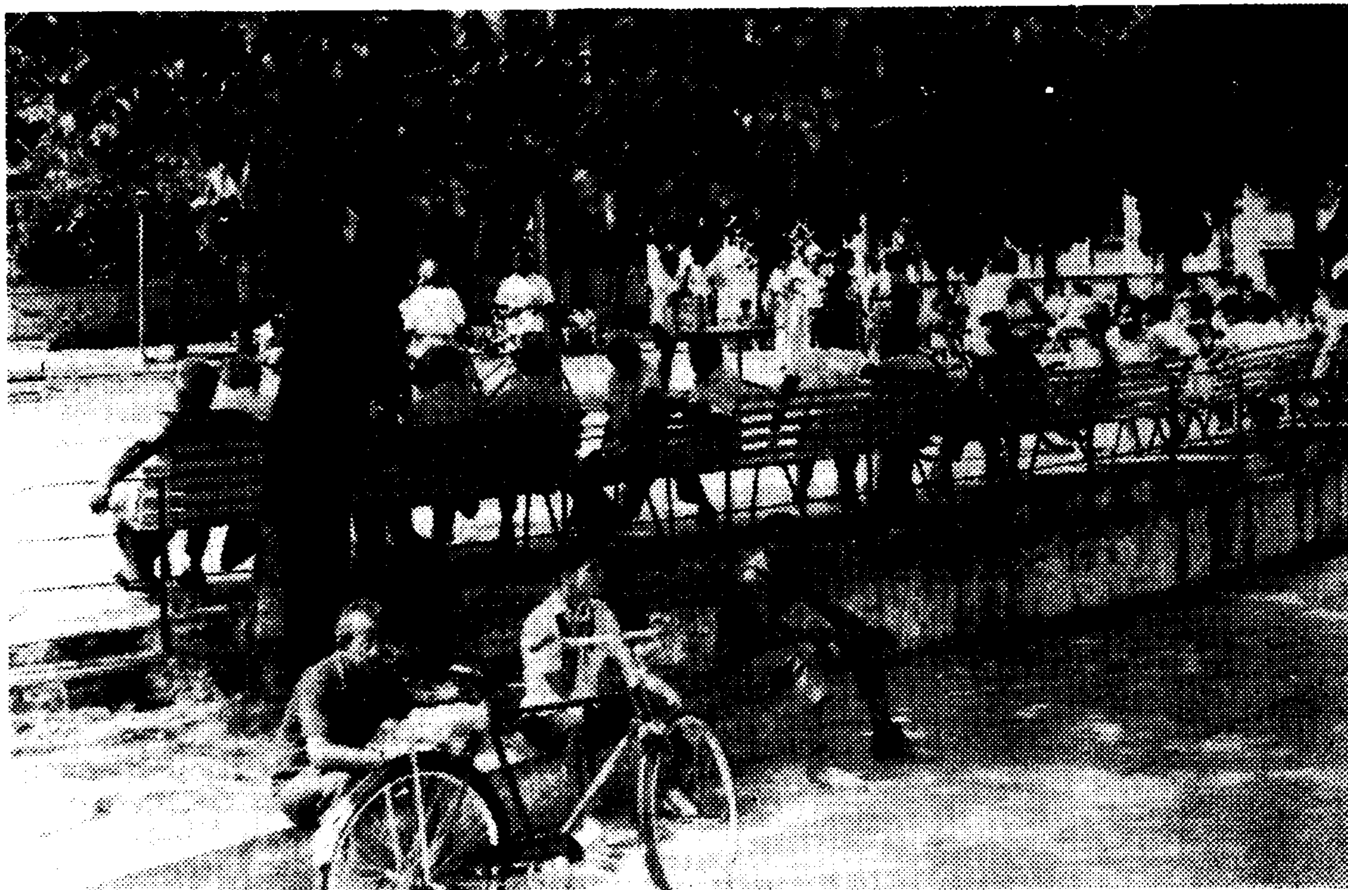
Dat betekent in de dagelijkse praktijk dat je er tientallen werklieden wat doelloos ziet rondhangen. Geen kwestie van mentaliteit, maar van het ontbreken van bouwmaterialen. En van een eindeloze stroom problemen die organisatie en planning in de bouw tot een zeer frustrerend karwei maakt. En Havana tot een mengeling van koloniale gebouwen, nieuwbouw en bouwval.

De problemen in de sociale woningbouw zijn zo mogelijk nog groter. Zoals te proeven valt in Alamar, niet ver ten oosten van Havana. Een woonwijk die zoals de naam al aangeeft, direct aan zee ligt. Gebouwd naar een beproefd oost-Europees recept: onafzienbare rijen flatblokken zonder enige identiteit, met de charme van een vooroorlogse legerbarak. Het voormalige Joegoslavië heeft een deel van de bouw gefinancierd, dus wat kun je klagen? Er wonen nu 82.000 mensen en de bedoeling is dat er uiteindelijk 150.000 mensen in deze 'wijk' worden gehuisvest.

Cuba heeft een heel jonge bevolking, ruim zestig procent is geboren na de revolutie van 1959. Dank zij het hoge peil van de medische verzorging is de kindersterfte laag (volgens de WHO zelfs lager dan in bij voorbeeld New York), en tegen de snelle bevolkingstoename valt niet op te bouwen, zeker niet bij de huidige stand van zaken.

De bewoners van Alamar zijn zes procent van hun inkomen kwijt aan huur. En voor nog eens tien procent gedurende vijftien jaar, verwerven ze de complete inrichting en meubilering inclusief koelkast en fornuis. Wie ooit weg zou willen uit Alamar of uit welk huis dan ook, is aangewezen op de ruilbeurs die op zich op sommige punten in Havana dagelijks op straat afspeelt, zoals op de boulevard Prado. De staat is eigenaar van alle huizen en vergeeft het recht om in een huis te wonen. Dat recht is onvervreemdbaar, maar kan eventueel tussen twee burgers worden geruild. Wie een groter huis ruilt voor een kleiner, kan onder de tafel een aardige compensatie bedingen. Als staat kun je particulier eigendom op papier wel afschaffen, maar de menselijke prikkels niet.

Daarmee in strijd lijkt ook het uitgangspunt iedere *compañero* een baan te geven. Wat niet hetzelfde is als werk. Geheel volgens de inmiddels ter ziele gegane Sovjetprincipes zie je 's nachts om twee uur nog vrouwen bezig met het boenen van hotelgangen; drie man sterk komt eraan te pas om bij het krieken van de dag een dozijn dode bladeren uit het zwembad te vissen en je struikelt in de keurig onderhouden tuinen en parken bijkans over de tuinmannen, die van verveling niet weten waar ze zich op moeten houden.

■ *Maandagmorgen, half elf. Een park in hartje Havana. Iedereen in dit land heeft een baan, wat niet hetzelfde is als werk. (Foto's: Peter Dicker).*

Aan toeristengidsen is ook al geen gebrek. Deze jonge mensen, even voorkomend als deskundig, zijn stuk voor stuk afgestudeerd aan de universiteit in vakken als Geschiedenis en Engels en daarna in twee maanden in het gidsenvak geschoold. Het verhaal gaat dat ze vooral ook elkaar in de gaten moeten houden. Om te voorkomen dat er al te hechte (en daardoor oncontroleerbare) banden ontstaan met individuele toeristen. Met deze grote aantallen functies is iedereen gegarandeerd van een inkomen. Maar mist wel iedere stimulans het beter te doen dan een ander.

De Cubanen beroepen zich er dan wel graag op geen echte latino's te zijn in die zin dat het ze bepaald niet ontbreekt aan werklust, dit sociale systeem werkt eigen inititiatief en creativiteit niet echt in de hand. Met alle gevolgen vandien.

Niet verwonderlijk dus dat de inwoners van Cuba zich uitleven in sport en muziek. Overal wordt muziek gemaakt en gezongen; gitaar, viool, accordeon, bas en zang hoor je en zie je in allerlei combinaties terug. Behalve de liefde doet ook de revolutie het nog goed in de teksten: 'Aquí me queda la clara/ la estranable transparencia/de tu querída presencia/comandante Che Guevara.' Muzikale trouw aan de in '67 in Bolivia omgekomen voorvechter van de Cubaanse revolutie.

Misschien was dat wel het hele geheim van die revolutie: het menselijke gezicht ervan, de begrijpelijke symbolen. Een revolutie ook, die in tegenstelling tot bij voorbeeld de ommezwaaien in oost-Europa bij het eind van de Tweede Wereldoorlog, door het overgrote deel van de bevolking gedragen werd. Toegegeven: het Plein van de Revolutie wordt gedomineerd door een enorm abstract bouwsel als zinnebeeld van de lange weg naar de uiteindelijke triomf. Maar verder word je nergens verpletterd door kolossale standbeelden van volkshelden. Voor een portret van 'Che' moet je naar een toeristenwinkel, afbeeldingen van leider Fidel -een verklaard tegenstander van persoonsverheerlijking- zijn helemaal zeldzaam.

Die lijn wordt voortgezet in de overige beeldhouwwerken die je in stad en park aantreft: ze zijn vriendelijk, van menselijke afmetingen en missen dat strijdbare en heroïsche van de marxistisch-leninistische tegenvoeters in Europa. En zelfs van moederland Spanje.

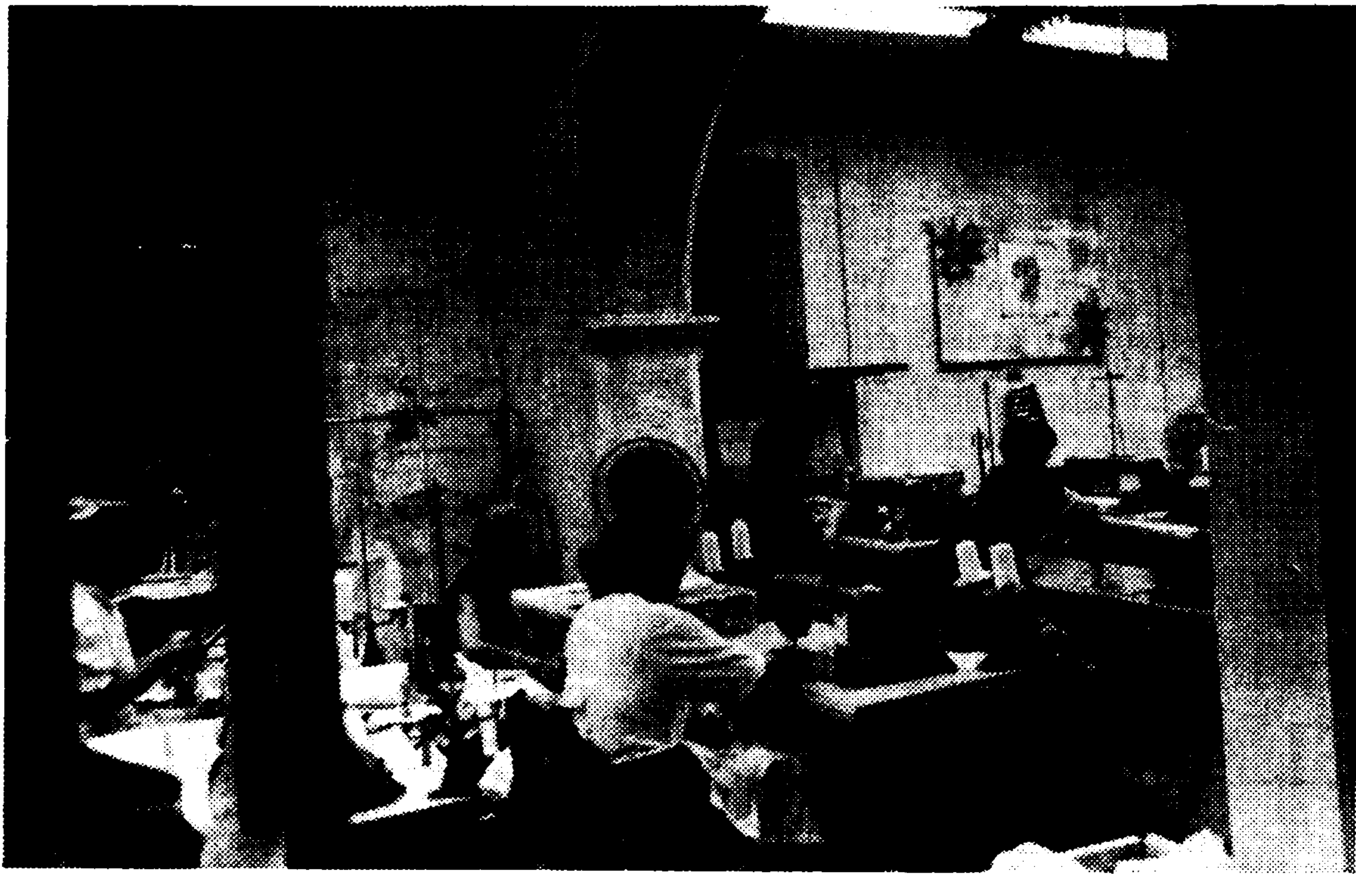
■ *Achter de koloniale gevels van Cuba verbergt zich een rijkdom aan patio's.*

Of heeft het allemaal te maken met het met veel regen gezegende tropische klimaat van Cuba, dat overal de scherpe kantjes afhaalt? Natuurlijk staan er lange rijen voor de winkels. Maar je staat hier beter dan in de vrieskou van Moskou. En wie kan een glimlach onderdrukken bij het zien van bewoners van een stadswijk, die in een park geduldig wachten op een bekertje chocoladeijs (andere smaken zijn hier kennelijk niet!), waarop door enkele zonen van vadertje staat wordt getracteerd? Het is nog maar een paar jaar geleden dat men zich her en der kon verpozen in allerhande koffieshops of broodjeszaken. Door het opdrogen van de voedselaanvoer is deze nering helemaal ingestort. De vrije ondernemer heeft dezer dagen behalve de overheid ook nog het tij van de economie tegen.

Kauwgom (vaak per stuk verpakt), chocola, balpennen en spijkerbroeken zijn gewilde artikelen in deze gesloten economie. Een stukje kauwgom is een fooi waar geen taxichauffeur de neus voor ophaalt. En een lekkernij waarvoor de

Vervolg op pag. 9

■ *Een kijkje in een Cubaans naaiatelier.*

Cafetaria America

Cafeteria America. Zomaar een onvermoede uitspanning langs de kant van de weg, met een al even onvermoede naam. We zijn niet ver van Matanzas. Waar de koeien in het vruchtbare grasland plotseling zwart-wit zijn in plaats van roodbruin. Als een soort knipoog naar Piet Heyn die in de enorme baai in 1628 met de schatten van de Spaanse Zilvervloot aan de haal ging.

Buizerds cirkelen rond bij tientallen, zoals overal langs de noordkust, soms zelfs in groepjes. Roofvogels die alle andere vogels hebben verdreven. Lijken haast een symbool voor de ex-Cubanen in het 145 kilometer noordelijker gelegen Florida, die hun kans afwachten om weer vaste voet aan de grond te krijgen in de Cubaanse archipel.

Als er iets vol paradoxen zit, is het wel de relatie tussen Cuba en de Verenigde Staten. Rond de eeuwwisseling deden de VS een aantal vergeefse pogingen het eiland goedschiks of kwaadschiks van Spanje over te nemen. Door direct ingrijpen van de VS-marine in de volksopstand van Cuba tegen Spanje moest de onafhankelijkheidsdag nog zo'n vier jaar worden uitgesteld.

De eerste Cubaanse regering was niet veel meer dan een bewind van stromannen van Washington. Dat stemde in 1903 onder meer toe in het omstreden verdrag waarbij de VS de baai van Guantánamo op oost-Cuba tegen een jaarlijkse vergoeding van 4.085 dollar mochten inrichten als marinebasis.

Toen Castro en zijn makkers in 1959 dictator Battista via een volksopstand dwongen de wijk naar Florida te nemen en steun kregen van de Sovjetunie, werd Cuba een van de belangrijkste fronten in de Koude Oorlog. Hoewel het nieuwe bewind het verdrag over Guantánamo (geldingsduur: 99 jaar) officieel uit de grondwet schrapte, en de huurvergoeding naar het schijnt jaarlijks pontificaal terugstuurt, zitten de tweeduizend VS-mariniers er nog altijd. Cuba zou geen slechte kans maken om bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag het verdrag op zijn minst herzien te krijgen. Pogingen daartoe zijn niet ondernomen, wellicht omdat -buiten de waarneming van het Amerikaanse en Cubaanse publiek- toch een redelijke vergoeding of compensatie wordt gegeven.

Vanuit Miami worden op onregelmatige basis lijnvluchten naar Havana uitgevoerd, soms wel twee per week. Je zoekt ze vergeefs op enige dienstregeling, want de VS en Cuba willen voor de buitenwereld (en voor hun interne propaganda) niet graag weten dat ze zaken doen met elkaar. Het zijn vooral de in de VS wonende Cubanen die van die vluchten gebruikmaken om hun familie op te zoeken. Zij vormen een groep die zowel Reagan als Bush graag te vriend wilde houden, vanwege hun aanzienlijke bijdragen aan de verkiezingskas van de Republikeinen.

De inwoners van Cuba die in omgekeerde richting willen reizen, moeten behalve over een uitreisvisum beschikken over een topinkomen. De vliegticket kon tot voor kort alleen maar via familie in de States worden gekocht. En dan nog alleen maar bij een federale instantie in New York. Voor de vlucht van nog geen half uur moest drieduizend dollar worden neergeteld. Business is business. Die absurde prijs schijnt onder Clinton te zijn veranderd, maar harde gegevens ontbreken.

Met Clintons toestemming zijn onlangs in elk geval twee speciale vluchten medicijnen uit de VS aangevoerd. Er heerst op Cuba een steeds groter tekort aan medicamenten. Zo dreigen 25.000 mensen blind te worden als gevolg van gebrek aan vitamines (eenzijdige voeding) en eenvoudige, niet eens dure middelen. Het omgekeerde gebeurt ook: medicijnen die voor de bevolking makkelijk te krijgen zijn, kosten de toerist in de dollarwinkels het dertig-of veertigvoudige. En zo belanden die op de zwarte markt, waar verder vooral in dollars wordt gehandeld (koers variërend van een op twintig tot een op vijftig).

Niet belast door de erfenis van de Republikeinen verkeert Clinton in theorie in de gelegenheid om de hele politiek ten opzichte van Cuba over een andere boeg te gooien. (Al zal hij dan zeker een appeltje te schillen krijgen met de Cubaanse vluchtelingen in Florida en hun nazaten). Aan de andere kant was het zijn illustere democratische voorganger John F. Kennedy die in 1962 de zegen gaf aan de mislukte invasie in de Varkensbaai. Mogelijk is ook hij besmet met de obsessie van het Witte Huis om Fidel Castro tot een volledige overgave te dwingen.

De economische blokkade van Cuba door de VS is niet alleen een anachronisme in de nieuwe wereldorde van na de Koude Oorlog. Het is een oorlogsdaad, die elke rechtvaardiging mist ten opzichte van een natie die geen enkele andere natie bedreigt.

Wie het sociaal failliet van Cuba anno 1993 beziet, zou kunnen concluderen dat Castro al lang geleden in het stof gebeten heeft. De actuele vraag is dan: hoeveel langer moet het Cubaanse volk nog met hem mee lijden?

Een oude vos die al 26 keer overleefde

= door Rudy Simons Cohen =

Andreotti: de sluwste, de beste

Nu gepakte delinquenten zo slim zijn om politici als hun beschermers aan te wijzen, wordt Italië boos op de beschermers. Over de moordenaar en miljardendieven geen woord. Zij gelden als 'spijtbetuigers' en in dit katholieke land kan een biechteling op begrip rekenen. Zij hebben natuurlijk wel schuld, maar de hoge heren in Rome maakten de kwalijke praktijken mogelijk.

Een verkliksysteem paste Italië met succes toe in de jaren zeventig en tachtig, toen terroristen een bloedig spoor door het land trokken. Wie alles opbiechtte en kameraden verried, kreeg vermindering van straf. Nu men deze methode niet meer gebruikt voor extremisten die hun leer met geweld uitdragen (fascisten, Rode Brigades), maar voor het gezelschap van de grote geldmisdaad dat mafia heet, rollen de namen eruit van ministers en parlementsleden, van leden van gmeenteraden en provinciale staten en van zakenlieden die in steekpenningenaffaires verzeild zijn geraakt.

De reactie blijft niet uit. 'Italië's hele politieke en economische top is corrupt', hoort men, 'altijd geweest, weg ermee!'

Wie zo spreken, vinden hun gelijk als leden van de Fiat-directie (Italië's grootste privé-onderneming) het met de justitie aan de stok krijgen en nog meer als Italië's politieke patriarch Giulio Andreotti een justitieel onderzoek op zich af ziet komen. Hij verpersoonlijkt immers de macht van de christen-democraten die Italië's grootste partij vormen. Altijd staat hij aan het roer, hij draait aan de knoppen op het schakelbord van Italië's doen en laten. Wie mysteries opgelost wil zien komt bij Andreotti terecht.

De man met deze faam zat al op zijn 27e in de Kamer van Afgevaardigden. Op zijn 28e werd hij staatssecretaris. Sindsdien heeft Andreotti zeven premierschappen bekleed, ontelbaar vele keren was hij minister. Dat maakte hem op elke nationale en internationale conferentie tot de 'oudste'. De Europese Gemeenschap, de Navo, de Westeuropese Unie en de Raad van Europa, hij heeft ze allemaal zelf mee opgericht.

GEEN KRASJE

Met flegma en on-Italiaanse ironie neemt de nu 74-jarige Andreotti het woord in een opgewonden discussie. Hij heeft het allemaal al eens meegemaakt. Ook dat men hem beschuldigt. Zesentwintig keer in zijn leven heeft hij verantwoording moeten afleggen voor de parlementscommissie die aanklachten tegen ministers behandelt. Nooit verloor hij zo'n zaak nooit kon er iets worden bewezen, noch van de griezelige beschuldiging dat Andreotti aan het hoofd van de mafia stond, noch dat hij de leider was van de vrijmetselaarsloge P 2, die in 1981 werd verboden nadat men op het secretariaat papieren van de veiligheidsdienst had gevonden. Er struikelde een heel kabinet over, maar Andreotti kreeg geen krasje. Hij is nu lid van de senaat 'voor het leven', een erepositie die de president van de republiek aan vooraanstaande Italianen kan toekennen.

De P 2-beschuldiging was alleen al daarom absurd omdat Andreotti als gezagsgetrouwe katholiek geen enkele vrijmetselaarsneiging vertoont. Waar hij ook is en hoe druk hij het ook heeft, elke ochtend gaat hij naar de vroegmis, ook deze week nadat hij op de hoogte was gesteld van de jongste aantijging: beschermer van de mafia.

'Weg met de christen-democraten', klonk het op straat. Ook dat had hij al eerder gehoord, Een halve eeuw lang delen de christendemocraten in Italië nu de lakens uit. 'Hegemonie' is het verwijt dat hun wordt toegevoegd zonder te bedenken dat deze partij de grootste werd, was en bleef nu veel directer met Rome praten dan vroeger, is het onbehagen gebleven. Bij alles wat er in de provincie mis gaat, heet de boosdoener 'Rome' of 'de christen-democraten' of 'de partijen'.

Giulio Andreotti (rechts aan tafel) hier tijdens een diner met de Romani-familie voor een t.v.-uitzending, wordt momenteel aan de tand gevoeld i.v.m. vermeende mafiaconnecties.

Als dan kamerleden en ministers in een kwaad daglicht komen te staan in steekpenningenaffaires of doordat criminelen hun naam noemen, voelen velen zich gesterkt in de overtuiging dat het in Rome allemaal fout zit. Niet eens om de beschuldigingen zelf, niet om corruptie of smeergeld of mafiaprotectie, maar omdat 'de partijen niet deugen, zie je wel?' 'Hebben jullie dan toch een halve eeuw lang op die partijen gestemd?', probeert een commentator. Maar door geen andere oorzaak dan doordat zij in alle verkiezingen als nummer één uit de bus kwam. Bij de altijd hoge opkomst — 85 procent is in Italië niets bijzonders — vertegenwoordigen parlementsleden dus wel degelijk een belangrijk deel van het volk.

ONBEHAGEN BLEEF

Om het onbehagen dat er nochtans jegens hen bestaat te begrijpen moet men tot ver buiten de partijpolitiek graven, tot in Italië's verleden toe. Dan vindt men dat zelfde onbehagen van de dag als dat de Italiaanse eenheidsstaat in 1870 de plaats inneemt van een aantal afzonderlijke rijkjes.

Opeens worden de rijkjes vanuit hun verre hoofdstad bestuurd. Wat weet men in die hoofdstad van Sicilië, van Apulië en van andere streken? Niets natuurlijk. En ofschoon Italië's landsdelen zijn bijdrage wordt overschreeuwd door de galmende zekerheid van een man als oud-burgemeester Orlando van Palermo (750.000 inwoners) die zegt 'geen bewijzen nodig te hebben omdat hij het altijd wel heeft geweten, ook van Andreotti'. Bewijzen, daarom gaat het natuurlijk toch. Lange tijd was het hoofdzakelijk het Hof van Cassatie dat hardnekkig deze eis bleef stellen en dat op die grond menig mafiavonnis vernietigde. De president van de bewuste strafkamer doet tegenwoordig civiele zaken.

Nu het sinds een jaar lang vooral om smeergeldpraktijken gaat, komen de bewijzen misschien wat gemakkelijker op tafel. Wie zou er willen ontkennen? De vroegere socialistische leider Craxi, oud-premier, wiens carrière onlangs op steekpenningen strandde, verdedigt zich met de stelling dat iedereen het doet, omdat de politieke partijen anders te weinig inkomsten hebben. Ondernemers betalen de partijen in ruil voor overeidsopdrachten. Smeergeld is geen gewone diefstal, zoals bij het inpikken an overheidsgeld zonder er iets voor terug te doen, smeergeld is een manier om bedrijven te laten draaien en tegelijkertijd de partijkassen gevuld te houden.

'NIETS VOOR NIETS'

Van beide soorten geldschuiverij zijn voorbeelden te vinden bij de vleet. In dit land geldt nu eenmaal 'niets voor niets'. Meestal tot wederzijds voordeel ('ik doe iets voor jou en jij doet iets voor mij'), soms tot schade van hele bevolkingsgroepen, zoals wanneer geld voor een aardbevingsgebied nooit wordt besteed om er huizen mee te bouwen. De 15.000 daklozen van een aardbeving van twaalf jaar geleden wonen nog steeds in barakken. Elders liggen hele havenkades er ongebruikt bij of komen ziekenhuizen nooit verder dan skeletbouw.

'Het hoort bij ons leven', zegt de filmmaker Fellini, die onlangs in Los Angeles voor zijn hele oeuvre een Oscar kreeg en die de wereld buiten Italië een beetje kent, 'het is ons kunstje van 'arrangiarsi', waar andere landen jaloers op zijn'.

Deze gewoonte, die eruit bestaat dat men zijn zaakjes naar eigen goeddunken regelt zonder de wet als uitgangspunt te nemen, wordt nu doorkruist door een justitie die vindt dat dit in het Europa van 1993 niet meer kan.

Dat is een hele verandering, die dan ook grote onzekerheid schept. De minister-president zelf, Guiliano Amato, vergelijkt de huidige stemming met die op 8 september 1943 toen Italië capituleerde, koning Vittorio Emanuele III de hoofdstad verliet en het land 'zijn gezicht en zijn waardigheid verloor', zoals Italië zijn nederlaag in de Tweede Wereldoorlog belieft te noemen. 's Konings verbannen kleinzoon, die zich Vittorio Emanuele de Savoie noemt, heeft uit Zwitserland al laten weten dat hij naar Italië wil terugkeren.

Om orde op zaken te stellen? Het zou kunnen, de ene na de andere beschuldigde minister verlaat het kabinet. En in kamer en senaat hebben de commissies die de parlementaire onschendbaarheid kunnen opheffen het nóóit zo druk gehad. Heel wat namen heeft justitie daar al op tafel gelegd, Andreotti's naam is er nu bijgekomen.

Hij ook? vroegen de mensen toen het bekend werd. Jazeker, Andreotti ook. De man die alles weet van iedereen die in de Italiaanse republiek een beetje meetelt. Menigeen is bang voor het proces dat daarop kan volgen en waar Andreotti op zijn beurt namen kan noemen. Wie een slecht geweten heeft, doet geen oog dicht.

Deze angst lijkt wat voorbarig. Ofschoon de commissies voor het opheffen van de parlementaire onschendbaarheid al honderden gevallen hebben afgedaan is er nog geen enkel proces begonnen. Veel mensen betreuren dit, zij willen dat 'die heren in Rome' veroordeeld worden. Anderen, minder wraakzuchtig, betreuren dat er namen in opspraak komen zonder dat er een vonnis geveld, te meer omdat pers, radio en televisie in dit land iemands reputatie spelenderwijs ruïneren. Elk voorarrest stemt hen tevree. Wat dit betreft doen de Italiaanse media nog steeds denken aan bendes die om 'vendetta' (wraak) roepen.

Ook dit staat dus de ministers, parlementsleden en zakenlieden te wachten op wie de Italiaanse justitie het gemunt heeft. Angst en onrust kenmerken de sfeer van wat als de laatste periode van de eerste Italiaanse republiek wordt beschouwd. Na alle schandalen zou een tweede republiek, verjongd en versterkt en alsjeblieft met allemaal nieuwe gezichten, de plaats moeten innemen van de eerste die men zo gauw mogelijk wil vergeten. Dat daarmee ook de kunst van 'arrangiarsi' in het vergeetboek komt, gelooft niemand. 'Het zit ons in het bloed', zegt Fellini. 'Ons', dat is dus iedereen, van kamerlid tot winkelmeisje.

WOLLEN RUGSTUK

Onder dit alles blijft Andreotti de rust zelf. 'Met de anti-mafia-maatregelen die ik als premier en minister nam, heb ik meer dan mijn plicht gedaan', verklaart hij. Niets heeft hij in zijn gewoontes veranderd. Elke avond leest hij een paar bladzijden van een stichtelijk werk en met de regelmaat van de klok levert hij een weekbladartikel.

Heel weinig slaap heeft hij nodig, hoewel hij soms erg lijdt aan hoofdpijn. En kou verdraagt hij niet. Zijn kleermaker zet in zijn vesten een wollen rugstuk. Een heel enkele keer, eens in de zoveel jaar, als hij met een groepje vertrouwden is, komt dat rugstuk tevoorschijn in de jasjesloze Italiaanse hitte. Hij neemt nauwelijks vakantie, hooguit een paar dagen in het koele noorden van het land. Het is een verrassing hem daar dan 's morgens vroeg tegen te komen als hij een wandelwagentje met een kleinkind voortduwt of hem te zien zitten kaarten met vrienden aan het meer; als hij wint gaat de pot naar de kloosterzusters ter plaatse,

Om al zijn ervaring, om alle oplossingen die hij klaar heeft, om alle uitwegen die hij kent, heeft Andreotti en buiten Italië zowel bewonderende vrienden als jaloerse en argwanende vijanden. Maar allen zijn het over één ding eens: dat hij sluw is. Nooit nee zeggen, nooit ja zeggen, alle opties openhouden, nooit zelf een initiaief nemen, nooit een deur dicht gooien; zo weet hij langs alle stormen heen te zielen. Italië's beste diplomaat.

'Ook de sluwste vos eindigt in een bontjas', gromde een argwanende politicus en prompt kreeg Andreotti het bericht dat de justitie een onderzoek naar hem opent. De senaatscommissie voor het opheffen van de parlementaire onscheidbaarheid begon op 14 april met de behandeling van deze geruchtmakende zaak.

Cuba: de paria

(vervolg van pag. 8)

(veelal zwarte) straatkinderen je voorzichtig aan je jas trekken. Om zich bij een afwijzende reactie overigens als een schim weer terug te trekken.

"Ach", zegt mijn Cubaanse disgenoot, zich verontschuldigend dat hij al bij de lunch een glas rum bestelt, "drugs zijn hier niet te krijgen, en je moet toch wat om te kunnen vergeten." Een handicap voor hem is dat een fles vijfsterren rum van Havana Club, in de toeristenwinkels nog geen zes dollar, de gemiddelde Cubaan in pesos bijna zijn hele weekloon kost. De Cubaanse rum, die in het kielzog van de nationale cocktails daiquiri, mojito en cuba libre zijn weg heeft gevonden naar alle cocktailbars ter wereld, is een absolute luxe in het land van herkomst. Een van de vele paradoxen waar Cuba je op vergast.

Zo kunnen in de hotels toeristen ongestoord naar de tv-uitzendingen kijken van CNN en acht andere Amerikaanse zenders. De Cubanen zelf zijn aangewezen op de twee Cubaanse zenders in zwart-wit, die nog altijd voornamelijk overheidspropaganda uitstralen.

De avond valt. Een man holt naast zijn motorwiel over het voetpad langs de Malecón, de acht kilometer lange boulevard op de grens tussen Havana en de Atlantische Oceaan. De overige silhouetten zijn de rust zelve, liggen languit op de brede muur van de zeewering of slenteren arm in arm. Jongens vissen vanaf de opgeblazen binnenbanden van vrachtwagens, waarmee ze op de baai van Havana dobberen. Die is voor een miljoenenstad verder opvallend rustig, geen scheepvaartverkeer, geen vissersbootjes.

Zal de honger hier op korte termijn leiden tot sociale onrust of erger? Op straat fluistert iedereen dat het roer radicaal om moet. En tegelijk gelooft niemand dat zoiets mogelijk is tijdens het leven van de huidige roerganger. Echte oppositie is er niet op het door Fidels geheime politie gecontroleerde eilandenrijk. De in september '91 toegestane CDC (Concentracion Democratica Cubana) probeert een platform te zijn voor de activiteiten van acht voorheen verboden politieke partijen, maar deed niet mee aan de jongste verkiezingen. Van het Comité voor de Mensenrechten van Gustavo Arcos is vooralsnog het meest opmerkelijke dat het door Castro wordt getolereerd.

Een woordvoerder van Buitenlandse Zaken verzucht: "Deze mensen zijn te lief voor elkaar, je gelooft gewoon niet dat een bloedige revolutie hier mogelijk is." Onze op Cuba woonachtige Nederlandse econoom heeft zo zijn eigen ideeën: "Iedere vreemde die je hier op straat aanspreekt, wantrouw je per definitie. Vier, vijf vrienden heb ik in die zes jaar toegelaten tot in mijn keuken; alle anderen komen niet verder dan een glas water in de hal."

Op de galerijen van eens monumentale, nu tamelijk vervallen panden langs de waterkant waar sinds de revolutie geen verfkwast meer over het houtwerk en geen specie meer in een gescheurde muur is gedaan, kraken de schommelstoelen. 'Venceremos' staat er op de kademuur. Met een vurig uitroepteken erachter: wij zullen overwinnen! En iets verder een andere leus: 'Socialismo o muerte'. Socialisme of dood: de twee horens van de stier. Het valt te hopen dat er nog een uitweg tussen de hoorns door is. Als het Vrije Westen de toegang daartoe tenminste niet verspert. Want democratie is een luxe, die je je wel eerst moet kunnen veroorloven.

Het botert niet

(vervolg van pag. 2)

zwarte verzet daar heeft gesteund. Hij zegt dat terwijl hij als hoofd van de politie weet dat het zwarte agenten in Amsterdam is verboden een eigen allochtonenoverleg te beginnen. Hij weet ook dat de Amsterdamse gemeenteraad vrijwel unaniem heeft uitgesproken dat er dit soort overleg moet komen binnen de gemeentelijke instellingen."

"Verontruste" allochtone politie-agenten hebben inmiddels een comité opgericht, dat volgens Sinester regelmatig bijeenkomt. In het geheim, uit angst voor represailles van de korpsleiding. "Bovendien moeten Surinaamse agenten de band met hun cultuurgenoten doorsnijden. En dat terwijl ze juist zijn binnengehaald om een brug te slaan tussen wat tot dan een wit bolwerk was en een multiculturele samenleving."

Sinester kan ook geen enkele waardering opbrengen voor de manier waarop zijn voormalige chef, hoofdcommissaris E. Nordholt het probleem heeft aangesneden van criminele Antilliaanse jongeren in Nederland. Nordholt legde weliswaar een verband tussen criminaliteit en het gebrek aan goede opleidingen en werk op de Antillen, maar volgens de andragoog was het kwaad toen al geschiedt. "Nordholt voedt wat mensen als de VVD-er Bolkestein en Janmaat roepen. Ze geven mij als zwarte het gevoel dat ik in een tijd leef, als toen Goebbels met propaganda de ondergang van de joden probeerde te bewerkstelligen."

ANGST

Dat Nordholt weigert om de allochtonen in zijn korps een eigen overlegorgaan te geven, heeft volgens Sinester te maken met angst. "Hij is waarschijnlijk bang om er een zuil bij te krijgen. Maar hij mag die ontwikkeling niet tegenhouden, hij dwingt zijn mensen ondergronds te gaan."

Overigens lijkt Sinester niet te twijfelen aan de goede bedoelingen van de hoofdcommissaris, die voor zijn aanstelling in Amsterdam hoofd van politie was in Groningen. "Wij willen allebei dat er een omslag tot stand komt in het denken over allochtonen. Maar Nordholt is daar alleen niet toe in staat. Hij zou net als de BVD een klankbordgroep moeten hebben. Maar dan een multiculturele klankbordgroep, die hem helpt die omslag te maken."

Een van de belangrijkste redenen voor Sinesters ontslag is een ontmoeting in 1991 met de toenmalige Surinaamse legerleider Bouterse. Die ontmoeting maakte hem in de ogen van de BVD verdacht. Sinester deelt de politieke opvattingen van Bouterse niet, maar voelt wel verwantschap: "Wij behoren tot de jonge generatie allochtonen. Wij vragen niet meer om gunsten, maar eisen onze rechten op. Als dat parallellen vertoont met nieuwe leiders in Suriname, Marokko of Turkije dan is dat niet vreemd". Het is niet voor niets dat de Antilliaanse premier Liberia-Peters tijdens de conferentie over de toekomstige staatkundige structuur van de Antillen heeft geweigerd om akkoord te gaan met de voorstellen van Lubbers."

TIPGEVERS

Een verbetering is pas mogelijk als ook in de hoogste gelederen van overheidsinstellingen in Nederland allochtonen worden toegelaten. "De BVD wil alleen allochtonen hebben als tipgevers. Ze zijn bang voor mensen die hun wortels hebben in een andere cultuur." Sinester zelf zet zijn strijd voort. Hij beschouwt zijn ontslag en 'het gooien met modder' als een onvermijdelijke fase in het proces van emancipatie van allochtonen. "Ik blijf ervoor vechten dat mijn kinderen straks niet in de rij hoeven te staan voor het een of andere jeugdwerkgarantieplan. Ik wil dat ze als ieder ander worden beoordeeld op hun kwaliteiten en niets anders."

Woordvoerder K. Wilting van het Amsterdamse politiekorps noemt de uitlatingen van Sinester 'kolder'. Volgens Wilting is er geen sprake van dat allochtone politiemensen niet bijeen zouden mogen komen om over wat dan ook te praten. "We leven hier in Nederland, kom nou." Als er echt een groep verontruste allochtone politiemensen zou bestaan dan is die altijd welkom bij Nordholt, aldus Wilting. "Zijn deur staat altijd open, maar tot nu toe heeft zich niemand gemeld."

Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

Koffie, koffie, lekker bakkie....

Er bestaan in de wetenschappelijke literatuur nogal wat tegenstrijdigheden over de invloed van koffie op het menselijk lichaam. De ene deskundige beweert dat koffie de bloeddruk verhoogt, de ander dat koffie de bloeddruk juist verlaagt. In de natuurgeneeswijze (acupunctuur) is het bekend dat koffie schade aanbrengt aan bepaalde energieën, zoals de leverenergie, nierenergie en (met name) de galblaasenergie. Het is veel moeilijker te bewijzen dat de energieën in het lichaam veranderen, want daarvoor moet je eerst geloven in lichaamsenergie, meridianen oftewel de acupunctuurpunten. De acupuncturist beheeft geen wetenschappelijke bewijsmateriaal voor de aanwijzingen die hij vindt via de polsdiagnose, gezichtsdiagnose en de tongdiagnose.

Rokers zullen hun sigaretten altijd blijven verdedigen, al vallen er nog zoveel om hun heen neer van longkanker, alcoholisten zullen ook zweren dat elke glas zolang het maar gevuld is (net alcohol) goed is voor de nieren en zo zullen de koffieleuters helder kunnen denken na de eerste bak koffie.

Dit helder denken is toe te schrijven aan de cafeïne die een stimulerende werking heeft op het zenuwstelsel. Verder heeft koffie invloed op de uitscheiding van maagsappen en stimuleert het de urineproduktie. Er zijn overigens ook aanwijzingen dat cafeïne het cholesterolgehalte in ons bloed ongunstig zou beïnvloeden. Dit alles en veel meer staat in het onderzoek dat vijf jaar geleden verricht is door dr. Paul Smits, internist in opleiding (onder leiding van dr. Th. Thien, een van de bekendste bloeddrukdeskundigen van Nederland) verbonden aan het Sint Radboudziekenhuis in Nijmegen.

PROEF

In het onderzoek kreeg elk proefpersoon koffie te drinken of moest een cafeïnetabletje innemen. Daarna werd naar de bloeddruk en hartslag van de bewuste proefpersoon gekeken. Bij mensen die een tijdje geen koffie hadden gedronken, was na het drinken van een kop koffie een vrij duidelijke verhoging van de bloeddruk vast te stellen en een vertraging van de hartslag.

De bloeddrukverhoging en de hartslagvertraging beginnen meestal na een kwartier en houden dan enkele uren aan. Daarnaast is echter ook heel duidelijk uit dit onderzoek naar voren gekomen dat, wanneer je maar genoeg koffie blijft drinken, je lichaam zich op de een of andere manier aan die cafeïne aanpast. Hoe dat komt, weet men nog niet precies, maar er treedt op een gegeven moment een soort aanpassing op.

Een duidelijke grens van 'bij zoveel kopjes koffie' is helaas niet aan te geven, maar er zijn aanwijzingen dat er bij circa dertig procent van alle koffiedrinkers de bloeddruk dagelijks een tijdelijke stijging zal vertonen. Of je nu bij de dertig procent hoort of niet, heeft te maken met de snelheid waarmee je lichaam cafeïne uit gewone koffie afbreekt. Dat kan van mens tot mens nogal verschillen. De snelheid waarmee het menselijk lichaam de cafeïne in het bloed afbreekt, heeft volgens dr. Smits vooral te maken met de werking van de lever.

Er zijn ook invloeden van buitenaf die de afbraak van cafeïne in de lever kunnen vertragen of versnellen. Roken bij voorbeeld versnelt de afbraak van cafeïne. De pil en sommige medicijnen vertragen de afbraak weer zeer sterk. Alcohol heeft overigens geen direct effect op de afbraak van cafeïne. Maar is de lever als gevolg van overmatig alcoholgebruik beschadigd, dan zal er logischerwijs wel sprake zijn van een sterk vertraagde cafeïneafbraak.

In Amerika zijn er ook studies geweest naar het verband tussen het gebruik van koffie en borstkanker. Koffie veroorzaakt (waarschijnlijk in grote hoeveelheden) zenuwachtigheid, slapeloosheid en angst. Zwangere vrouwen, die koffie gebruiken, brengen kinderen ter wereld met een lagere geboortegewicht, die een verhoogde kans op ziektes hebben.

Hoe zit het nu Oosters gezien met het gebruik van koffie? Zoals ik al zei, verstoort koffie enkele belangrijke lichaamsenergieën. Een van de belangrijkste (en dan doe ik alsof de ene energie belangrijker is dan de andere, hetgeen absoluut niet waar is!) is de galblaasenergie. De galblaasenergie verzorgt onder andere de ogen. de zijkant van het hoofd, de schouders, de borsten (!), de galblaas, de onderrug, onderbuik (de ovaria), gewrichten en de pezen. Bij energiestoornissen van de galblaas kunnen er klachten optreden van hoofdpijn, migraïne, oogklachten (ride, geïrriteerde ogen), pijnlijke gewrichten (rheuma, arthrose, arthritis), gezwellen in de borsten, cyste aan de ovaria en de vele gemoedstemmingen, zoals nerveusiteit, koppigheid en twijfelachtigheid (moeilijk de juiste beslissingen nemen).

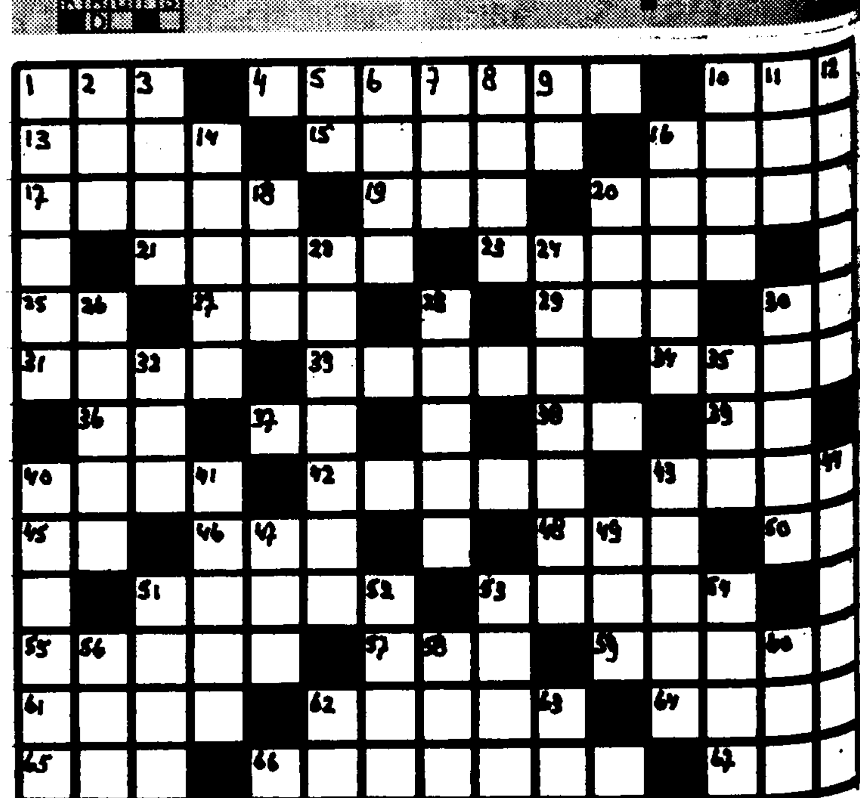
Gek is het dat wij bewust zijn van de schadelijks effecten van een produkt en toch nog alle soorten excuses vinden om het alsnog te gebruiken. Erger nog (over het algemeen) zijn wij tegen drugs; we behoeden — zogenaamd — onze kinderen hiertegen; we staan op de voorgrond te schreeuwen om 'neen te zeggen tegen drugs', onder het genot van een kopje koffie. Het leven is heerlijk, je dag wordt pas gezegend na een eerste bak koffie, aldus de reclames. Kleine kinderen worden verblijd met een cafeïne-drankje of krijgen geld om op school in de pauze een 'flesje opkikker' te halen.

VERVANGERS

De fabrikant speelt gelukkig direct in op de wensen van de klant, dus wat doet hij nou: 'Cafeïnevrije koffie'. Ik loop al jaren met de zekerheid rond dat het onmogelijk is om uit een koffieboontje cafeïne te halen. Wat wel mogelijk is, is het toevoegen van bepaalde chemische stoffen die de cafeïne iets onschadelijk maakt. Niet helemaal vrij van cafeïne, anders wordt het een totaal ander produkt. Vandaar dat men op het pakje of flesje leest, dat het produkt nu 65 procent, tachtig procent, negentig procent cafeïne-vrij is. Jammer genoeg vertelt het etiket niet wat voor stoffen er gebruikt zijn om het als 'cafeïne-vrij' te kunnen propageren. Bij het lezen van de effecten word je vanzelf zenuwachtig, angstig, om maar niet te zegen neurotisch.

Als vervanger kent men veel betere en gezondere produkten, namelijk de natuurlijke koffie (ook wel namaak of nep-koffie genoemd). Deze koffie is gemaakt van de wortels van de cichorei, vijgen, tarwe, gemoute gerst, noten en eikels. Er zijn verschillende merken verkrijgbaar op Curaçao. Ik heb er zelf verschillende geproefd en ze smaken best. De een smaakt uiteraard beter (of ook slechter) dan de andere, maar ik geef toe, voor de vrome koffieleut bestaat er niets boven een echte bakkie koffie. U bent gewaarschuwd......

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. hoofddeksel; 4. schaaldier; 10. insect; 13. godheid; 15. gemeenschappelijke weide; 16. zuivelprodukt; 17. vogel; 19. sportterm; 20. genre; 21. kapgebint; 23. bijenhouder; 25. bijbelse plaats; 27. een zekere; 29. vordering; 30. persoonlijk voornaamwoord; 31. opschik; 33. voorzetsel; 34. mijt; 36. dierengeluid; 37. lidwoord; 38. voorzetsel; 39. zuivelprodukt; 40. vrucht; 42. hulpstelling; 43. regelmaat; 45. rund; 46. scheepsgetouw; 48. bloeiwijze; 50. oude lengtemaat; 51. weefsel; 53. lijfeigene; 55. land in Europa; 57. boom; 59. verschoppeling; 61. stand der edelen; 62. gebouw; 64. Griekse godin; 65. bijbelse figuur; 66. ingewikkeld; 67. insect.

VERTICAAL: 1. universiteitsterrein; 2. vlaktemaat; 3. uiteinde van een spier; 5. voor de middag; 6. overblijfsel; 7. ontkenning; 8. tegen; 9. administratieroepen; 10. voorzetsel; 11. vod; 12. contour; 14. ultra; 16. zitstok voor kippen; 18. korenzeef; 20. sportartikel; 22. hachelijk; 24. geestelijk; 26. heester; 28. voel; 30. grasland; 32. roem; 35. voordat; 40. richtingaanduider; 41. handgreep; 42. mondeling; 44. wederkerig voornaamwoord; 47. vaas; 49. zoogdier; 51. bridgeterm; 52. bijbelse figuur; 53. spoed; 54. roofdiertje; 56. lofdicht; 58. ivoor; 60. wereldtaal; 62. soort onderwijs; 63. neon.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

R. Joe
Kaminda Hidasta 5
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

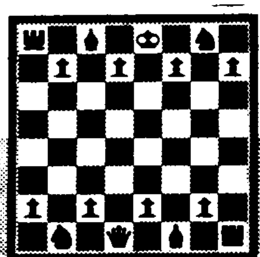
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. sergeant; 7. kapitein; 14. pee; 15. RAI; 17. dak; 18. kei; 19. amen; 21. kegelen; 24. ferm; 25. keg; 27. totem; 28. per; 29. Ed.; 31. tal; 33. mes; 34. gal; 35. re; 36. nat; 38. die; 40. mes; 41. ver; 42. vol; 43. sterven; 44. bad; 45. air; 46. oss; 47. tor; 49. leb; 51. ND; 52. epe; 53. ilm; 55. tee; 57. na; 58. sla; 59. Seoel; 61. pen; 63. oets; 65. belonen; 67. nier; 69. Leo; 70. dol; 71. vos; 73. pre; 74. admiraal; 75. generaal.

VERTICAAL: 1. sparen; 2. eem; 3. reek; 4. er; 5. aak; 6. niet; 8. adem; 9. pen; 10. ik; 11. eker; 12. ler; 13. nimmer; 16. meteoroloog; 20. net; 22. gom; 23. Els; 24. fel; 26. gad; 28. pas; 30. David; 32. Lisse; 34. genot; 35. reden; 37. tor; 39. ets; 40. met; 41. val; 45. Angola; 46. opa; 48. rep; 50. barrel; 52. Els; 53. eil; 54. men; 55. een; 58. storm; 59. sela; 60. leve; 62. nipa; 64. eed; 65. boa; 66. non; 68. era; 70. dr.; 72. se.

Schaken

Jules Welling

De definitieve breuk

Het hing al enige tijd in de lucht, maar nu is het dan zo ver: een schisma in de schaakwereld. Wereldkampioen Gary Kasparov en zijn Engelse uitdager Nigel Short hebben besloten hun eigen weg te gaan, los van de Wereldschaakbond (FIDE) en daarmee is de breuk definitief. Kasparov en Short spelen vanaf 7 september hun tweekamp in het Londense Savoy Theatre (1.100 zitplaatsen) om het niet kinderlijke bedrag van 4,7 miljoen gulden, waarvan vijfachtste naar de winnaar gaat.

Kasparov was al miljonair, Short wordt het nu ook. Verrassenderwijs kwam de uiteindelijke aanzet tot de breuk met de FIDE niet van Kasparov, maar van zijn uitdager Short, die een aanbod van Manchester à raison van drie miljoen gulden te min vond en daarop Kasparov voorstelde zelf de boer op te gaan, hetgeen inderdaad in een aanzienlijk hoger prijzenfonds resulteerde.

De FIDE deed daarop het enig mogelijke volgens de reglementen: Kasparov en Short werden al hun rechten ontnomen en in de ban gedaan. Zij mogen voorlopig voor de duur van drie jaar niet meer in FIDE-evenementen uitkomen, maar dat zal hen vooralsnog een zorg zijn. Zij halen het grote geld binnen en er blijven voldoende toernooien over waar zij meer dan welkom zijn. Zij hebben een nieuwe bond opgericht, de Professional Chess Association (PCA), die vooralsnog niet meer dan twee leden telt, namelijk Kasparov en Short zelf. Geen enkele collega-grootmeester heeft zich tot nu toe bij de organisatie aangesloten.

Het voornaamste verwijt van de twee 'dissidenten' aan de FIDE is dat de Wereldschaakbond niet in staat is een match om de wereldtitel professioneel te organiseren. Enig gelijk kan hen daarin niet ontzegd worden. De FIDE is in het verleden vaak aantoonbaar in gebreke gebleven. Zonder de hulp van de GMA (Grand Masters Association) waren de matches uit de eerste ronde van het laatste kandidatentoernooi eenvoudigweg niet tot stand gekomen. Dat is zonder meer waar. De tweekampen Korchnoi - Sax en Dolinatocv - Yusupov werden ondergebracht bij het Hoogovenstoernooi 1991 in Wijk aan Zee met geld van de GMA; lees Bessel Kok, de Belgische mecenas van de GMA.

Ook de halve finales in Brussel werden door Swiff, het bedrijf van Kok betaald en voor de finale (Short - Timman) in het Spaanse El Escorial draaide een andere weldoener, Louis Rentero, op en ook dat was geen verdienste van de FIDE, maar van de GMA. De FIDE pikte wel telkens acht procent van het prijzenfonds in en dat zou ook gebeuren met de match om het wereldkampioenschap. Het gaat dan al over tonnen. Het is niet overdreven te stellen dat dat de belangrijkste bron van inkomsten voor de FIDE is. Die revenuen is de Wereldbond nu kwijt.

De reactie van de FIDE was voorspelbaar op grond van de reglementen.: Kasparov en Short eruit, dus een tweekamp tussen de nummers 3 en 4, in dit geval de Nederlander Jan Timman en de Russische oud-wereldkampioen Anatoli Karpov, om de officiële (FIDE-)wereldtitel. FIDE-president Florencio Campomanes (Filipijnen) kon niets anders besluiten en dus komt die tweekamp er, al zal iedereen op zijn klompen aanvoelen dat het in die match gaat om een surrogaat-wereldkampioenschap.

Het zal niet eenvoudig zijn om voor dat duel het reglementair vereiste minimale prijzenfonds van één miljoen Zwitserse francs (1,3 miljoen gulden) op tafel te krijgen, want het gaat overduidelijk om een sterk gedevalueerde match: Karpov (in de halve finale) en Timman (in de finale van het laatste kandidatentoernooi) zijn beiden met twee punten verschil door Short verslagen, respectievelijk 6-4 en 7½-5½. Maar de match Timman - Karpov komt er ongetwijfeld en daarna hebben we twee wereldkampioenen, één officiële en één officieuze, nog afgezien van Bobby Fisher die zichzelf nog steeds als wereldkampioen beschouwt.

De situatie begint een beetje op die van de bokswereld te lijken, waarin iedere bond zijn eigen wereldkampioen heeft en dat zijn er wel een stuk of vier, vijf. Wellicht leidt dat ook in de schaakwereld tot het onevenredig stijgen van de prijzen voor tweekampen tussen de diverse kampioenen. Een dergelijke ontwikkeling mag bepaald niet uitgesloten worden.

Ondertussen gaat de FIDE door met het oude systeem met het getrapte wereldkampioenschap. De nieuwe cyclus (1993-1995) is in volle gang. De zonetoernooien zijn bijna afgewerkt. De promovendi komen in de tweede helft van juli samen voor het Interzonale toernooi in het Zwitserse Biel, waar 56 deelnemers in dertien ronden volgens het Zwitserse systeem gaan strijden om tien plaatsen in het kandidatentoernooi. Het gaat om een onwaarschijnlijk sterk veld met ruim vijftig grootmeesters.

De regels zijn inmiddels veranderd, indien zij de goedkeuring krijgen van het FIDE-congres, dat in november in het Braziliaanse Curitba gehouden zal worden, maar dergelijke voorstellen zijn doorgaans hamerstukken, temeer daar de suggesties de instemming van de GMA hebben. Het gaat om een ingrijpende wisseling van regels die de regerende wereldkampioen van de FIDE van een groot aantal privileges berooft. Het voorstel steekt als volgt in elkaar: de tien promovendi van het Interzonale toernooi worden gecombineerd met de laatste halve finalist van het afgelopen kandidatentoernooi (de Rus Arthur Yusupov) en de verliezer van de match Timman - Karpov.

Deze twaalf spelers spelen twee aan twee matches, die dus zes winnaars opleveren. Deze zes spelen opnieuw twee aan twee, waaruit drie winnaars komen. In dat stadium komt de wereldkampioen erbij, in de halve finale dus. Deze vier vechten de halve finales uit. De winnaars gaan door naar de finale en de winnaar daarvan is de nieuwe wereldkampioen van de FIDE. De oude wereldkampioen (1993) kan zich dus niet meer verschuilen: hij kan zijn titel al in de halve finale verspelen. Kasparov en Short zal het waarschijnlijk een zorg zijn.